

บทที่ 5

สถานะ สุขภาพ

บทที่ 5

สถานะสุขภาพ

5.1 ภาวะน้ำหนักเกินและอ้วน

สรุป

- บทนี้กล่าวถึงผลการสำรวจภาวะอ้วนในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งประเมินโดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและคำนวณค่าดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) และการวัดเส้นรอบวงเอว
- ค่าเฉลี่ย BMI ของประชาชนชายและหญิงไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 24.2 และ 25.2 kg/m² ตามลำดับ
- ค่าเฉลี่ยเส้นรอบเอวของประชาชนชายและหญิงไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 82.8 และ 80.4 ซม. ตามลำดับ
- ประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีภาวะน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ (BMI <18.5 kg/m²) ร้อยละ 9.1 ในชาย และ 6.9 ในหญิง ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และในผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- ร้อยละ 42.4 ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 37.8 ของผู้ชาย และร้อยละ 46.4 ของผู้หญิง) อยู่ในเกณฑ์อ้วน (BMI ≥25 kg/m²) และภาวะ BMI ≥ 30 kg/m² ผู้ชายมีร้อยละ 10 และผู้หญิงมีร้อยละ 16.4 สำหรับภาวะอ้วนลงพุง พบว่ามีร้อยละ 27.7 ในชายไทยและร้อยละ 50.4 ในหญิงไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป
- เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจฯ ครั้งที่ 5 เมื่อปี 2557 ความชุกของภาวะอ้วนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในผู้หญิงจากความชุก (BMI ≥25 kg/m²) เพิ่มจากร้อยละ 41.8 เป็น ร้อยละ 46.4 ส่วนในผู้ชายเพิ่มจากร้อยละ 32.9 เป็น ร้อยละ 37.8 ในการสำรวจปัจจุบัน
- ภาวะอ้วนลงพุงมีความชุกค่อนข้างใกล้เคียงกับผลการสำรวจปี 2557 ในผู้หญิงร้อยละ 51.3 ส่วนในผู้ชายร้อยละ 26.0
- ความชุกของภาวะอ้วน (BMI ≥25 kg/m²) ในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล
- พิจารณาตามภาค ความชุกของภาวะอ้วน (BMI ≥25 kg/m²) สูงที่สุดในภาคกลางและกรุงเทพฯ รองลงมาคือ ภาคใต้ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเหนือมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน
- ความชุกของภาวะอ้วนลงพุงจำแนกตามภาคมีความแตกต่างระหว่างเขต โดยผู้หญิงในกรุงเทพฯ มีความชุกภาวะอ้วนลงพุงสูงสุด รองลงมาคือภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ
- ในผู้ชาย ภาวะอ้วนลงพุงมีความชุกสูงสุดในกรุงเทพฯ (ร้อยละ 46.4) ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และต่ำสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาวะน้ำหนักเกินและอ้วน

ภาวะอ้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงของโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง โรคระบบหัวใจและหลอดเลือด และมะเร็ง นอกจากนี้การวิจัย พบว่าภาวะอ้วนลงพุงมีความสัมพันธ์กับภาวะต้านอินซูลิน ภาวะเบาหวานและโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด ภาวะอ้วนจึงทำให้ส่งผลให้สุขภาพภาวะลดลง จากการทำให้เกิดโรคเรื้อรัง มีผลต่อคุณภาพชีวิต และความสูญเสียทางเศรษฐกิจเนื่องจากเพิ่มค่าใช้จ่ายทางสุขภาพและการสูญเสียสุขภาพจากภาวะพิการและการตายก่อนวัยอันควร การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 5 ในปี 2557 พบว่าประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.9 ในผู้ชาย และผู้หญิงร้อยละ 41.8 มีภาวะอ้วน (BMI ≥ 25 kg/m²) และร้อยละ 26.0 ในชาย และ 51.3 ในหญิง มีภาวะอ้วนลงพุง

คำจำกัดความ

ดัชนีมวลกาย (body mass index) เป็นค่าที่คำนวณ เท่ากับ น้ำหนักตัวหน่วยเป็นกิโลกรัม หารด้วย ความสูง หน่วยเป็นเมตรยกกำลังสอง การแบ่งระดับค่าดัชนีมวลกาย (BMI) ตามเกณฑ์สากลขององค์การอนามัยโลก

กลุ่ม	BMI (kg/m ²)	
	WHO 1998 ¹	Asia-Pacific perspective ²
น้ำหนักน้อย	< 18.5	< 18.5
น้ำหนักปกติ	18.5 - 24.99	18.5 - 22.99
น้ำหนักเกิน	≥ 25	≥ 23
pre-obese	25 - 29.99	เสี่ยง (at risk) 23 - 24.99
อ้วนระดับ 1	30 - < 34.99	25 - 29.99
อ้วนระดับ 2	35 - < 39.99	≥ 30
อ้วนระดับ 3	≥ 40.00	

สำหรับประชากรในเอเชีย มีข้อเสนอจุดตัดในการแบ่งกลุ่ม BMI ที่ 23 kg/m² แสดงว่า เริ่มมีภาวะน้ำหนักเกิน และ 25 kg/m² แสดงว่าอ้วน สำหรับในรายงานนี้ นำเสนอรายละเอียดของความชุกของภาวะอ้วน ณ จุดตัด 25 kg/m² **เส้นรอบเอว** (waist circumference) เป็นค่าที่ได้จากการวัดรอบเอว ด้วยสายวัดมาตรฐาน โดยวัดรอบเอว ระดับตำแหน่งกึ่งกลางของข้างเอวระหว่างขอบล่างของซี่โครงล่างกับขอบบนของ iliac crest ให้สายรอบเอวแนบรอบเอว และอยู่ในแนวขนานกับพื้น

ภาวะอ้วนลงพุง หมายถึง ความยาวเส้นรอบเอว ≥ 90 ซม. ในชาย และ ≥ 80 ซม. ในหญิง

ผลการสำรวจ

ค่าเฉลี่ยของดัชนีมวลกายในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เฉลี่ยเท่ากับ 24.2 กก./ตร.เมตรในผู้ชาย และ 25.2 กก./ตร.เมตรในผู้หญิง ค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายเพิ่มขึ้นตามอายุ จนมีค่าสูงสุดในช่วงอายุ 30 - 59 ปี หลังอายุ 60 ปี ขึ้นไป ดัชนีมวลกายลดลง และต่ำสุดเมื่ออายุ 80 ปีขึ้นไป ตามตารางที่ 5.1.1

¹ WHO expert consultation. Appropriate body-mass index for Asian populations and its implications for policy and intervention strategies. Lancet 2004; 363: 157 - 63

² WHO/IASO/IOTF. The Asia-Pacific perspective: redefining obesity and its treatment. Health Communications Australia: Melbourne. ISBN 0-9577082-1-1. 2000.

ตารางที่ 5.1.1 ค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย (kg/m^2) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean BMI (kg/m^2)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean BMI (kg/m^2)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean BMI (kg/m^2)	SD
15 - 29	1,692	23.6	5.0	2,079	23.8	5.6	3,771	23.7	5.3
30 - 44	1,612	24.8	3.8	2,366	25.9	4.8	3,978	25.4	4.3
45 - 59	2,054	24.6	3.0	3,544	26.0	4.4	5,598	25.3	3.7
60 - 69	2,463	23.6	5.4	3,202	25.3	6.2	5,665	24.6	6.0
70 - 79	1,146	23.1	5.6	1,399	24.3	6.5	2,545	23.8	6.2
≥ 80	423	21.7	5.2	479	22.1	5.6	902	21.9	5.4
รวม	9,390	24.2	4.5	13,069	25.2	5.4	22,459	24.7	5.0

พิจารณาค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายตามภาคทั้งในผู้ชายและผู้หญิง พบว่ากรุงเทพฯ และภาคกลางมีดัชนีมวลกายสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตารางที่ 5.1.2)

ตารางที่ 5.1.2 ค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย (kg/m^2) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค

กลุ่มอายุ	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean BMI (kg/m^2)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean BMI (kg/m^2)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean BMI (kg/m^2)	SD
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,825	24.6	5.7	7,655	25.4	7.0	12,480	25.1	6.4
นอกเขตเทศบาล	4,565	23.9	3.8	5,414	25.1	4.4	9,979	24.5	4.1
ภาค									
เหนือ	2,167	24.1	4.7	2,515	24.9	5.2	4,682	24.5	5.0
กลาง	2,001	25.0	4.6	2,996	25.8	5.5	4,997	25.4	5.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,420	23.5	3.4	2,935	24.8	4.3	5,355	24.1	3.9
ใต้	1,998	24.0	5.5	2,773	25.2	6.8	4,771	24.6	6.2
กรุงเทพฯ	804	25.1	4.9	1,850	25.6	7.0	2,654	25.4	6.1
รวม	9,390	24.2	4.5	13,069	25.2	5.4	22,459	24.7	5.0

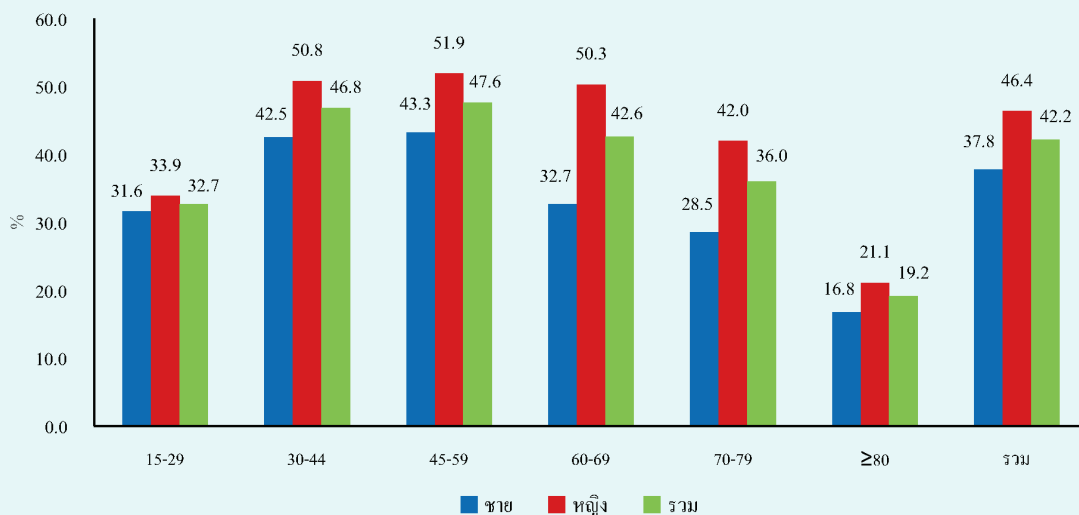
ภาวะโภชนาการตามระดับ BMI และความชุกภาวะอ้วน

พิจารณาน้ำหนักของประชาชนไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่าผู้ชายร้อยละ 9.1 และผู้หญิงร้อยละ 6.9 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ($\text{BMI} < 18.5 \text{ kg}/\text{m}^2$) และผู้ชายร้อยละ 53.2 และผู้หญิงร้อยละ 46.8 มีน้ำหนักกระหว่าง ($\text{BMI} 18.5 - 25 \text{ kg}/\text{m}^2$) (ตารางที่ 5.1.3)

ความชุกของภาวะอ้วนในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า เพศชายร้อยละ 37.8 และเพศหญิงร้อยละ 46.4 มีภาวะอ้วน ($\geq 25 \text{ kg/m}^2$) โดยความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 45 - 59 ปี ความชุกลดลงในกลุ่มผู้สูงอายุและต่ำสุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป (รูปที่ 5.1.1)

ตารางที่ 5.1.3 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ตามระดับดัชนีมวลกาย เพศ และกลุ่มอายุ

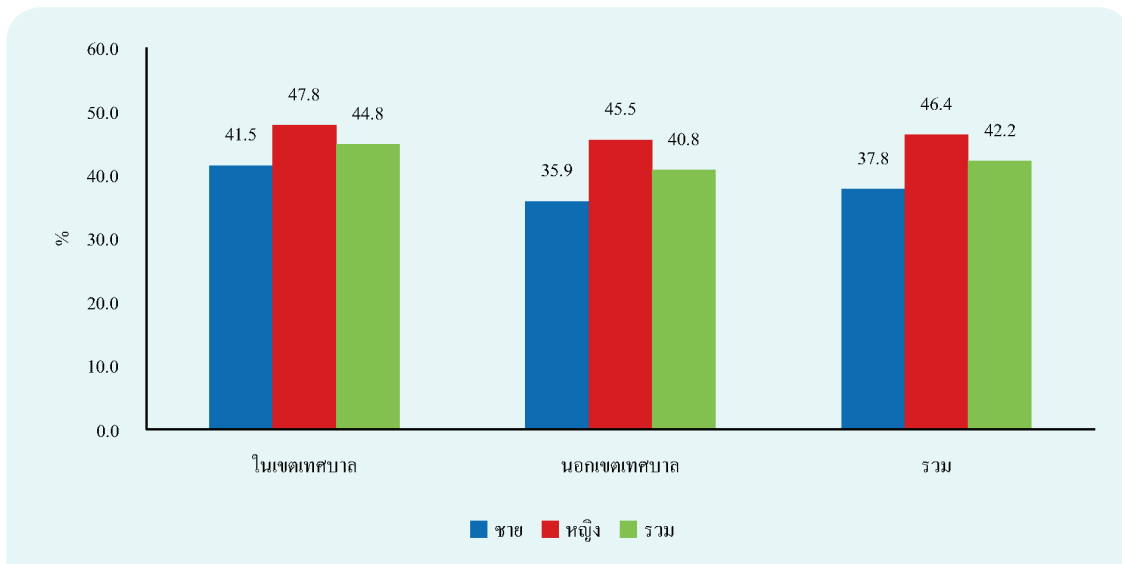
ชาย							
BMI (kg/m^2) ชาย (n = 9,390)	15 - 29 n = 1,692	30 - 44 n = 1,612	45 - 59 n = 2,054	60 - 69 n = 2,463	70 - 79 n = 1,146	≥ 80 n = 423	รวม
< 18.5	19.0	5.4	4.0	8.1	11.5	20.0	9.1
18.5 - <23	37.6	34.2	32.7	35.4	41.0	43.7	35.2
23 - <25	11.9	17.9	20.1	23.9	19.0	19.6	18.0
25 - <30	17.7	30.3	34.8	27.1	23.3	14.8	27.8
≥ 30	13.9	12.2	8.5	5.5	5.2	2.0	10.0
หญิง (n = 13,069)							
	n = 2,079	n = 2,366	n = 3,544	n = 3,202	n = 1,399	n = 479	
< 18.5	17.6	3.7	1.9	4.8	9.0	20.3	6.9
18.5 - <23	37.4	29.2	26.6	26.3	32.1	45.8	30.2
23 - <25	11.1	16.3	19.7	18.6	16.9	12.9	16.6
25 - <30	19.3	31.3	33.5	36.9	31.6	17.1	30.0
≥ 30	14.6	19.6	18.4	13.4	10.4	4.0	16.4

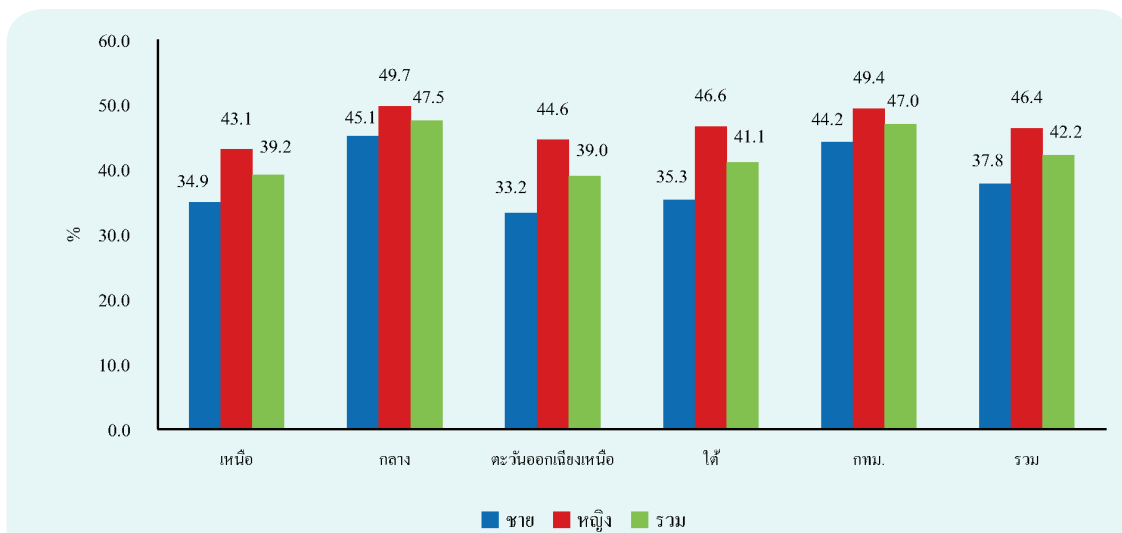
รูปที่ 5.1.1 ความชุกของภาวะอ้วน (BMI $\geq 25 \text{ kg/m}^2$) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ

ความชุกตามเขตการปกครอง พบว่าในเขตเทศบาลมีความชุกของประชาชนที่มี BMI $\geq 25\text{kg/m}^2$ มากกว่าคนนอกเขตเทศบาล เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่าผู้ชายและผู้หญิงในภาคกลาง มีสัดส่วนของคนที่อ้วน (BMI $\geq 25\text{kg/m}^2$) มากที่สุด โดยผู้ชายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกต่ำที่สุด ในขณะที่ผู้หญิงในภาคเหนือมีความชุกต่ำที่สุด (รูปที่ 5.1.2 - 5.1.3)

รูปที่ 5.1.2 ความชุกของภาวะอ้วน (BMI $\geq 25\text{ kg/m}^2$) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขตการปกครอง

รูปที่ 5.1.3 ความชุกของภาวะอ้วน (BMI $\geq 25\text{ kg/m}^2$) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามภาค

เส้นรอบเอว

เส้นรอบเอวของประชาชนชายและหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป เฉลี่ยเท่ากับ 82.8 ซม. และ 80.4 ซม. ตามลำดับ ในทุกกลุ่มอายุผู้ชายมีเส้นรอบเอวใหญ่กว่าผู้หญิง โดยทั่วไปทั้งชายและหญิงมีขนาดเส้นรอบเอวเล็กที่สุดในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยสูงสุดในชายกลุ่มอายุ 45-59 และหญิงอายุ 60-69 ปี จากนั้นเส้นรอบเอวมีขนาดลดลงในวัยผู้สูงอายุ ตามตารางที่ 5.1.4

ตารางที่ 5.1.4 เส้นรอบเอว ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean รอบเอว cm.	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean รอบเอว cm.	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean รอบเอว cm.	SD
กลุ่มอายุ									
15 - 29	1,691	79.1	12.4	2,079	74.2	12.5	3,770	76.7	12.7
30 - 44	1,616	83.8	9.8	2,365	80.5	11.4	3,981	82.1	10.8
45 - 59	2,054	84.7	8.2	3,545	82.7	10.8	5,599	83.7	9.6
60 - 69	2,466	83.8	16.0	3,207	83.5	16.3	5,673	83.6	16.1
70 - 79	1,151	82.8	17.1	1,403	82.4	17.6	2,554	82.6	17.4
≥ 80	429	80.5	15.5	486	79.3	15.3	915	79.8	15.4
รวม	9,407	82.8	11.8	13,085	80.4	13.4	22,492	81.6	12.7

อ้วนลงพุง: รอบเอวชาย ≥ 90 cm., หญิง ≥ 80 cm.

ความยาวเส้นรอบเอวของประชาชนทั้งในชายและหญิงในเขตเทศบาลมากกว่าของประชาชนนอกเขตเทศบาล โดยความแตกต่างระหว่างชายที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมากกว่าความแตกต่างระหว่างหญิงที่อยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ เส้นรอบเอวเฉลี่ยของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงในเขตเทศบาล : 85.2 ซม. และ 81.8 ซม. ตามลำดับ และนอกเขตเทศบาล : 81.6 ซม. และ 79.7 ซม. ตามลำดับ

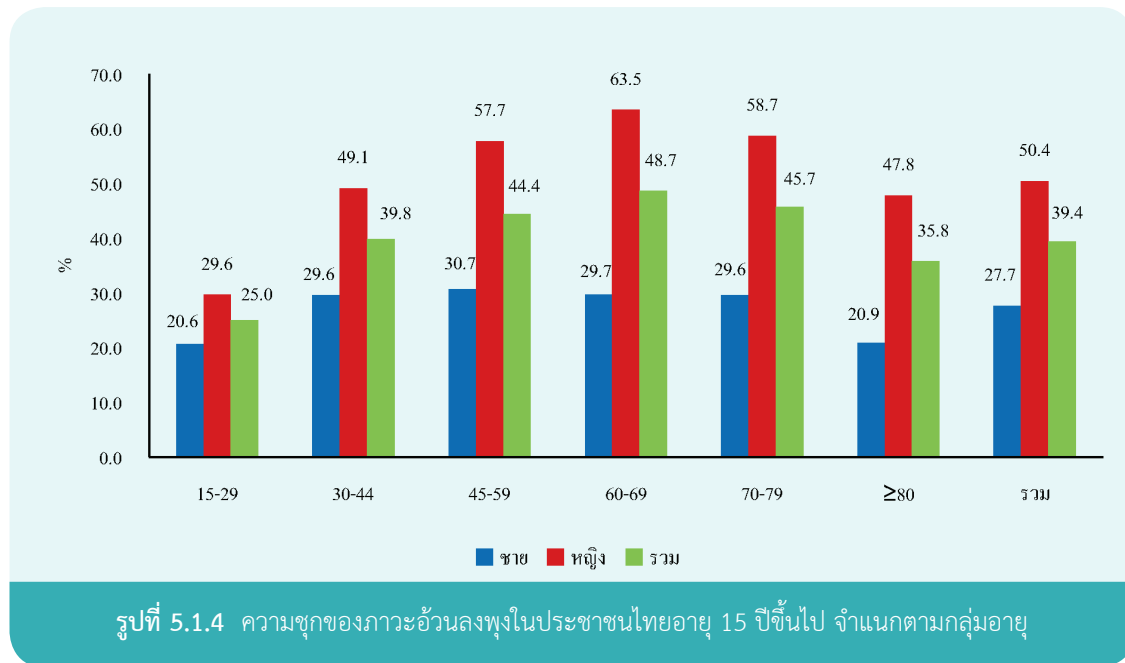
ตารางที่ 5.1.5 เส้นรอบเอว ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean รอบเอว cm.	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean รอบเอว cm.	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean รอบเอว cm.	SD
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,835	85.2	14.7	7,668	81.8	17.1	12,503	83.4	16.2
นอกเขตเทศบาล	4,572	81.6	10.0	5,417	79.7	10.7	9,989	80.6	10.4
ภาค									
เหนือ	2,167	83.1	12.3	2,515	80.5	13.0	4,682	81.8	12.8
กลาง	2,005	86.1	11.5	2,998	82.8	12.7	5,003	84.4	12.3
ตะวันออก	2,432	78.7	9.1	2,939	76.9	10.5	5,371	77.7	9.9
เฉียงเหนือ									
ใต้	1,999	83.1	14.1	2,774	81.6	16.1	4,773	82.3	15.2
กรุงเทพฯ	804	88.9	12.6	1,857	84.8	16.9	2,661	86.7	15.4
รวม	9,407	82.8	11.8	13,085	80.4	13.4	22,492	81.6	12.7

อ้วนลงพุง: รอบเอวชาย ≥ 90 cm., หญิง ≥ 80 cm.

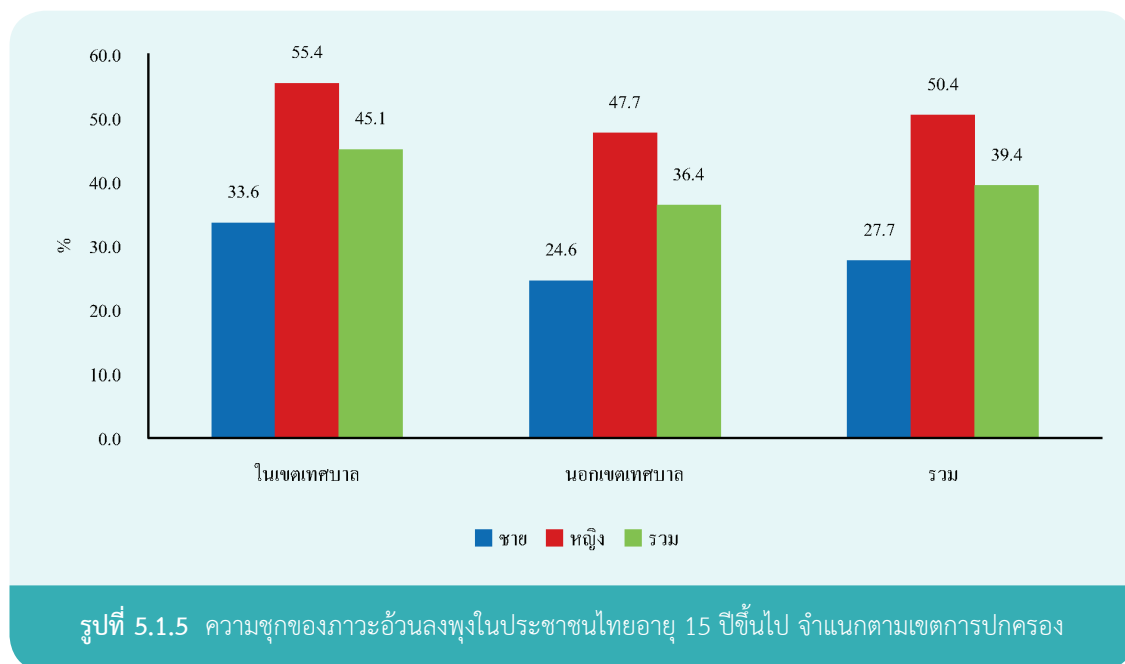
แม้ว่าโดยเฉลี่ยชายมีเส้นรอบเอวใหญ่กว่าหญิงเล็กน้อย ความชุกของภาวะอ้วนลงพุงในผู้หญิงสูงกว่าผู้ชาย ในทุกกลุ่มอายุ ทั้งนี้เนื่องจากจุดตัดของภาวะอ้วนลงพุงในหญิงกำหนดที่ 80 ซม. ในขณะที่ในชายตัดที่ 90 ซม. ภาวะอ้วนลงพุงโดยรวมเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้นและสูงสุดในช่วงอายุ 60 - 69 ปี (รูปที่ 5.1.4)

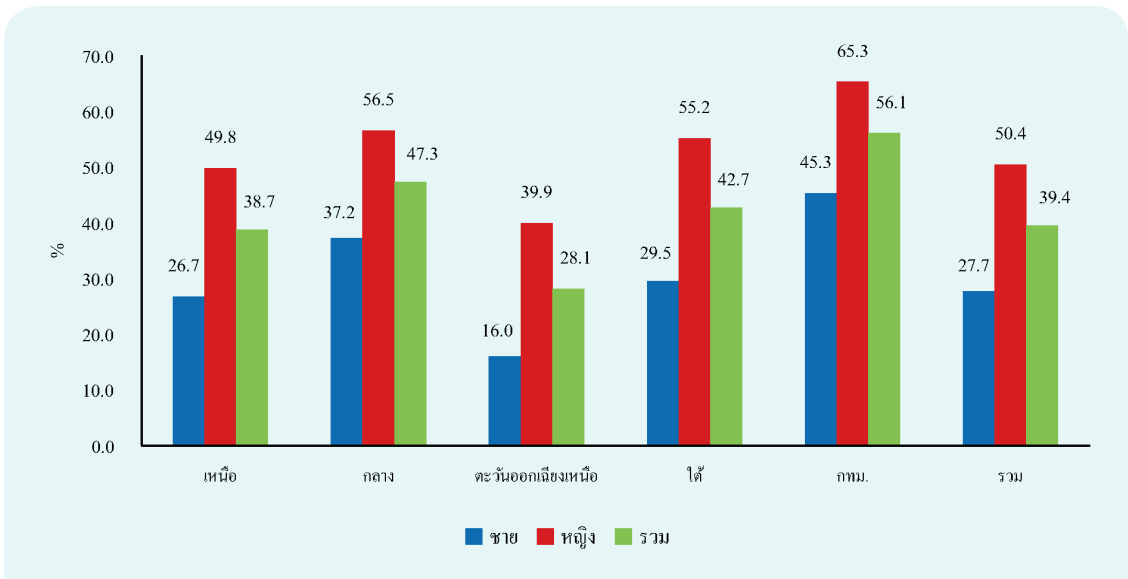
รูปที่ 5.1.4 ความชุกของภาวะอ้วนลงพุงในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามกลุ่มอายุ

* อ้วนลงพุง: รอบเอว ชาย ≥ 90 cm., หญิง ≥ 80 cm.

ประชาชนในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของคนอ้วนลงพุงมากกว่านอกเขตเทศบาลทั้งในชายและหญิง การกระจายตามภาค พบว่า กรุงเทพมหานครมีความชุกของภาวะอ้วนลงพุงสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ (รูปที่ 5.1.5 - 5.1.6)

รูปที่ 5.1.5 ความชุกของภาวะอ้วนลงพุงในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขตการปกครอง

รูปที่ 5.1.6 ความชุกของภาวะอ้วนลงพุงในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามภาค

5.2 โรคเบาหวาน

สรุป

- บทนี้กล่าวถึงผลการสำรวจความชุกของโรคเบาหวานและภาวะบกพร่องของน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร (Impaired Fasting Glucose, IFG) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยการตรวจเลือดและการสัมภาษณ์ประวัติ
- ความชุกของเบาหวานในประชาชนอายุ 15 ปี ขึ้นไป ในปี 2563 มีความชุกเพิ่มขึ้นจากปี 2557 จากร้อยละ 8.9 เป็นร้อยละ 9.5
- ความชุกในผู้ชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.8 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 8.6 ในปี 2562-63 ส่วนในผู้หญิง ความชุกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.8 เป็นร้อยละ 10.3 ตามลำดับ
- ความชุกของเบาหวานในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เพศชายในเขตเทศบาล มีความชุกสูงกว่านอกเขตฯ (ร้อยละ 10.3 และ 7.7 ตามลำดับ) ส่วนหญิงในเขตเทศบาลมีความชุกใกล้เคียงกับนอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 10.5 และ 10.2 ตามลำดับ)
- การกระจายของความชุกเบาหวานตามภาค พบว่ามีความแตกต่างระหว่างเขต โดยในผู้หญิงความชุกสูงสุดในกรุงเทพฯ (ร้อยละ 12.4) รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 10.9) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 10.6) ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ ส่วนในเพศชาย พบว่าสูงสุดในกรุงเทพฯ (ร้อยละ 12.6) รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 10.2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 8.3) ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ
- ความครอบคลุมในการบริการมีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น นั่นคือ เมื่อเทียบกับผลการสำรวจในปี 2557 สัดส่วนของผู้เป็นเบาหวานไม่ทราบว่าตนเองเป็นลดลงจากร้อยละ 43.1 เป็นร้อยละ 30.6 และในส่วนของ การรักษาและสามารถควบคุมน้ำตาลในเลือดได้ตามเกณฑ์ (FPG < 126 มก./ดล.) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.5 เป็นร้อยละ 26.3
- ความชุกของภาวะ IFG โดยรวมร้อยละ 10.7 ความชุกในผู้ชายสูงกว่าในหญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 12.3 และ 9.1 ตามลำดับ)
- ความชุกของภาวะ IFG ในเขตเทศบาลมากกว่านอกเขตฯ
- การกระจายตามภาคของภาวะ IFG พบว่าสูงที่สุดในกรุงเทพฯ (ร้อยละ 13.2) รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ
- สัดส่วนของประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ร้อยละ 57.2 เคยได้รับการตรวจเลือดในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา และร้อยละ 11.6 เคยได้รับการตรวจใน 1 - 5 ปีที่ผ่านมา

โรคเบาหวาน

คำจำกัดความของโรคเบาหวาน ในการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย ครั้งที่ 6 มี 3 คำจำกัดความ คือ

1. หมายถึง การตรวจเลือดหลังอดอาหารนาน 12 ชั่วโมง (Fasting Plasma Glucose, FPG) พบระดับน้ำตาลในเลือด ≥ 126 มก./ดล. หรือเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่เคยได้รับการวินิจฉัยมาก่อน และขณะนี้กำลังได้รับการรักษาด้วยยาอินหรือยาฉีดลดน้ำตาลในเลือด
2. หมายถึง ระดับ HbA1c ≥ 6.5 หรือเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่เคยได้รับการวินิจฉัยมาก่อนและขณะนี้กำลังได้รับการรักษาด้วยยาอินหรือยาฉีดลดน้ำตาลในเลือด
3. หมายถึง การตรวจเลือดหลังอดอาหารนาน 12 ชั่วโมง (Fasting Plasma Glucose, FPG) พบระดับน้ำตาลในเลือด ≥ 126 มก./ดล. หรือ ระดับ HbA1c ≥ 6.5 หรือเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่เคยได้รับการวินิจฉัยมาก่อนและขณะนี้กำลังได้รับการรักษาด้วยยาอินหรือยาฉีดลดน้ำตาลในเลือด

ผลการสำรวจ

ผลการสำรวจ พบว่า ความชุกของโรคเบาหวานวัดโดย FPG ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 9.5 ผู้หญิงมีความชุกสูงกว่าในผู้ชาย (ร้อยละ 10.3 และ 8.6 ตามลำดับ) และความชุกเพิ่มขึ้นตามอายุจากร้อยละ 1.7 ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี ความชุกเพิ่มขึ้นสูงสุด ณ กลุ่มอายุ 60 - 69 ปี ในผู้ชาย (ร้อยละ 18.6) และกลุ่มอายุ 70 - 79 ปี ในหญิง (ร้อยละ 24.6) รูปที่ 5.2.1.1 ความชุกของโรคเบาหวานวัดโดย HbA1c ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 11.0 ผู้หญิงมี ความชุกสูงกว่าในผู้ชาย (ร้อยละ 12.5 และ 9.5 ตามลำดับ) ความชุกโรคเบาหวานเมื่อพิจารณาจากภาวะค่า FPG หรือ HbA1c หรือประวัติได้รับการวินิจฉัยและรับยาอย่างใดอย่างหนึ่ง พบว่าความชุกเป็นร้อยละ 12.4 (ผู้ชายร้อยละ 11.2 และหญิงร้อยละ 13.6)

ระดับน้ำตาลของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 5.2.1.1 แสดงระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร (FPG) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ค่าเฉลี่ย 96.3 มก./ดล. ระดับน้ำตาลเฉลี่ยของชายสูงกว่าหญิงเล็กน้อย (97.3 มก./ดล. และ 95.5 มก./ดล. ตามลำดับ) ระดับน้ำตาลสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นและสูงสุดในกลุ่มอายุ 60-69 ปี คนในเขตเทศบาล (98.2 มก./ดล.) มีระดับน้ำตาลเฉลี่ยสูงกว่าคนนอกเขตเทศบาลเล็กน้อย (95.4 มก./ดล.) พิจารณาระดับน้ำตาลตามภาค พบว่าสูงสุดในกรุงเทพฯ (ชาย 102.5 มก./ดล. และหญิง 101.4 มก./ดล. ตามลำดับ)

ตารางที่ 5.2.1.2 แสดงระดับน้ำตาลสะสม (HbA1c) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ค่าเฉลี่ย 5.8 (ผู้ชาย 5.7 และผู้หญิง 5.8) ระดับน้ำตาลสะสมสูงขึ้นตามอายุอายุที่เพิ่มขึ้น และสูงสุดในกลุ่มอายุ 60 - 69 ปีทั้งในชายและหญิง คนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีระดับ HbA1c สูงกว่าคนอาศัยนอกเขตฯ เล็กน้อย (5.8 และ 5.7 ตามลำดับ) ระดับน้ำตาลสะสม จำแนกตามภาคพบว่า ผู้ชายในภาคกลางและกรุงเทพฯ มีระดับสูงสุด (5.8 เท่ากัน) ส่วนผู้หญิงในกรุงเทพฯ มีระดับสูงสุด (5.9) รองลงมาคือ ภาคกลาง (5.8) ส่วนภาคอื่นๆ มีระดับน้ำตาลสะสมใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.2.1.1 ค่าเฉลี่ยน้ำตาลในเลือด (FPG) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD
กลุ่มอายุ (ปี)									
15 - 29	1,464	86.2	15.5	1,840	83.9	14.0	3,304	85.0	15.0
30 - 44	1,414	96.9	30.1	2,116	90.2	26.2	3,530	93.4	28.9
45 - 59	1,780	102.2	27.7	3,084	100.1	34.4	4,864	101.1	31.4
60 - 69	2,221	104.0	47.9	2,844	106.3	58.2	5,065	105.3	54.0
70-79	1,037	102.9	54.8	1,242	103.6	45.7	2,279	103.2	49.9
≥80	383	98.4	28.3	444	100.4	30.7	827	99.5	29.8
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,214	99.2	41.1	6,647	97.3	47.7	10,861	98.2	44.8
นอกเขตเทศบาล	4,085	96.4	26.5	4,923	94.5	26.4	9,008	95.4	26.5

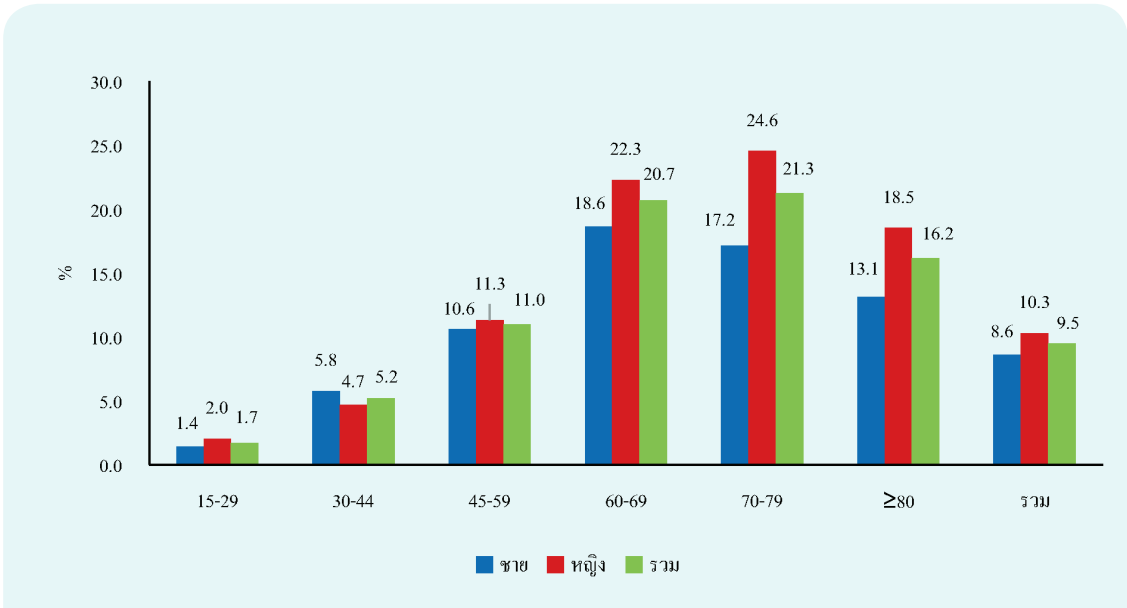

ตารางที่ 5.2.1.1 ค่าเฉลี่ยน้ำตาลในเลือด (FPG) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค (ต่อ)

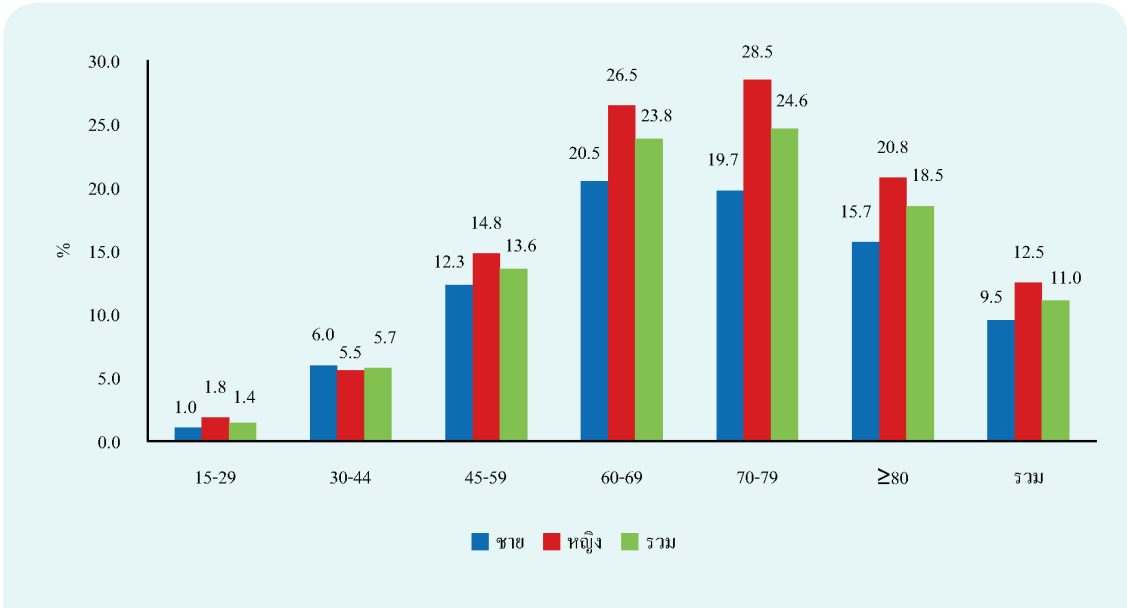
	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD
ภาค									
เหนือ	2,059	95.8	29.6	2,406	94.9	34.2	4,465	95.3	32.1
กลาง	1,609	101.3	31.6	2,481	98.7	33.6	4,090	99.9	32.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,224	95.1	28.3	2,654	93.0	27.6	4,878	94.0	28.0
ใต้	1,795	95.7	34.7	2,567	93.4	37.0	4,362	94.5	36.1
กรุงเทพฯ	612	102.5	35.4	1,462	101.4	50.7	2,074	101.9	44.3
รวม	8,299	97.3	31.7	11,570	95.5	34.2	19,869	96.3	33.1

ตารางที่ 5.2.1.2 ค่าเฉลี่ยน้ำตาลสะสม (HbA1c) ในเลือด (%) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครองและภาค

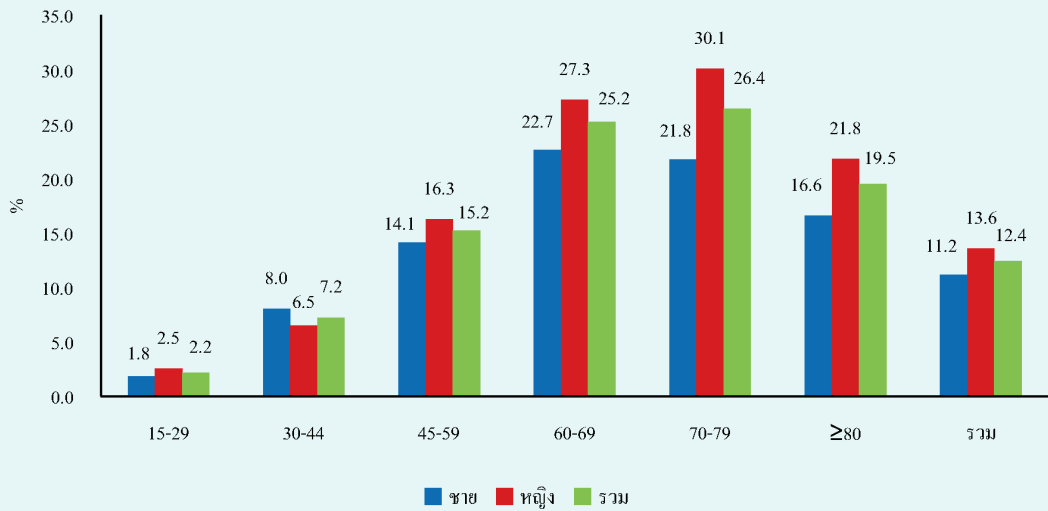
	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean (%)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean (%)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean (%)	SD
กลุ่มอายุ (ปี)									
15 - 29	1,462	5.3	0.5	1,838	5.3	0.5	3,300	5.3	0.5
30 - 44	1,414	5.7	1.0	2,113	5.6	0.9	3,527	5.6	1.0
45 - 59	1,775	5.9	0.9	3,079	6.0	1.2	4,854	6.0	1.1
60 - 69	2,221	6.0	1.6	2,847	6.2	1.9	5,068	6.1	1.8
70 - 79	1,036	6.0	1.6	1,243	6.2	1.6	2,279	6.1	1.6
≥ 80	383	5.8	1.0	444	5.8	1.1	827	5.8	1.1
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,210	5.8	1.3	6,640	5.8	1.5	10,850	5.8	1.5
นอกเขตเทศบาล	4,081	5.7	0.9	4,924	5.8	1.0	9,005	5.7	0.9
ภาค									
เหนือ	2,057	5.7	1.0	2,407	5.8	1.2	4,464	5.7	1.1
กลาง	1,607	5.8	1.0	2,477	5.8	1.0	4,084	5.8	1.0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,224	5.7	0.9	2,655	5.8	1.1	4,879	5.7	1.0
ใต้	1,793	5.7	1.2	2,564	5.7	1.4	4,357	5.7	1.3
กรุงเทพฯ	610	5.8	1.1	1,461	5.9	1.5	2,071	5.9	1.4
รวม	8,291	5.7	1.0	11,564	5.8	1.2	19,855	5.8	1.1

รูปที่ 5.2.1.1 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า FPG ≥ 126 มก./ดล.) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

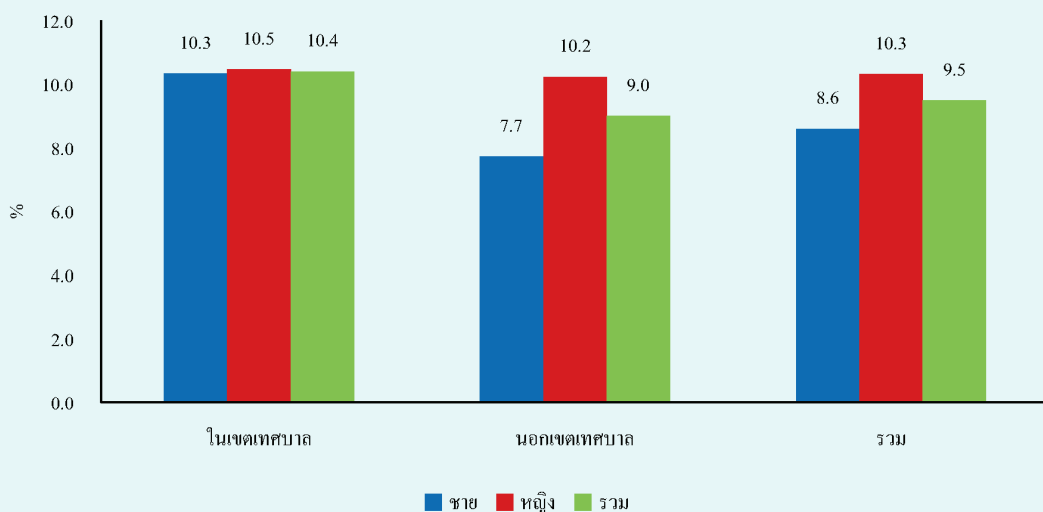

รูปที่ 5.2.1.2 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า HbA1C ≥ 6.5 มก./ดล.) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

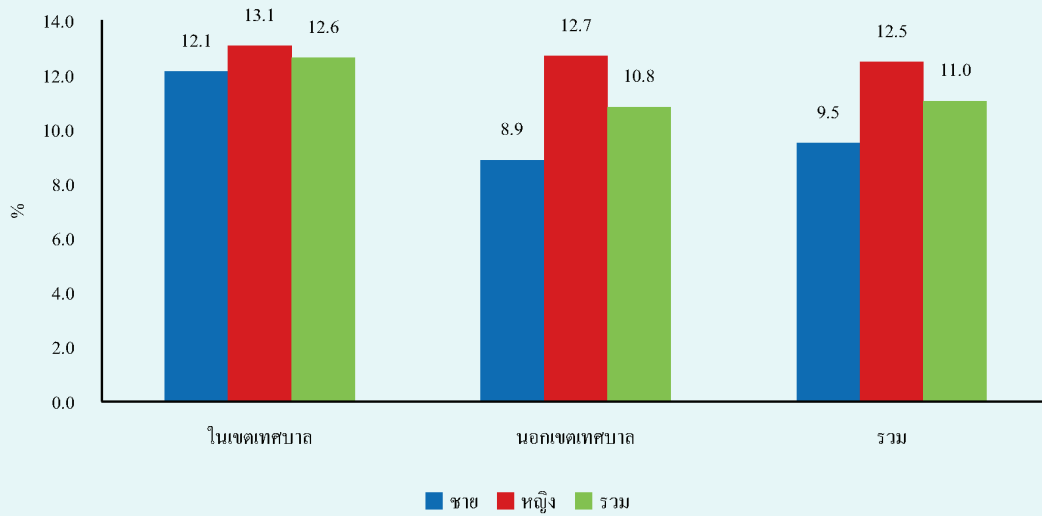

รูปที่ 5.2.1.3 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า FPG ≥ 126 มก./ดล. หรือ HbA1C ≥ 6.5) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

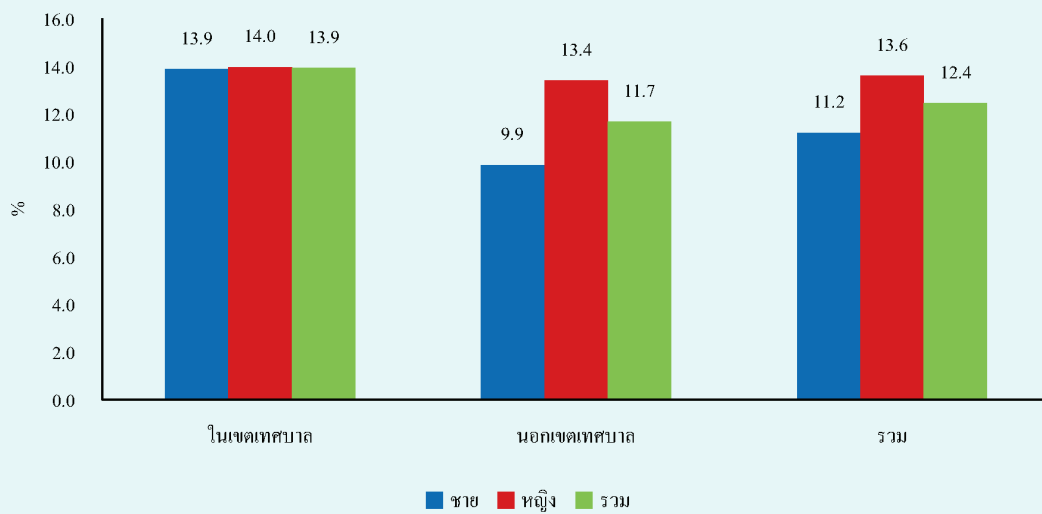
ความชุกโรคเบาหวาน โดย FPG ในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาลทั้งในผู้ชายและผู้หญิง เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาค พบว่าทั้งในเพศชายและเพศหญิง กรุงเทพมหานครมีความชุกสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (รูปที่ 5.2.2.1 - 5.2.3.1)

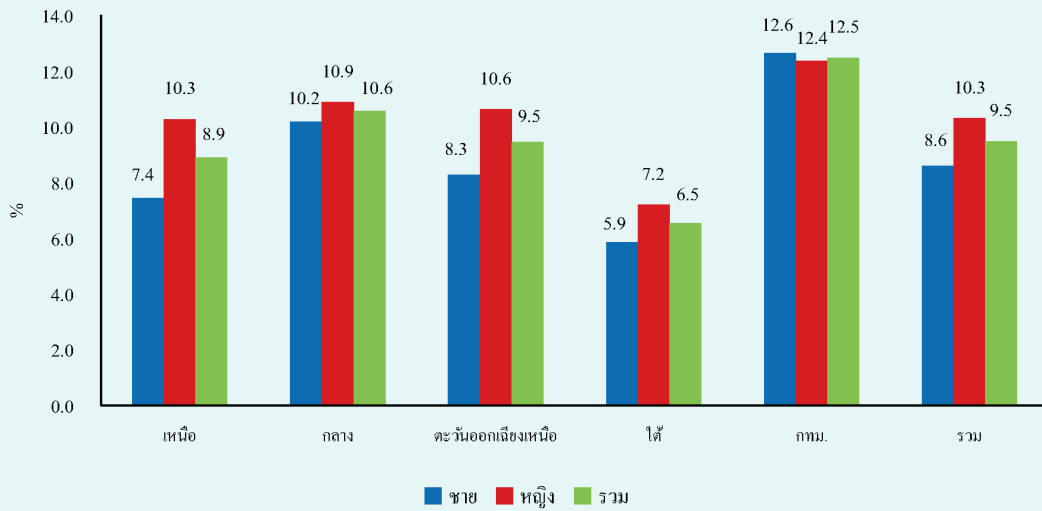
รูปที่ 5.2.2.1 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและ FPG ≥ 126 มก./ดล.) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

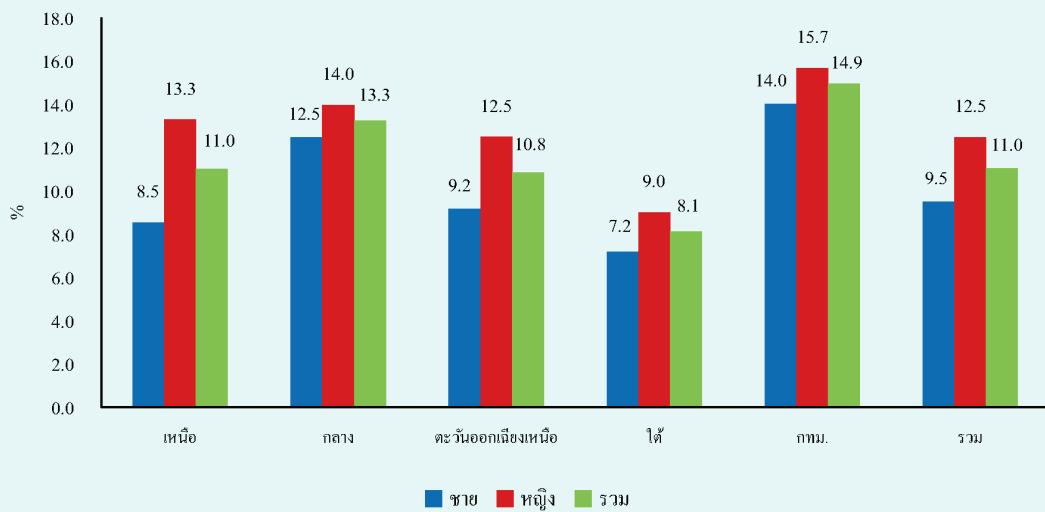
รูปที่ 5.2.2.2 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า HbA1C > = 6.5) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

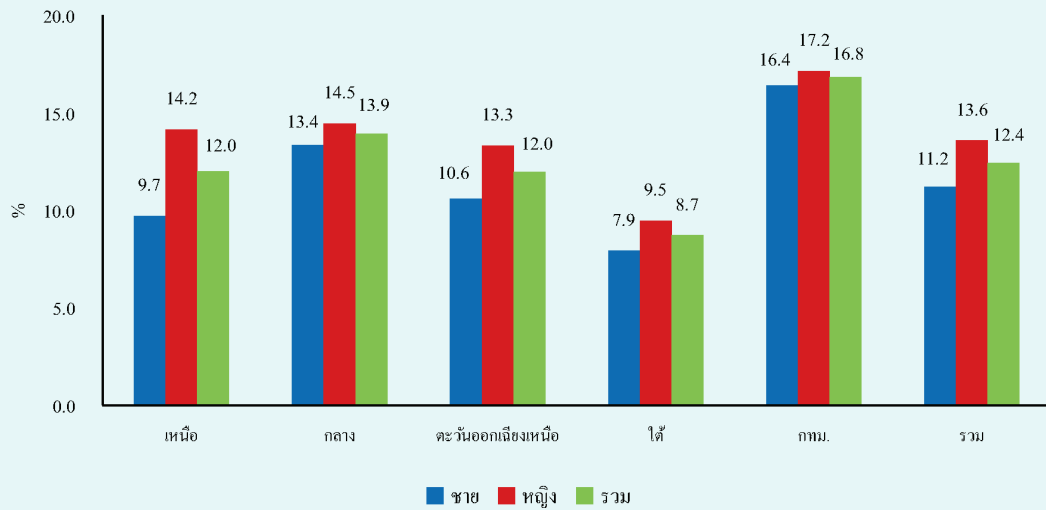
รูปที่ 5.2.2.3 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า FPG > = 126 มก./ดล. หรือ HbA1C > = 6.5) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

รูปที่ 5.2.3.1 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า FPG \geq 126 มก./ดล.) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขต และภาค

รูปที่ 5.2.3.2 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า HbA1C \geq 6.5) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขต และภาค

รูปที่ 5.2.3.3 ความชุกโรคเบาหวาน (โดยประวัติและค่า FPG \geq 126 มก./ดล. หรือ HbA1C \geq 6.5) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

ความครอบคลุมของการวินิจฉัย รักษา และควบคุมเบาหวาน

สามารถแบ่งผู้ที่ เป็นเบาหวานจากการสำรวจเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มไม่ได้รับการวินิจฉัย หมายถึงผู้ที่การสำรวจตรวจพบ FPG \geq 126 มก./ดล. แต่ไม่ได้เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์มาก่อน
2. กลุ่มได้รับวินิจฉัยจากแพทย์แต่ไม่ได้รับการรักษา หมายถึงผู้ที่บอกว่าเคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเบาหวานแต่ยังไม่เคยได้รับการรักษาเบาหวาน
3. กลุ่มที่ได้รับการรักษาแต่ควบคุมไม่ได้ หมายถึงกลุ่มที่บอกว่าได้รับยากินหรือยาฉีดรักษาเบาหวานแต่จากการตรวจเลือดยังพบ FPG \geq 130 มก./ดล.
4. กลุ่มที่รักษาและควบคุมได้ หมายถึงกลุ่มที่บอกว่าได้รับยากินหรือยาฉีดรักษาเบาหวานและตรวจพบ FPG $<$ 130 มก./ดล.

ผลการวิเคราะห์พบว่า ร้อยละ 30.6 ของผู้ที่เป็นเบาหวาน ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเบาหวานมาก่อน ส่วนผู้ที่เคยได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ว่าเป็นเบาหวานแต่ไม่ได้รับการรักษา มีร้อยละ 13.9 ของผู้เป็นเบาหวานทั้งหมด ส่วนที่เหลือประมาณ 2 ใน 3 ของผู้ที่เป็นเบาหวานได้รับการรักษาอยู่ และร้อยละ 26.3 ของผู้ที่เป็นเบาหวานทั้งหมด มีระดับน้ำตาลอยู่ในเกณฑ์ที่ควบคุมได้ดีต่ำกว่า $<$ 130 มก./ดล. ทั้งนี้ผู้หญิงมีส่วนของการได้รับการวินิจฉัย การรักษา และการควบคุมน้ำตาลได้ตามเกณฑ์ ได้ดีกว่าในผู้ชายเล็กน้อย (ตารางที่ 5.2.2 และ 5.2.3)

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุ พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 15 - 44 ปี สัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้นจนต่ำสุดในช่วงอายุ 70 - 79 ปี และเพิ่มขึ้นในผู้หญิงกลุ่มอายุ 80 ปี สังเกตได้ว่าผู้ชายทุกกลุ่มอายุมีส่วนของการไม่เคยได้รับการวินิจฉัยมาก่อนสูงกว่าในผู้หญิงในกลุ่มอายุเดียวกัน และมีสัดส่วนของผู้ที่รักษาและควบคุมน้ำตาลในเลือดได้ตามเกณฑ์น้อยกว่าในผู้หญิงเล็กน้อยในทุกกลุ่มอายุ (ยกเว้นกลุ่มอายุ 80 ปี) ตารางที่ 5.2.2

ตารางที่ 5.2.2 ร้อยละของผู้ที่เป็นเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัย การรักษา และผลการรักษา จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

	อายุ (ปี)						รวม
	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 69	70 - 79	≥ 80	
ชาย	n = 26	n = 87	n = 217	n = 441	n = 199	n = 64	n = 1,034
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	48.4	65.3	39.2	23.2	19.4	14.5	36.8
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	23.8	15.3	27.7	1.7	0.3	1.1	15.4
รักษาและควบคุมไม่ได้	3.9	5.9	14.1	39.1	45.2	28.2	22.4
รักษาและควบคุมได้*	24.0	13.6	19.0	36.0	35.1	56.2	25.4
หญิง	n = 33	n = 101	n = 380	n = 654	n = 312	n = 97	n = 1,577
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	60.0	48.4	33.2	11.5	10.5	26.5	25.8
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	0.3	15.7	29.7	0.3	1.3	1.1	12.7
รักษาและควบคุมไม่ได้	7.0	26.7	21.9	53.0	42.9	27.0	34.5
รักษาและควบคุมได้*	32.8	9.2	15.2	35.3	45.4	45.4	27.0

* ควบคุมได้หมายถึงระดับน้ำตาล < 130 มก./ดล.

ตารางที่ 5.2.3 ร้อยละของผู้ที่เป็นเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัย การรักษา และผลการรักษา จำแนกตามภาค

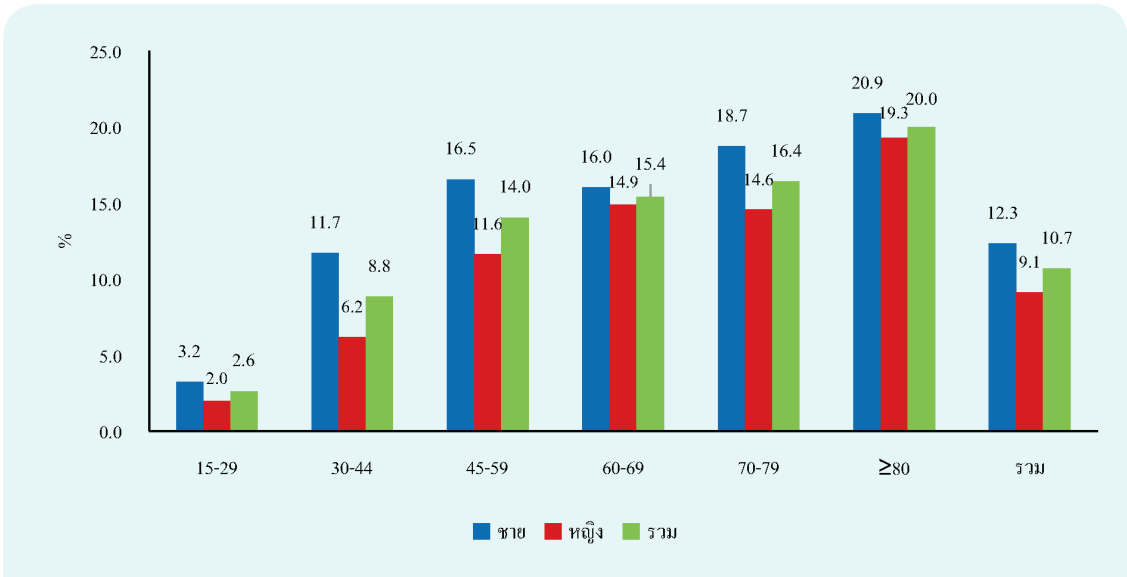
	ภาค					รวม
	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กรุงเทพฯ	
รวม	n = 500	n = 642	n = 627	n = 434	n = 408	n = 2,611
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	28.6	29.3	33.5	27.6	30.8	30.6
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	9.3	13.7	15.3	21.4	10.6	13.9
รักษาและควบคุมไม่ได้	32.0	31.2	27.5	24.4	29.1	29.2
รักษาและควบคุมได้*	30.2	25.8	23.6	26.6	29.5	26.3

* ควบคุมได้หมายถึงระดับน้ำตาล < 130 มก./ดล.

ภาวะบกพร่องของน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร (Impaired Fasting Glucose, IFG)

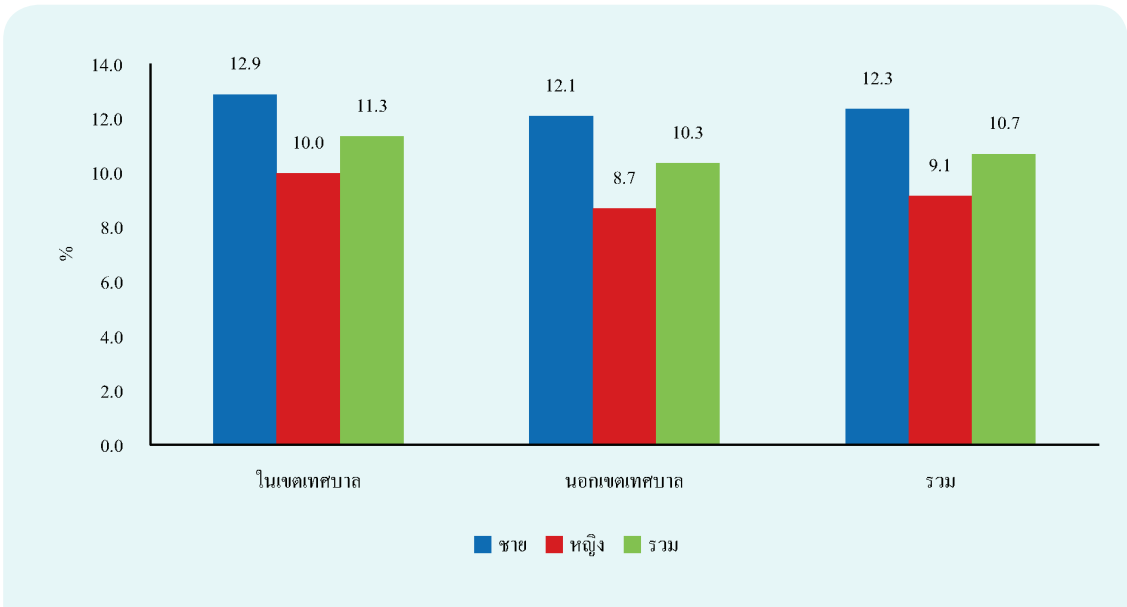
หมายถึงผู้ที่ผลตรวจเลือด fasting plasma glucose (FPG) มีค่า ระหว่าง 100 - < 126 มก./ดล. และไม่ได้กินยารักษาเบาหวานอยู่ ภาวะนี้บ่งชี้ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นเบาหวานในอนาคต หากไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้แก่ การควบคุมน้ำหนัก และการออกกำลังกายให้เพียงพอ

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความชุกของภาวะบกพร่องของน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร (Impaired Fasting Glucose, IFG) โดยรวมร้อยละ 10.7 ผู้ชายมีความชุกสูงกว่าผู้หญิงในทุกกลุ่มอายุ ความชุกเพิ่มตามอายุที่เพิ่มขึ้นทั้งในผู้ชายและผู้หญิง สูงสุดในอายุ 80 ปีขึ้นไป

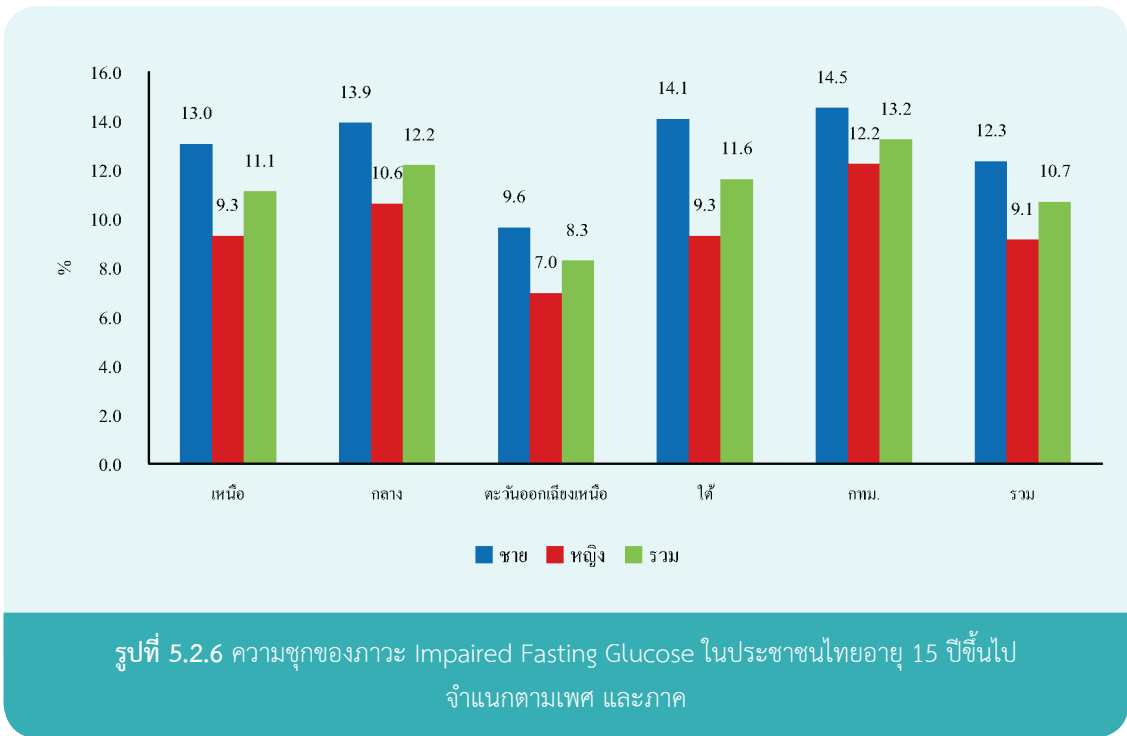

รูปที่ 5.2.4 ความชุกภาวะ Impaired Fasting Glucose ในประชาชนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

ความชุกของภาวะ IFG ของคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลสูงกว่าคนนอกเขตเทศบาล เมื่อพิจารณาความแตกต่างตามภาค พบว่า ในเพศชาย กรุงเทพมหานครมีความชุกของภาวะ IFG สูงสุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในเพศหญิง กรุงเทพมหานครมีความชุกของภาวะ IFG สูงสุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ เท่ากัน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รูปที่ 5.2.5 - 5.2.6)

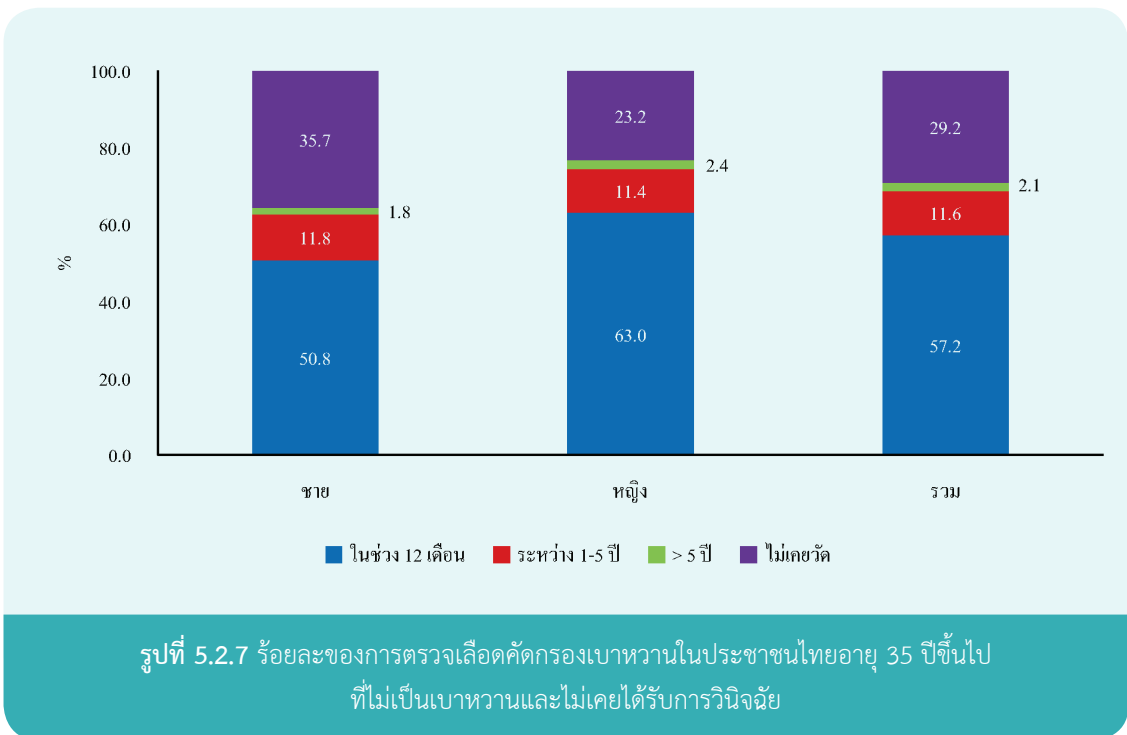

รูปที่ 5.2.5 ความชุกของภาวะ Impaired Fasting Glucose ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

การตรวจคัดกรองเบาหวาน

เมื่อพิจารณาการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ในประชาชนไทยอายุ 35 ปีขึ้นไป ในกลุ่มที่ไม่เป็นเบาหวาน และไม่เคยได้รับการวินิจฉัย ร้อยละ 57.2 เคยได้รับการตรวจน้ำตาลในเลือด ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 11.6 เคยได้รับการตรวจใน 1 - 5 ปีที่ผ่านมา และร้อยละ 2.1 เคยได้รับการตรวจเกินกว่า 5 ปี และร้อยละ 29.2 ยังไม่เคยได้รับการตรวจมาก่อน ผู้หญิงมีสัดส่วนของการได้รับตรวจคัดกรองสูงกว่าผู้ชาย (รูปที่ 5.2.7)

5.3 โรคความดันโลหิตสูง

สรุป

- บทนี้กล่าวถึงผลการสำรวจความชุกของโรคความดันโลหิตสูงของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยการตรวจวัดความดันโลหิต ร่วมกับประวัติการวินิจฉัยและรักษา
- ความชุกของโรคความดันโลหิตสูงในปี 2562 - 2563 นี้ เท่ากับร้อยละ 25.4 (ชายร้อยละ 26.7 และหญิงร้อยละ 24.2) สูงกว่าของการสำรวจครั้งที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2557 ซึ่งพบความชุก ร้อยละ 24.7 (ชายร้อยละ 25.6 และหญิงร้อยละ 23.9)
- ความชุกของโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นตามอายุจากร้อยละ 3.3 ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี ความชุกเพิ่มขึ้นตามลำดับจนสูงสุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป เป็นร้อยละ 76.8 ความชุกในผู้หญิงมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่าผู้ชายในกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป
- ความชุกของโรคความดันโลหิตสูงของคนในเขตเทศบาลและคนนอกเขตเทศบาลค่อนข้างใกล้เคียงกัน
- ความชุกกระจายตามภาค พบว่า ภาคกลาง ภาคเหนือ และกรุงเทพฯ มีความชุกสูงที่สุดใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 27.2 - 27.5) รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้
- ร้อยละ 70.1 ของประชาชนอายุ 20 ปีขึ้นไป เคยได้รับการตรวจคัดกรองความดันโลหิตในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา
- การเข้าถึงระบบบริการในการสำรวจครั้งที่ 6 ไม่ดีกว่าผลการสำรวจครั้งที่ 5 โดยกลุ่มที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นความดันโลหิตสูงเพิ่มจากร้อยละ 44.7 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 48.8 ในปี 2563 สัดส่วนที่ได้รับการรักษาลดลงจากร้อยละ 49.2 เป็น 47.6 และนอกจากนี้กลุ่มที่ได้รับการรักษาและควบคุมได้ลดลงจากร้อยละ 29.7 เป็น 22.6 ตามลำดับ

ความดันโลหิตสูง

คำจำกัดความของความดันโลหิตสูง หมายถึง ผู้ที่มีความดัน systolic เฉลี่ย ตั้งแต่ 140 มม.ปรอทขึ้นไป (SBP \geq 140 mmHg) หรือ ความดัน diastolic เฉลี่ยตั้งแต่ 90 มม.ปรอทขึ้นไป (DBP \geq 90 mmHg) หรือกำลังได้รับการรักษาด้วยการกินยาลดความดันโลหิตสูง

วิธีการวัดความดันโลหิต ให้บุคคลตัวอย่างนั่งพักเป็นเวลาอย่างน้อย 5 นาทีก่อนวัด เครื่องวัดความดันโลหิต Automatic blood pressure monitor ยี่ห้อ Omron รุ่น H 1711 ซึ่งได้รับการรับรองโดยสมาคม British Hypertension Society การวัดให้บุคคลตัวอย่างนั่งหลังพิงพนักเก้าอี้ เท้าวางพื้น แขนวางบนโต๊ะ ระดับตำแหน่งต้นแขนที่วัดความดันโลหิตอยู่ในระดับเดียวกับหัวใจ ทำการวัด 3 ครั้งแต่ละครั้งห่างกันอย่างน้อย 1 นาที

การจัดการข้อมูล ความดันโลหิต systolic และ diastolic

ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล systolic และ diastolic ว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ โดยพิจารณาว่า

- ค่า systolic สูงกว่าค่า diastolic หรือไม่ ถ้าพบว่าค่า systolic ต่ำกว่า ข้อมูลนั้นจะถูกตัดออกไม่นำมาวิเคราะห์
- ค่า systolic และ diastolic ทั้งสามค่ามีอยู่ในช่วงที่มีความเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าพบข้อมูลใดที่ค่าไม่อยู่ในช่วงที่เป็นไปได้ทำการตัดข้อมูลนั้นออกไม่อยู่ในการวิเคราะห์ โดยค่า systolic ที่เป็นไปได้ที่รวมอยู่ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คือ 75 - 275 มม.ปรอท และค่า diastolic ที่เป็นไปได้ คือ 30 - 160 มม.ปรอท
- ค่า pulse pressure อยู่ในช่วงที่เป็นไปได้หรือไม่ ถ้าไม่อยู่ในช่วงที่เป็นไปได้ ข้อมูลนั้นถูกตัดออกไม่รวมอยู่ในการวิเคราะห์ โดยช่วง pulse pressure ที่เป็นไปได้คือในช่วง 10 - 150 มม.ปรอท

- การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี พบว่าค่าความดันโลหิตของครั้งที่ 2 และ 3 ต่ำกว่าครั้งแรก ซึ่งอาจเป็นเพราะการวัดครั้งแรกมีโอกาสสูงเกินจริงได้มากกว่าครั้งที่ 2 และ 3 ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงใช้ค่าเฉลี่ยของการวัดครั้งที่ 2 และ 3

ระดับความดันโลหิต

ความดันโลหิต systolic และ diastolic เฉลี่ยของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 124.0 และ 72.9 มม.ปรอท ตามลำดับ ผู้ชายมีระดับความดันโลหิตเฉลี่ยสูงกว่าผู้หญิง (systolic: 127.1 และ 121.1 มม.ปรอท, diastolic : 74.6 และ 71.3 มม.ปรอท ตามลำดับ) ระดับความดันโลหิตสูงขึ้นตามอายุจนสูงสุดในผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไป ส่วน diastolic เพิ่มขึ้นตามอายุจนถึงวัย 60 - 69 ปี หลังจากนั้นความดันโลหิต diastolic ลดลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่าคนในเขตเทศบาลมีความดันโลหิต systolic และ diastolic โดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาตามภาคที่อยู่ พบว่าทุกภาคมีระดับความดันโลหิตเฉลี่ยใกล้เคียงกันยกเว้นภาคใต้ที่ต่ำกว่าภาคอื่น (ตารางที่ 5.3.1 - 5.3.2)

ตารางที่ 5.3.1

ค่าเฉลี่ยความดันโลหิต Systolic (mm Hg) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามอายุ เพศ เขตการปกครอง และภาค

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวนตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวนตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวนตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD
กลุ่มอายุ (ปี)									
15 - 29	1,692	118.0	9.7	2,080	106.1	9.7	3,772	112.2	11.0
30 - 44	1,616	123.7	12.6	2,364	114.1	13.6	3,980	118.7	13.8
45 - 59	2,056	129.4	14.0	3,549	124.9	17.3	5,605	127.1	16.0
60 - 69	2,469	137.1	28.3	3,214	134.0	26.7	5,683	135.4	27.5
70 - 79	1,153	141.2	29.5	1,406	138.9	29.7	2,559	140.0	29.6
≥ 80	429	142.1	29.2	490	147.6	32.9	919	145.1	31.6
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,845	127.0	22.4	7,683	120.9	27.4	12,528	123.8	25.4
นอกเขตเทศบาล	4,570	127.2	14.3	5,420	121.2	16.7	9,990	124.1	15.7
ภาค									
เหนือ	2,163	127.5	19.3	2,516	121.4	21.9	4,679	124.3	20.9
กลาง	2,007	127.2	15.6	3,003	121.6	20.4	5,010	124.3	18.3
ตะวันออก เฉียงเหนือ	2,430	128.5	14.6	2,939	121.2	16.4	5,369	124.8	15.8
ใต้	2,000	124.1	21.5	2,776	119.0	27.1	4,776	121.5	24.6
กรุงเทพฯ	815	125.4	18.6	1,869	121.6	26.9	2,684	123.4	23.4
รวม	9,415	127.1	17.2	13,103	121.1	21.1	22,518	124.0	19.4

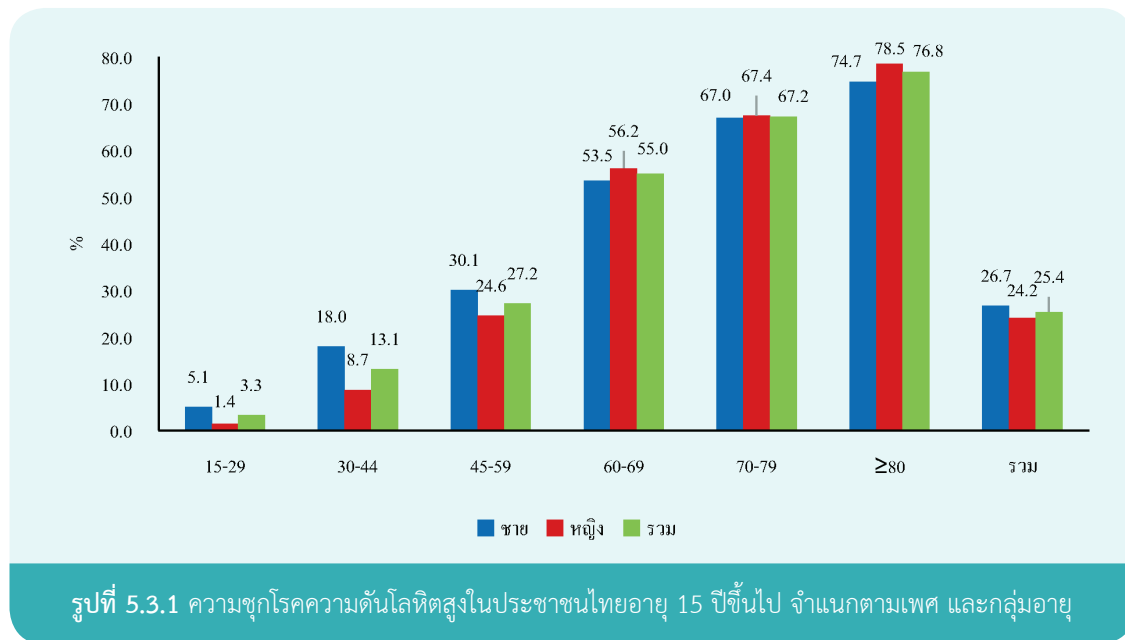
ตารางที่ 5.3.2 ค่าเฉลี่ยความดันโลหิต Diastolic (mm Hg) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามอายุ เพศ เขตการปกครอง และภาค

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean mg/dL	SD
กลุ่มอายุ (ปี)									
15 - 29	1,692	68.1	8.1	2,080	66.1	7.9	3,772	67.1	8.1
30 - 44	1,616	77.0	9.5	2,364	71.7	9.7	3,980	74.2	9.9
45 - 59	2,056	77.9	8.2	3,549	74.3	9.7	5,605	76.1	9.2
60 - 69	2,469	75.5	14.4	3,214	72.4	13.8	5,683	73.8	14.2
70 - 79	1,153	72.2	15.0	1,406	69.6	13.9	2,559	70.8	14.5
≥ 80	429	69.0	16.1	490	68.2	15.4	919	68.6	15.7
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,845	74.9	14.1	7,683	71.4	14.4	12,528	73.0	14.7
นอกเขตเทศบาล	4,570	74.4	8.9	5,420	71.2	8.6	9,990	72.8	8.9
ภาค									
เหนือ	2,163	74.3	11.7	2,516	71.3	11.7	4,679	72.7	11.8
กลาง	2,007	74.7	10.0	3,003	71.3	10.4	5,010	72.9	10.5
ตะวันออก	2,430	75.2	9.1	2,939	71.3	8.4	5,369	73.2	9.0
เฉียงเหนือ									
ใต้	2,000	72.9	13.6	2,776	70.2	13.6	4,776	71.5	13.8
กรุงเทพฯ	815	75.1	11.7	1,869	72.6	15.0	2,684	73.8	13.9
รวม	9,415	74.6	10.8	13,103	71.3	11.0	22,518	72.9	11.1

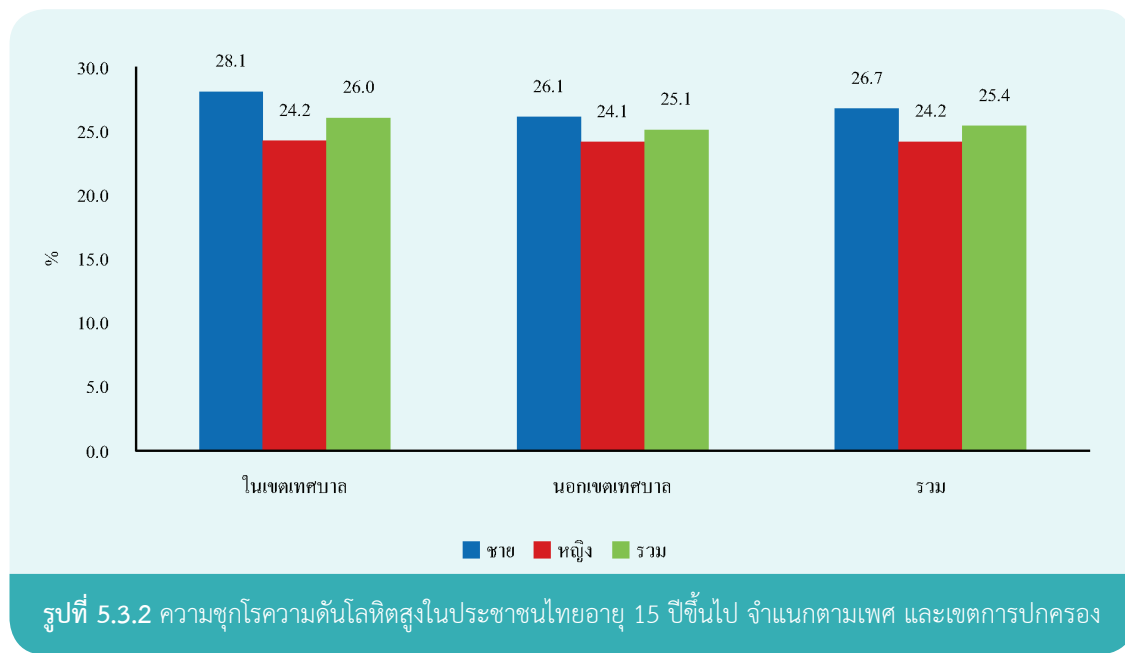

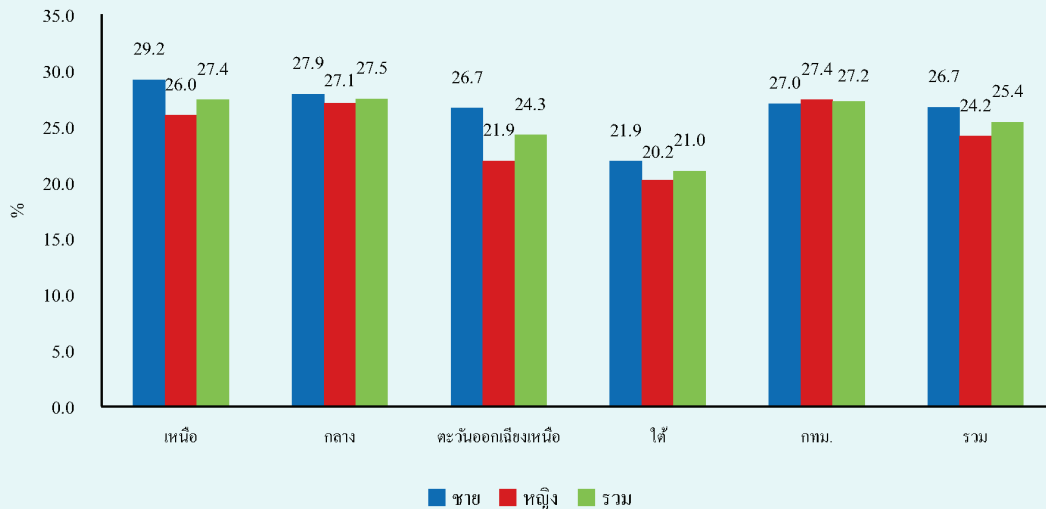
ความชุกของโรคความดันโลหิตสูง

การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ความชุกของโรคความดันโลหิตสูงในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 25.4 ผู้ชายมีความชุกสูงกว่าของผู้หญิง ความชุกต่ำสุดในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี (ร้อยละ 5.1 ในชาย และร้อยละ 1.4 ในหญิง) จากนั้นเพิ่มขึ้นตามอายุและสูงสุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป

พิจารณาความชุกจำแนกตามเขตการปกครอง พบว่าความชุกในชายและหญิงที่อาศัยในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 26.7 และ 24.2 ตามลำดับ) (รูปที่ 5.3.2) การกระจายตามภาค พบว่าภาคเหนือมีความชุกสูงสุดในชาย (ร้อยละ 29.2) รองลงมาคือ ภาคกลาง กรุงเทพฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ สำหรับผู้หญิง กรุงเทพฯ ภาคกลาง และ ภาคเหนือมีความชุกใกล้เคียงกัน รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (รูปที่ 5.3.3)

รูปที่ 5.3.3 ความชุกโรคความดันโลหิตสูงในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

ความครอบคลุมของการวินิจฉัย การรักษา และควบคุมความดันโลหิต

การเข้าถึงบริการของประชาชนไทยเกี่ยวกับการได้รับวินิจฉัย ได้รับการรักษาและการควบคุมความดันโลหิตได้ตามเกณฑ์ การสำรวจครั้งนี้สามารถแบ่งคนที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง เป็น 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มไม่ได้รับการวินิจฉัย หมายถึงผู้ที่การสำรวจตรวจพบว่ามี ความดันโลหิตสูงเข้าเกณฑ์ $\geq 140/90$ มม.ปรอท แต่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์มาก่อน
2. กลุ่มได้รับการวินิจฉัยแต่ไม่ได้รับการรักษา หมายถึงกลุ่มที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากบุคลากรสาธารณสุข/แพทย์ ว่าเป็นความดันโลหิตสูง แต่ไม่เคยรับการรักษา
3. กลุ่มได้รับการรักษาแต่ควบคุมไม่ได้ หมายถึงผู้ที่ได้รับการรักษาด้วยยาลดความดันโลหิตจากแพทย์แผนปัจจุบัน แต่จากการตรวจความดันโลหิตขณะสำรวจพบความดัน Systolic ≥ 140 มม.ปรอท หรือความดัน Diastolic ≥ 90 มม.ปรอท
4. กลุ่มได้รับการรักษาและควบคุมได้ หมายถึงผู้ที่ได้รับการรักษาด้วยยาลดความดันโลหิต และการสำรวจตรวจพบความดัน Systolic < 140 มม.ปรอท และความดัน Diastolic < 90 มม.ปรอท

เมื่อพิจารณาความครอบคลุมในการตรวจคัดกรอง การวินิจฉัย และการได้รับการรักษา พบว่า ในจำนวนผู้ที่เป็ความดันโลหิตสูง ร้อยละ 57.0 ในชาย และ 40.5 ในหญิงไม่เคยได้รับการวินิจฉัยมาก่อน ร้อยละ 3.0 - 4.1 ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับ การรักษา ร้อยละ 25.0 ของผู้ป่วยทั้งหมดได้รับการรักษาแต่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้ตามเกณฑ์ และร้อยละ 22.6 ได้รับการรักษาและควบคุมความดันโลหิตได้ตามเกณฑ์ ผู้ชายมีสัดส่วนของผู้ที่ได้รับการวินิจฉัย รักษา และการควบคุมความดันโลหิตได้น้อยกว่าในผู้หญิง (ตารางที่ 5.3.3)

ตารางที่ 5.3.3 ร้อยละของผู้ที่เป็นความดันโลหิตสูงที่ได้รับการวินิจฉัย การรักษา และผลการรักษา จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

	อายุ (ปี)						รวม
	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 69	70 - 79	≥ 80	
ชาย	n = 86	n = 296	n = 610	n = 1,237	n = 717	n = 291	n = 3,237
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	85.9	78.9	60.3	47.6	37.6	35.0	57.0
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	0.0	1.9	6.4	4.1	2.3	1.6	4.1
รักษาและควบคุมไม่ได้	7.7	8.9	22.4	25.6	30.3	33.5	22.0
รักษาและควบคุมได้	6.5	10.3	10.8	22.7	29.9	29.9	16.9
หญิง	n = 27	n = 186	n = 845	n = 1,664	n = 851	n = 368	n = 3,941
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	60.7	67.5	49.9	31.6	26.8	34.5	40.5
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	0.0	3.0	5.0	1.8	2.4	1.5	3.0
รักษาและควบคุมไม่ได้	14.8	12.5	23.4	30.7	35.4	41.6	28.1
รักษาและควบคุมได้	24.5	17.0	21.7	35.9	35.5	22.4	28.3

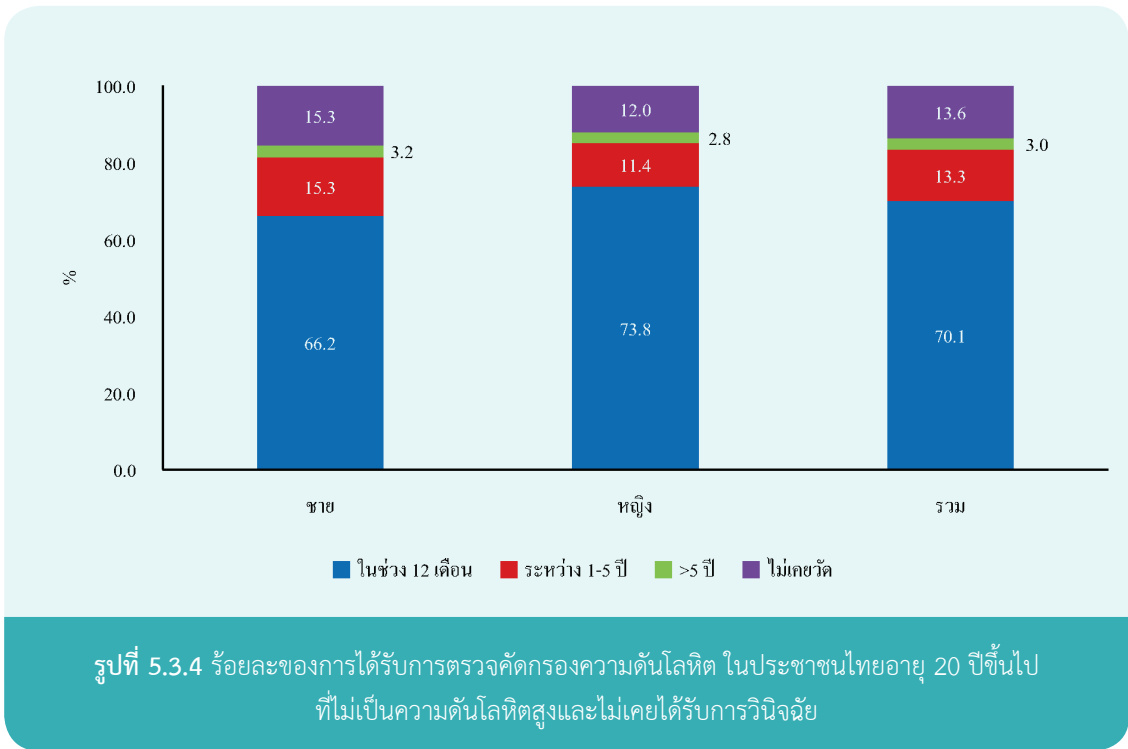
ความชุกของการวินิจฉัยตามภาคต่างๆ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยสูงสุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพฯ ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการรักษานั้น กรุงเทพฯ มีสัดส่วนสูงกว่าภาคอื่น สำหรับการรักษาและควบคุมความดันโลหิตได้นั้น กรุงเทพฯ มีสัดส่วนของกลุ่มที่ได้รับการรักษาและควบคุมความดันโลหิตได้สูงสุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (ตารางที่ 5.3.4)

ตารางที่ 5.3.4 ร้อยละของผู้ที่เป็นความดันโลหิตสูงที่ได้รับการวินิจฉัย การรักษา และผลการรักษา จำแนกตามภาค

	ภาค						รวม
	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กรุงเทพฯ		
รวม	n = 1,627	n = 1,662	n = 1,742	n = 1,415	n = 732	n = 7,178	
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	45.5	42.6	58.1	50.6	36.4	48.8	
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	2.5	4.5	2.8	4.1	5.1	3.5	
รักษาและควบคุมไม่ได้	23.8	26.7	23.1	29.4	23.9	25.0	
รักษาและควบคุมได้	28.2	26.2	16.0	16.0	34.6	22.6	

สัดส่วนของคนที่เคยได้รับการตรวจคัดกรองความดันโลหิต

ร้อยละ 70.1 ของประชาชนไทยอายุ 20 ปีขึ้นไป (ที่ไม่เป็นความดันโลหิตสูงและที่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัย) เคยได้รับการตรวจวัดความดันโลหิตในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 13.3 เคยได้รับการตรวจในช่วง 1 - 5 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 3.0 ได้รับการตรวจเกินกว่า 5 ปีมาก่อน และมีเพียงร้อยละ 13.6 ไม่เคยได้รับการวัดความดันโลหิตมาก่อน โดยเพศหญิงมีการเข้าถึง การตรวจคัดกรองได้ดีกว่าชาย (รูปที่ 5.3.4)

5.4 ภาวะไขมันในเลือดผิดปกติ

สรุป

- บทนี้กล่าวถึงสถานการณ์ภาวะไขมันในเลือดของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยบุคคลตัวอย่างอดอาหาร ก่อนได้รับการเจาะเลือด 12 ชั่วโมง ไขมันในเลือดที่ตรวจ ได้แก่ Total Cholesterol (TC), High Density Lipoprotein (HDL-C), และ Triglyceride (TG) และรายงานเกี่ยวกับภาวะ metabolic syndrome
- ระดับเฉลี่ย TC ของประชาชนไทยที่มีอายุ 15 ปี เท่ากับ 210.1 มก./ดล. ค่าเฉลี่ยในผู้หญิงสูงกว่าผู้ชาย (213.2 และ 206.8 มก./ดล.) ระดับไขมันโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามอายุ และสูงสุดในกลุ่มอายุ 30 - 44 ปี ในผู้ชาย และในกลุ่มอายุ 45 - 59 ปีในผู้หญิงจากนั้นระดับไขมันลดลงเมื่ออายุมากขึ้น
- ประชาชนในเขตเทศบาลมี TC สูงกว่าประชาชนนอกเขตฯ (215.2 และ 207.3 มก./ดล.) ทั้งในชาย และหญิง เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่ากรุงเทพฯ มีระดับ TC เฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ
- ความชุกของภาวะไขมัน TC สูง การรายงานพิจารณาที่จุดตัดสองระดับคือ ≥ 200 มก./ดล. และ ≥ 240 มก./ดล.
- ร้อยละ 56.8 ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมีระดับ TC ≥ 200 มก./ดล. ความชุกในผู้หญิงสูงกว่าของผู้ชายเล็กน้อย (ร้อยละ 59.5 และ 53.8) ความชุกสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น และสูงสุดในกลุ่มอายุ 45 - 59 ปี
- ร้อยละ 23.5 ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมีระดับ TC ≥ 240 มก./ดล. พบว่ามี ความชุกในผู้หญิงสูงกว่าในผู้ชาย (ร้อยละ 25.1 และ 21.7) ความชุกสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยพบสูงสุดในช่วงอายุ 45 - 59 ปี เช่นกัน
- ความชุกของภาวะไขมัน TC สูง (ทั้ง ≥ 200 และ ≥ 240 มก./ดล.) พบในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตฯ ทั้งในชายและหญิง ความชุกสูงในกรุงเทพฯ ภาคใต้ และภาคกลาง
- ระดับ HDL-C เฉลี่ยในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 53.9 มก./ดล. โดยระดับเฉลี่ยในผู้หญิงสูงกว่าของผู้ชาย (56.6 และ 51.0 มก./ดล.) ระดับ HDL-C ลดลงเล็กน้อยเมื่อมีอายุมากขึ้นในทั้งสองเพศ และระดับของคนในเขตเทศบาลสูงกว่าของคนนอกเขตเทศบาล ประชาชนในกรุงเทพฯ มีระดับ HDL-C สูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ภาวะ HDL-C ต่ำหมายถึง ระดับ HDL-C <40 มก./ดล. ในผู้ชาย และ <50 มก./ดล. ในผู้หญิง พบว่า ความชุกของภาวะ HDL-C ต่ำมีร้อยละ 25.9 (ผู้ชายร้อยละ 18.7 ผู้หญิงร้อยละ 32.7) ความชุกเพิ่มขึ้นตามอายุ นอกเขตฯ มีความชุกสูงกว่าในเขตเทศบาล พิจารณาตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความชุกสูงที่สุด ส่วนกรุงเทพฯ มีความชุกต่ำสุด
- ระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือดของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 150.9 มก./ดล. ระดับเฉลี่ยในผู้ชายสูง (169.0 มก./ดล.) กว่าในผู้หญิง (134.0 มก./ดล.) ในผู้ชายสูงสุดในช่วงอายุ 30 - 44 ปี (192.6 มก./ดล.) จากนั้นระดับลดลง ส่วนในผู้หญิงสูงสุดในช่วงอายุ 60 - 69 ปี (151.0 มก./ดล.)
- ระดับไตรกลีเซอไรด์ของประชาชนนอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับ ไตรกลีเซอไรด์สูงกว่าภาคอื่น ในขณะที่คนในภาคใต้มีระดับไตรกลีเซอไรด์ต่ำที่สุด
- ความชุกของภาวะไตรกลีเซอไรด์สูง (triglyceride ≥ 150 มก./ดล.) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับร้อยละ 36.0 ความชุกในชายสูงกว่าในหญิง (ร้อยละ 41.6 และ 30.7) ประชาชนนอกเขตฯ มีความชุกสูงกว่าในเขตฯ เล็กน้อย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกสูงที่สุด

- เมื่อเปรียบเทียบการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย ครั้งที่ 5 และ 6 ภาวะไขมันคอเลสเตอรอลรวม (Total cholesterol) ของประชาชนไทยอายุ 15 ขึ้นไป เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้น ในผู้หญิงเพิ่มจาก 199.5 เป็น 213.2 มก./ดล. ในผู้ชายเพิ่มจาก 192.7 เป็น 206.8 มก./ดล. ความชุกของ TC \geq 240 มก./ดล. ในผู้หญิงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.7 เป็น 25.1 และ ในผู้ชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.9 เป็น 21.7
- ความชุกของเมตาบอลิกซินโดรมในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับร้อยละ 25.1 ความชุกในหญิงมากกว่าในชาย (27.7 และ 22.5) ความชุกเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นและสูงสุดในช่วงอายุ 70 - 79 ปี ความชุกของภาวะนี้ในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตฯ เมื่อพิจารณาตามภาคพบว่า ภาคกลางและกรุงเทพฯ มีความชุกใกล้เคียงกัน ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมีความชุกค่อนข้างสูงใกล้เคียงกัน

ภาวะไขมันในเลือด

การสำรวจครั้งนี้ได้เก็บตัวอย่างเลือดเพื่อตรวจไขมัน ต่อไปนี้คือ total cholesterol, high-density lipoprotein cholesterol (HDL-C) และ triglyceride โดยผู้ที่ได้รับการตรวจเลือด ได้รับคำแนะนำให้อดอาหารและน้ำดื่มทุกชนิด ยกเว้นน้ำเปล่าตั้งแต่ 20.00 ของคืน 1 วันก่อนการเจาะเลือดตรวจ ดังนั้น จึงเป็นการอดอาหาร 12 ชั่วโมงก่อนเจาะเลือดตรวจ

สำหรับค่าที่เป็นไปได้ของ total cholesterol คือ ระหว่าง 50 ถึง 550 มก./ดล., triglyceride อยู่ระหว่าง 18 - 2,000 มก./ดล. และ HDL อยู่ระหว่าง 12 - 140 มก./ดล.

ภาวะไขมัน total cholesterol สูง ได้แบ่งเป็นสองระดับคือ \geq 200 มก./ดล. และ \geq 240 มก./ดล. ส่วนภาวะ HDL-C ต่ำ หมายถึง $<$ 40 มก./ดล. ในชาย และ $<$ 50 มก./ดล. ในหญิง ภาวะ triglyceride สูงหมายถึง triglyceride \geq 150 มก./ดล.

ผลการวิเคราะห์ Total cholesterol

ระดับเฉลี่ยของคอเลสเตอรอลรวม (total cholesterol, TC) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 210.1 มก./ดล. ค่าเฉลี่ยในผู้หญิงสูงกว่าผู้ชาย (213.2 และ 206.8 มก./ดล.) ระดับไขมันโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามอายุ และสูงสุดในช่วงอายุ 30 - 44 ปีในผู้ชาย และในช่วงอายุ 45 - 59 ปีในผู้หญิง จากนั้นระดับไขมันลดลงเมื่ออายุมากขึ้น

คนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่นอกเขตฯ (215.2 และ 207.3 มก./ดล. ตามลำดับ) ทั้งในชายและหญิง เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า ผู้ชายในภาคใต้มีระดับคอเลสเตอรอลเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ สำหรับในผู้หญิงนั้น กรุงเทพฯ มีระดับคอเลสเตอรอลสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ (ตารางที่ 5.4.1)

ตารางที่ 5.4.1

ค่าเฉลี่ย ไ้มนคอเลสเตอรอลรวม (Total Cholesterol) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค

ชาย			
กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	Mean TC mg/dL	SD
15 - 29	1,692	192.7	33.9
30 - 44	1,622	217.4	35.6
45 - 59	2,072	213.0	34.4
60 - 69	2,479	204.4	64.7
70 - 79	1,158	192.7	59.7
80+	430	192.7	62.1
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	4,872	210.9	53.0
นอกเขตเทศบาล	4,581	204.6	36.1
ภาค			
เหนือ	2,163	206.8	46.8
กลาง	2,019	212.6	38.2
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,436	196.7	36.0
ใต้	1,999	216.2	52.2
กรุงเทพฯ	836	214.4	45.8
รวม	9,453	206.8	42.5
หญิง			
กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	Mean TC mg/dL	SD
15 - 29	2,084	197.1	35.5
30 - 44	2,373	208.9	38.5
45 - 59	3,567	225.4	44.3
60 - 69	3,224	218.6	65.8
70 - 79	1,410	210.3	68.3
80+	496	204.5	59.0
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	7,720	219.1	60.6
นอกเขตเทศบาล	5,434	209.9	38.2
ภาค			
เหนือ	2,511	212.0	47.3
กลาง	3,017	217.1	46.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,942	204.5	36.8
ใต้	2,771	219.7	60.6
กรุงเทพฯ	1,913	225.8	60.8
รวม	13,154	213.2	47.8

TC: total Cholesterol

ตารางที่ 5.4.1

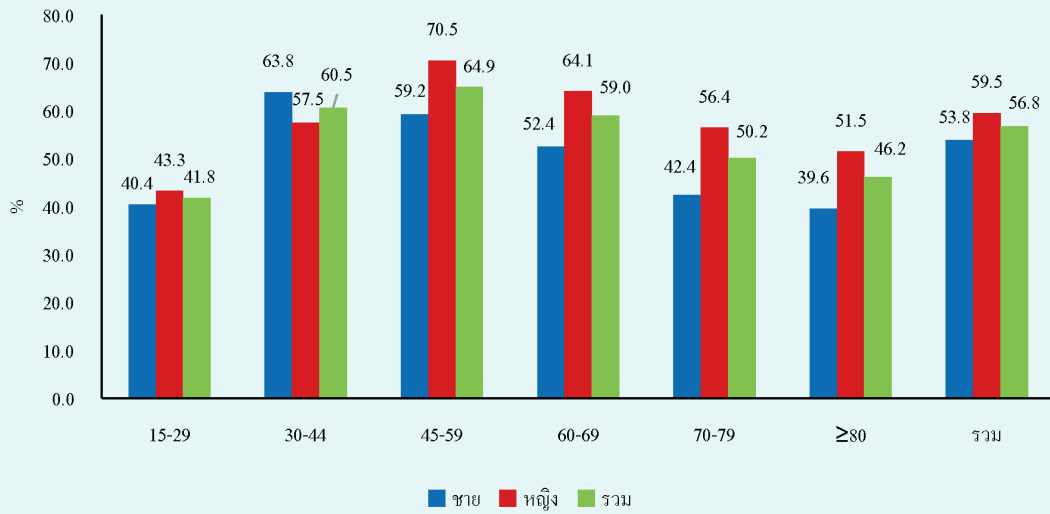
ค่าเฉลี่ย ไขมันคอเลสเตอรอลรวม (Total Cholesterol) ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค (ต่อ)

SCU			
กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	Mean TC mg/dL	SD
15 - 29	3,776	194.8	34.9
30 - 44	3,995	213.0	37.5
45 - 59	5,639	219.3	40.1
60 - 69	5,703	212.4	66.1
70 - 79	2,568	202.4	65.8
80+	926	199.2	60.9
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	12,592	215.2	57.6
นอกเขตเทศบาล	10,015	207.3	37.3
ภาค			
เหนือ	4,674	209.5	47.2
กลาง	5,036	214.9	42.7
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5,378	200.7	36.6
ใต้	4,770	218.0	56.7
กรุงเทพฯ	2,749	220.6	55.3
รวม	22,607	210.1	45.5

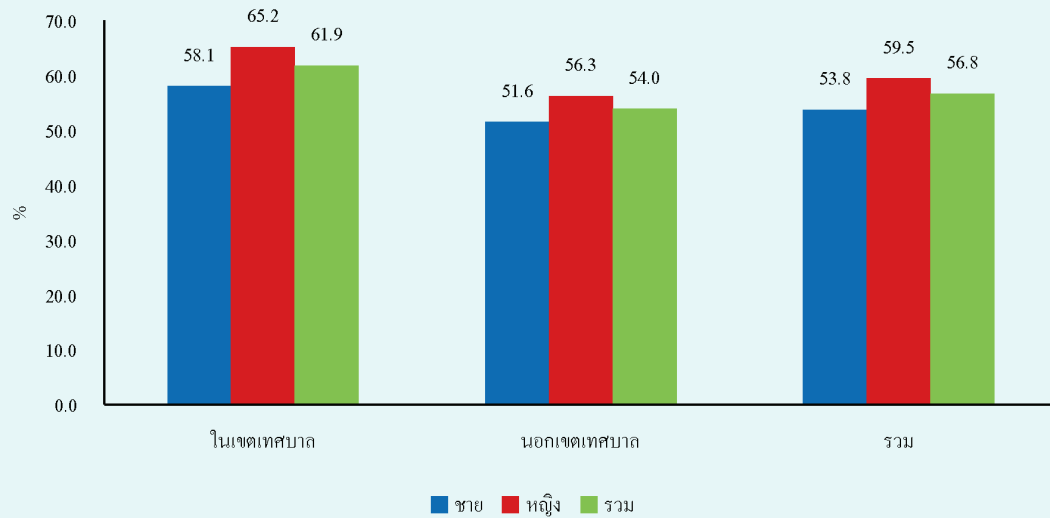
TC: total Cholesterol

ความชุกของภาวะคอเลสเตอรอลสูง

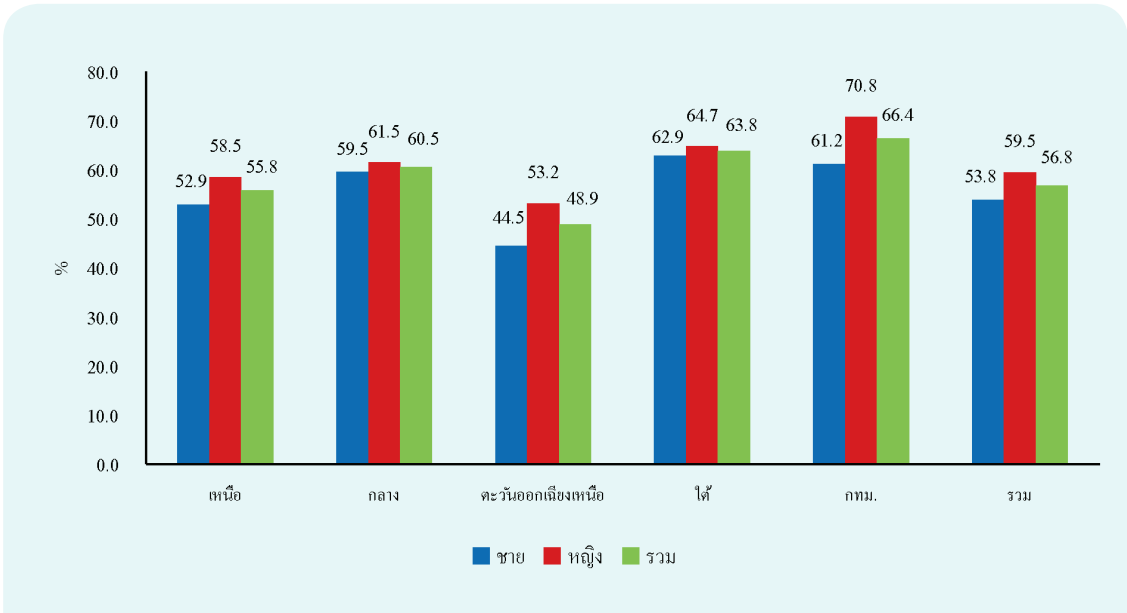
มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมีระดับไขมันคอเลสเตอรอลสูง ≥ 200 มก./ดล. ความชุกในผู้หญิงสูงกว่าของผู้ชายเล็กน้อย (ร้อยละ 59.5 และ 53.8 ตามลำดับ) ความชุกเพิ่มขึ้นตามอายุ และสูงสุดในกลุ่มอายุ 30 - 44 ปีในผู้ชาย และ 45 - 59 ปี ในผู้หญิง ความชุกในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตฯ ทั้งในชายและหญิง เมื่อพิจารณาตามภาค ในผู้ชายความชุกสูงสุดคือ ภาคใต้ รองลงมาคือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ ส่วนในผู้หญิง กรุงเทพฯ สูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ (รูปที่ 5.4.1 - 5.4.3)

รูปที่ 5.4.1 ความชุกของภาวะไขมันคลอเลสเตอรอลรวมสูง (TC > 200mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และอายุ

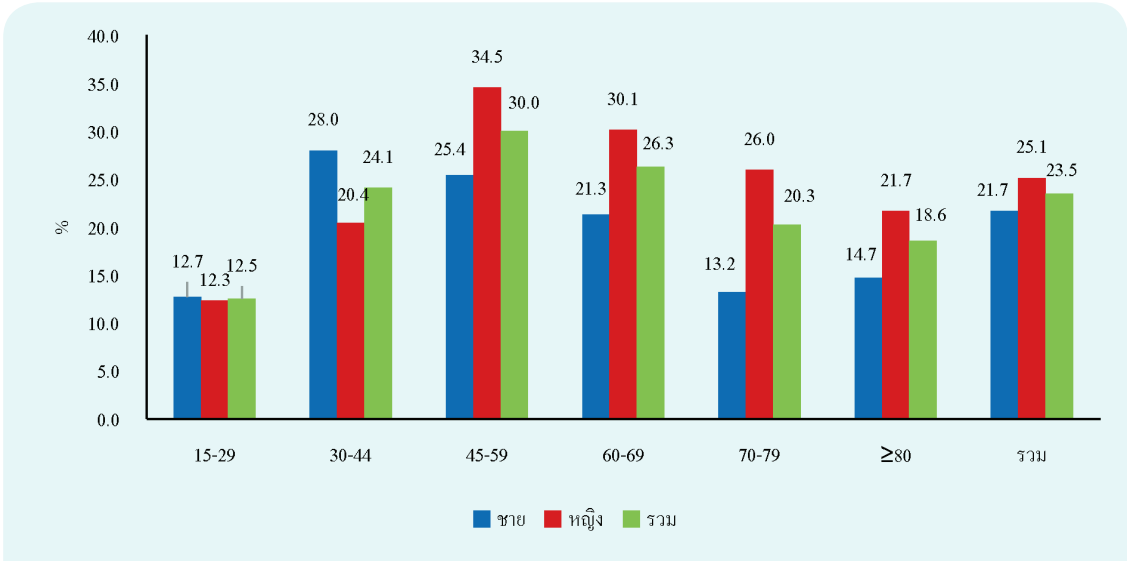
รูปที่ 5.4.2 ความชุกของภาวะไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง (TC > 200mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

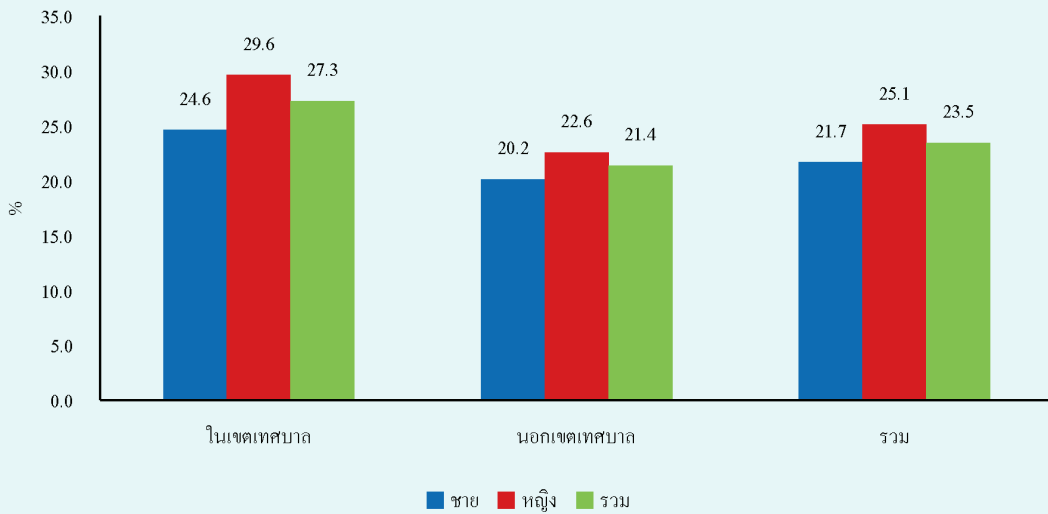
รูปที่ 5.4.3 ความชุกของภาวะไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง (TC ≥ 200mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

เมื่อพิจารณาที่ระดับคอเลสเตอรอลรวม ≥ 240 มก./ดล. พบความชุกของภาวะไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 23.5 ความชุกในผู้หญิงสูงกว่าในผู้ชาย (ร้อยละ 25.1 และ 21.7 ตามลำดับ) ความชุกสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยพบสูงสุดในกลุ่มอายุ 45 - 59 ปี และลดต่ำลงเมื่ออายุ ≥ 60 ปี ความชุกในเขตเทศบาล สูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 27.3 และ 21.4)

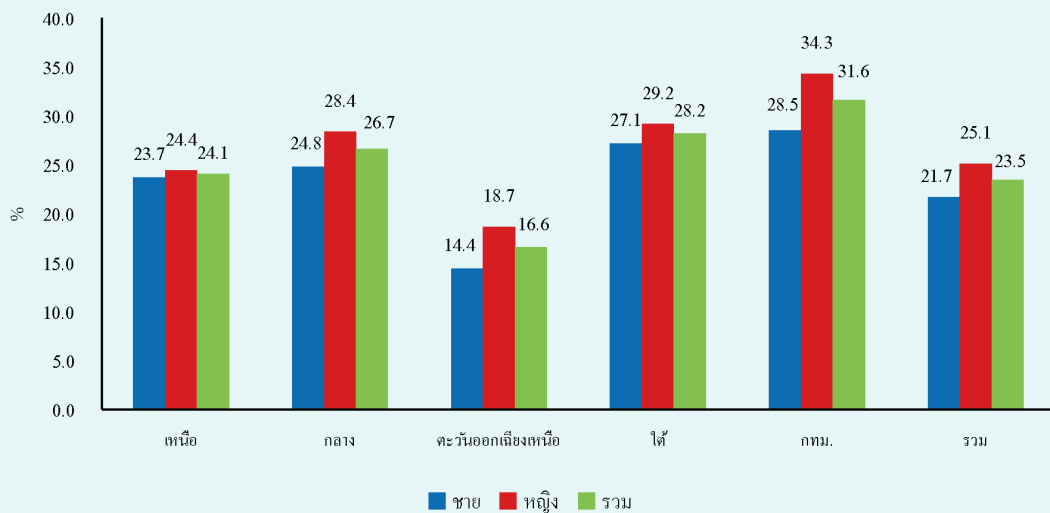
เมื่อพิจารณาความชุกตามภาค พบว่า กรุงเทพมหานครมีความชุกสูงสุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ ตามลำดับและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกที่ต่ำที่สุด (รูปที่ 5.4.4 - 5.4.6)

รูปที่ 5.4.4 ความชุกของภาวะไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง (TC ≥ 240mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และอายุ

รูปที่ 5.4.5 ความชุกของภาวะไขมันคลอเลสเตอรอลรวมสูง (TC ≥ 240mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

รูปที่ 5.4.6 ความชุกของภาวะไขมันคลอเลสเตอรอลรวมสูง (TC ≥ 240mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

การวินิจฉัย รักษา และควบคุมภาวะไขมันในเลือดสูง

การสำรวจนี้ได้ถามเกี่ยวกับการวินิจฉัยและการรักษาด้วยยาลดไขมันในเลือด แต่ไม่ทราบประเภทของไขมันที่ผิดปกติและไม่ทราบชนิดยา การวิเคราะห์จึงได้ใช้ค่าคอเลสเตอรอลรวมเป็นตัวแทนในการประเมินการวินิจฉัยและการรักษา โดยได้แบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้คือ

1. กลุ่มไม่ได้รับการวินิจฉัย หมายถึงผู้ที่ได้รับการตรวจพบว่ามี ระดับไขมันคอเลสเตอรอลรวม (TC) ≥ 240 มก./ดล. แต่บอกว่าไม่เคยได้รับการวินิจฉัยจากบุคลากรสาธารณสุข/แพทย์มาก่อน
2. กลุ่มได้รับการวินิจฉัยแต่ไม่ได้รับการรักษา หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการวินิจฉัยจากบุคลากรสาธารณสุข/แพทย์ว่าเป็นไขมันในเลือดสูง แต่ไม่ได้รับการรักษา
3. กลุ่มได้รับการรักษาแต่ควบคุมไม่ได้ หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วยยาลดไขมันในเลือดจากบุคลากรสาธารณสุข/แพทย์ แต่การตรวจเลือดพบ TC ≥ 240 มก./ดล.
4. กลุ่มได้รับการรักษาและควบคุมได้ หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วยยาลดไขมันในเลือดและตรวจพบ TC < 240 มก./ดล.

การวิเคราะห์กลุ่มที่มีภาวะไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง (TC ≥ 240 มก./ดล.) พบว่าร้อยละ 62.5 ไม่เคยได้รับการวินิจฉัย ร้อยละ 26.5 ได้รับการรักษาและสามารถควบคุมได้ สัดส่วนการเข้าถึงการวินิจฉัยและการได้รับการรักษา และควบคุมระดับไขมันในเลือดได้ตามเกณฑ์ในผู้หญิงดีกว่าผู้ชาย สัดส่วนของคนที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยมากที่สุดในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 5.4.2 - 5.4.3)

ตารางที่ 5.4.2

ร้อยละของประชาชนไทยที่มีไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง (TC ≥ 240 มก./ดล.) จำแนกตามการวินิจฉัย การรักษาและควบคุม และจำแนกตามเพศ และอายุ

	อายุ (ปี)						รวม
	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 69	70 - 79	≥ 80	
ชาย	n = 231	n = 490	n = 769	n = 983	n = 453	n = 156	n = 3,082
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	94.7	86.1	64.6	49.3	32.3	41.0	67.7
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	0.6	7.3	5.4	4.7	3.0	1.9	5.0
รักษาและควบคุมไม่ได้	0.7	2.0	5.9	6.0	4.3	2.7	4.3
รักษาและควบคุมได้	4.1	4.6	24.1	39.9	60.4	54.5	23.1
หญิง	n = 274	n = 553	n = 1,736	n = 1,942	n = 817	n = 252	n = 5,574
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	97.1	82.6	58.5	42.2	35.9	38.8	58.5
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	2.1	4.0	8.8	5.3	3.2	2.1	6.1
รักษาและควบคุมไม่ได้	0.0	2.6	7.0	8.1	9.1	8.0	6.3
รักษาและควบคุมได้	0.8	10.7	25.8	44.4	51.8	51.0	29.1

พิจารณาสัดส่วนการได้รับการวินิจฉัย การรักษา ตามภาค พบว่า กรุงเทพฯมีสัดส่วนของกลุ่มที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยน้อยที่สุด ร้อยละ 56.5 แต่สัดส่วนของคนที่ได้รับการรักษาและอยู่ในเกณฑ์ที่ควบคุมระดับไขมัน TC < 240 มก./ดล. มีร้อยละ 25.2 ส่วนภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของการรักษาและควบคุมได้สูงกว่าภาคอื่นเล็กน้อย (ร้อยละ 28.0 - 28.1) (ตารางที่ 5.4.3)

ตารางที่ 5.4.3 ร้อยละของประชาชนไทยที่มีไขมันคอเลสเตอรอลรวมสูง (TC \geq 240 มก./ดล.) จำแนกตาม การวินิจฉัย การรักษาและควบคุม และจำแนกตามภาค

	ภาค					
	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กรุงเทพฯ	รวม
	n = 1,611	n = 2,277	n = 1,489	n = 1,939	n = 1,340	n = 8,656
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	65.0	58.2	65.9	67.3	56.5	62.5
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	3.5	7.4	2.5	5.8	10.5	5.6
รักษาและควบคุมไม่ได้	5.0	6.2	3.6	5.1	7.9	5.4
รักษาและควบคุมได้	26.5	28.1	28.0	21.8	25.2	26.5

ระดับไขมัน High Density Lipoprotein-Cholesterol (HDL-C)

ระดับ HDL-C เฉลี่ยในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 53.9 มก./ดล. โดยระดับเฉลี่ยในผู้หญิงสูงกว่าของผู้ชาย (56.6 และ 51.0 มก./ดล. ตามลำดับ) ระดับ HDL-C ลดลงเล็กน้อยเมื่อมีอายุมากขึ้นในทั้งสองเพศ และระดับค่าเฉลี่ยของในเขตเทศบาลสูงกว่าของนอกเขตเทศบาล

เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า ประชาชนในกรุงเทพฯมีระดับ HDL-C สูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตารางที่ 5.4.4)

ตารางที่ 5.4.4 ค่าเฉลี่ย ไขมัน HDL-C ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean HDL_C (mg/dL)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean HDL_C (mg/dL)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean HDL_C (mg/dL)	SD
กลุ่มอายุ (ปี)									
15 - 29	1,692	52.1	10.2	2,084	56.0	12.6	3,776	54.0	11.5
30 - 44	1,619	51.3	11.7	2,373	56.3	12.4	3,992	53.9	12.3
45 - 59	2,072	50.3	10.6	3,567	57.9	13.7	5,639	54.1	12.7
60 - 69	2,479	50.8	19.0	3,224	56.4	19.5	5,703	53.9	19.7
70 - 79	1,158	50.5	19.1	1,410	55.0	21.0	2,568	53.0	20.4
\geq 80	430	51.9	19.5	496	54.8	20.0	926	53.5	19.9
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,871	51.7	15.4	7,720	58.6	19.2	12,591	55.3	18.0
นอกเขตเทศบาล	4,579	50.7	11.2	5,434	55.6	11.7	10,013	53.2	11.7
ภาค									
เหนือ	2,161	50.7	14.2	2,511	56.3	14.9	4,672	53.6	14.9
กลาง	2,019	52.4	12.4	3,017	58.3	13.6	5,036	55.5	13.4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,435	49.7	11.1	2,942	54.3	11.9	5,377	52.1	11.7

ตารางที่ 5.4.4 ค่าเฉลี่ยไขมัน HDL-C ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค (ต่อ)

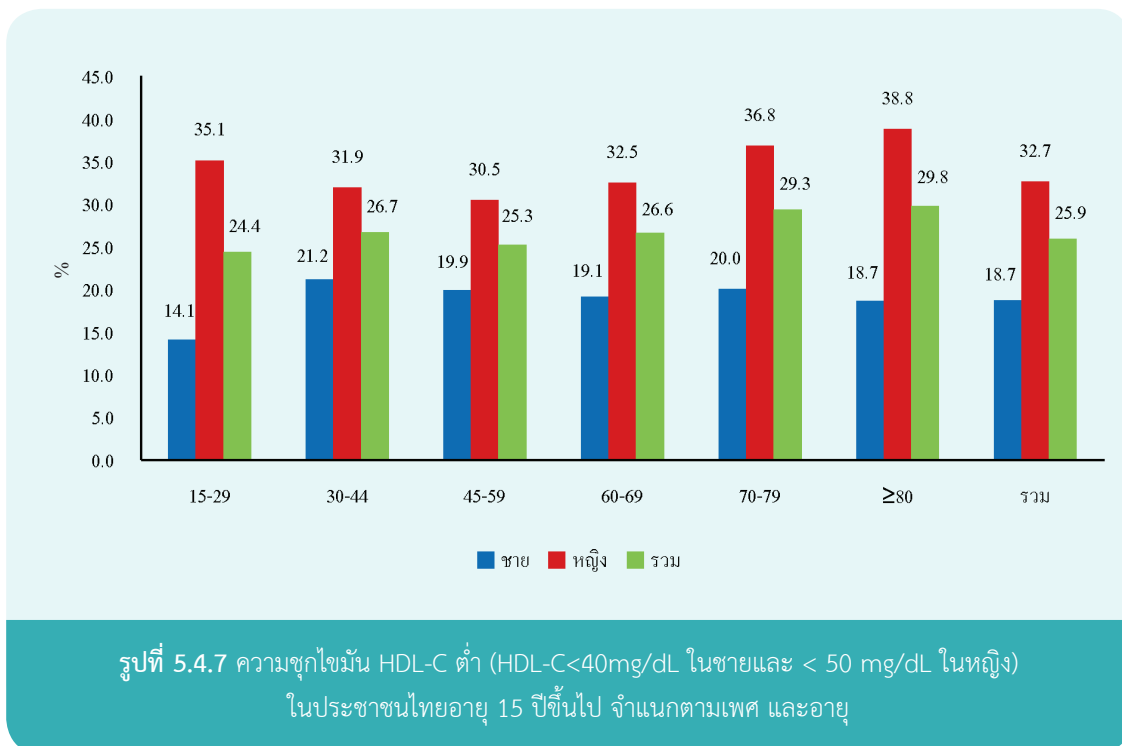
	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวน ตัวอย่าง	Mean HDL_C (mg/dL)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean HDL_C (mg/dL)	SD	จำนวน ตัวอย่าง	Mean HDL_C (mg/dL)	SD
ใต้	1,999	51.8	15.6	2,771	56.7	18.3	4,770	54.3	17.3
กรุงเทพฯ	836	51.8	12.5	1,913	60.7	20.0	2,749	56.6	17.4
รวม	9,450	51.0	12.9	13,154	56.6	14.8	22,604	53.9	14.2

HDL_C: High Density lipoprotein Cholesterol

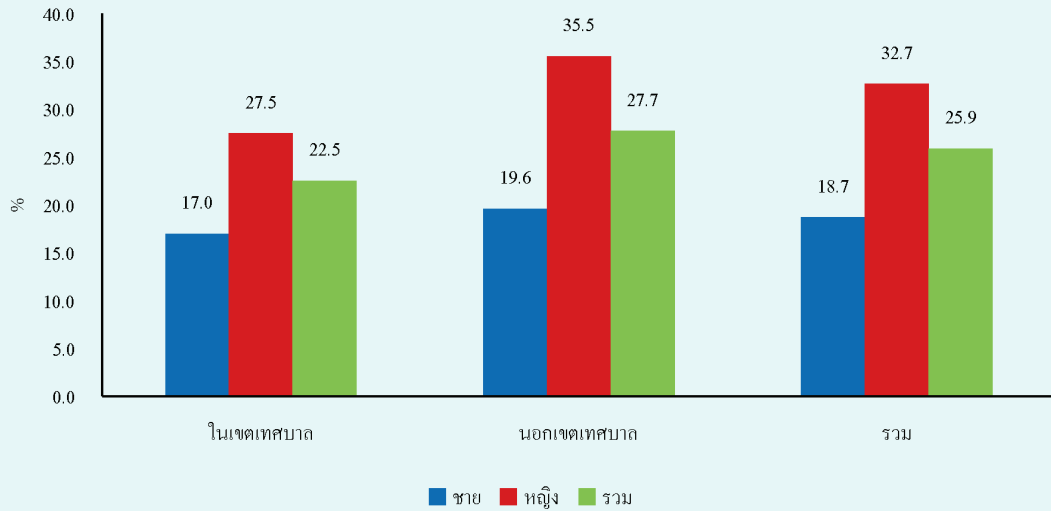
ความชุกของภาวะไขมัน HDL-C ต่ำ

เมื่อพิจารณาแบ่งระดับ HDL-C ตามเกณฑ์วินิจฉัย metabolic syndrome คือ ภาวะ HDL-C ต่ำ หมายถึง ระดับ HDL-C <40 มก./ดล. ในผู้ชาย และ < 50 มก./ดล. ในผู้หญิง พบว่า โดยรวมความชุกของภาวะ HDL-C ต่ำ มีร้อยละ 25.9 (ผู้ชายร้อยละ 18.7 และผู้หญิงร้อยละ 32.7) ความชุกของภาวะ HDL-C ต่ำ เพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น

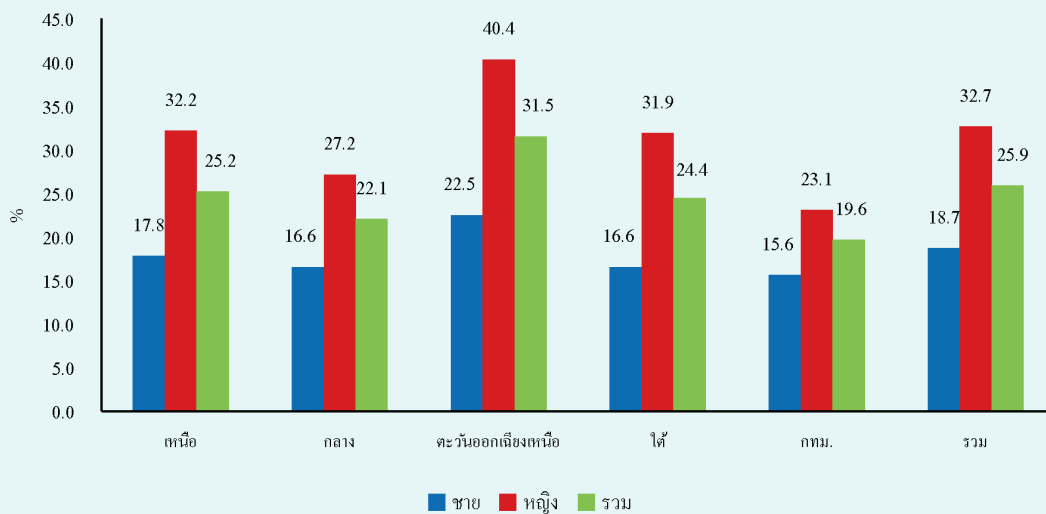
ความชุกตามเขตการปกครอง พบว่า นอกเขตเทศบาลมีความชุกของภาวะ HDL-C ต่ำ มากกว่าในเขตเทศบาล ทั้งในผู้ชายและผู้หญิง เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกสูงที่สุดในชาย (ร้อยละ 22.5) และหญิง (ร้อยละ 40.4) ส่วนภาคที่มีความชุกต่ำสุด คือ กรุงเทพฯ (ชายร้อยละ 15.6 และหญิงร้อยละ 23.1) (รูปที่ 5.4.7 - 5.4.9)

รูปที่ 5.4.7 ความชุกไขมัน HDL-C ต่ำ (HDL-C < 40 mg/dL ในชายและ < 50 mg/dL ในหญิง) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และอายุ

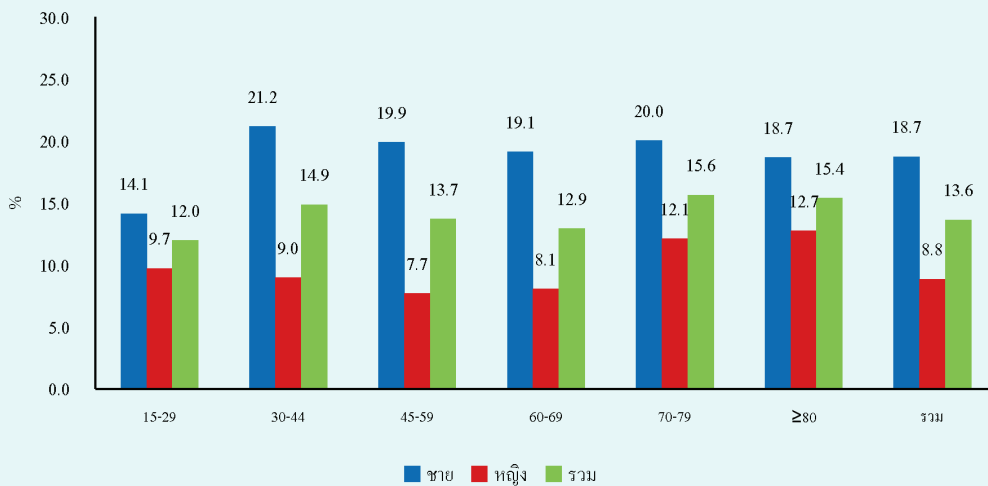
รูปที่ 5.4.8 ความชุกไขมัน HDL-C ต่ำ (HDL-C < 40mg/dL ในชายและ < 50 mg/dL ในหญิง) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

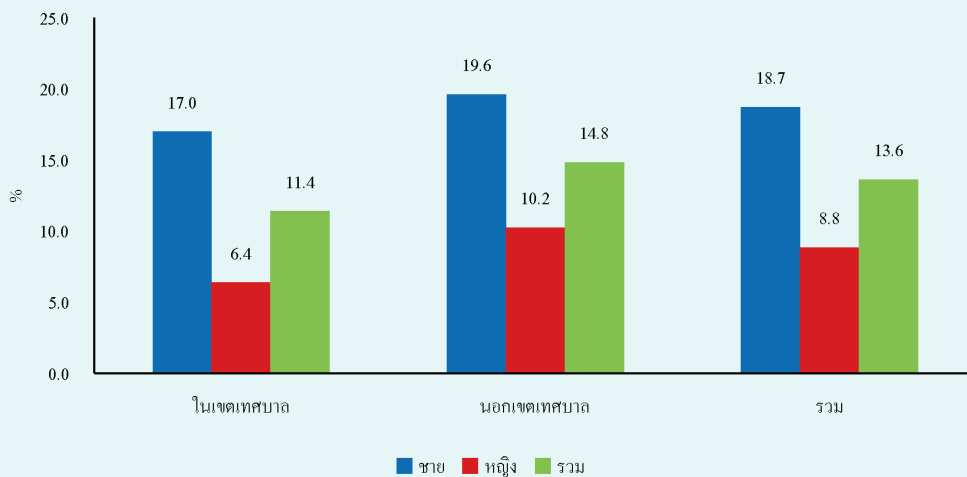
รูปที่ 5.4.9 ความชุกไขมัน HDL-C ต่ำ (HDL-C < 40mg/dL ในชายและ < 50 mg/dL ในหญิง) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

เมื่อพิจารณาแบ่งระดับ HDL-C ตามเกณฑ์ ATPIII³ ระดับ HDL-C ที่ต่ำกว่าปกติคือ < 40 มก./ดล. ทั้งในผู้ชายและผู้หญิง พบว่า โดยรวมความชุกของ HDL-C < 40 มก./ดล. มีร้อยละ 13.6 โดยความชุกในผู้ชายสูงกว่าของผู้หญิง (ผู้ชายร้อยละ 18.7 ผู้หญิงร้อยละ 8.8) ภาวะ HDL-C ต่ำนี้ ความชุกต่ำสุดในกลุ่ม 15 - 29 ปี จากนั้นเพิ่มขึ้นตามอายุและค่อนข้างคงระดับเดิม ในผู้ชายมีความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 30-44 ปี ส่วนในผู้หญิงสูงสุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป ความชุกเฉพาะกลุ่มอายุในผู้ชายสูงกว่าในผู้หญิงทุกกลุ่มอายุ

ความชุกตามเขตการปกครอง พบว่าประชาชนนอกเขตเทศบาลมีความชุกภาวะ HDL-C ต่ำ มากกว่าในเขตเทศบาลทั้งในผู้ชายและผู้หญิง เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกสูงที่สุดในชาย (ร้อยละ 22.5) และหญิง (ร้อยละ 12.4) ภาวะนี้ในกรุงเทพฯ มีความชุกต่ำที่สุด (ร้อยละ 9.6) (รูปที่ 5.4.10 - 5.4.12)

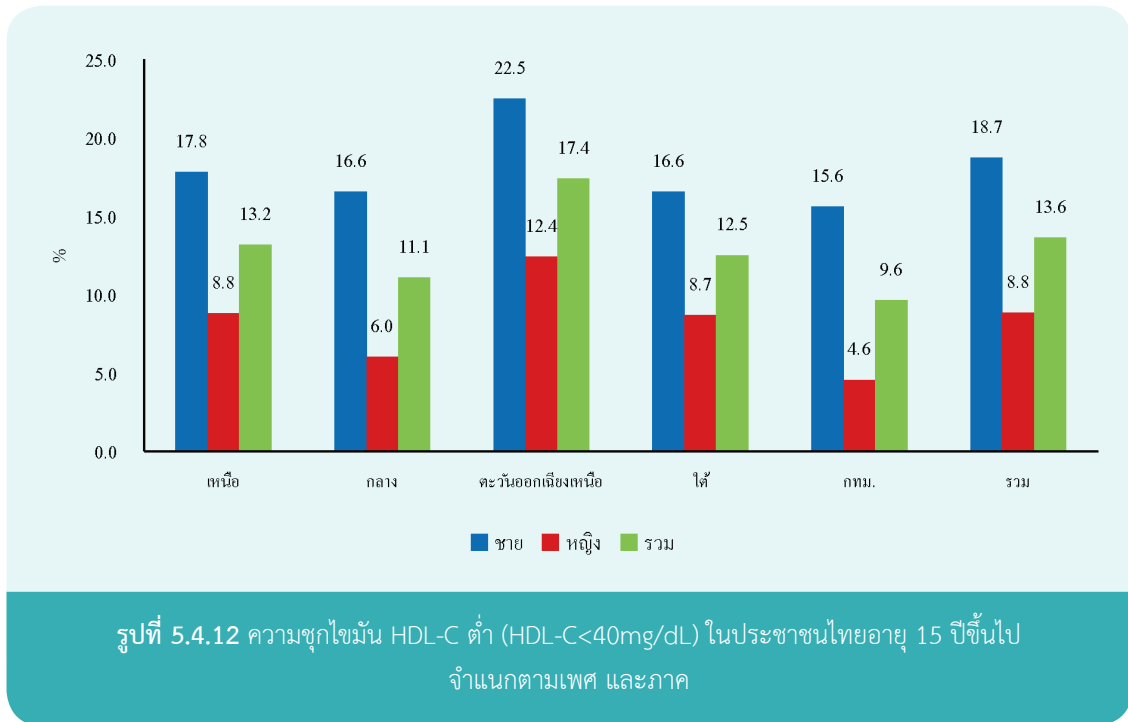

รูปที่ 5.4.10 ความชุกไขมัน HDL-C ต่ำ (HDL-C<40mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป
จำแนกตามเพศ และอายุ

รูปที่ 5.4.11 ความชุกไขมัน HDL-C ต่ำ (HDL-C<40mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป
จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

³ Third Report of the National Cholesterol Education Program (NCEP) Expert Panel on detection; evaluation and treatment of high blood cholesterol in adults (Adult treatment panel III).

ไขมันไตรกลีเซอไรด์ (Triglyceride)

ระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือดของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 150.9 มก./ดล. ระดับเฉลี่ยในผู้ชาย (169.0 มก./ดล.) สูงกว่าในผู้หญิง (134.0 มก./ดล.) ในผู้ชายสูงสุดในกลุ่มอายุ 30 - 44 ปี (192.6 มก./ดล.) จากนั้นระดับลดลง ส่วนในผู้หญิงสูงสุดในช่วงอายุ 60 - 69 ปี (151.0 มก./ดล.)

ระดับไตรกลีเซอไรด์ของคนที่ย้ายนอกเขตเทศบาลสูงกว่าคนในเขตฯ เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับไตรกลีเซอไรด์สูงกว่าภาคอื่น ในขณะที่ภาคใต้มีระดับไตรกลีเซอไรด์ต่ำที่สุด (ตารางที่ 5.4.5)

ตารางที่ 5.4.5

ค่าเฉลี่ยไขมันไตรกลีเซอไรด์ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค

ชาย				
กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	Mean TG mg/dL	Median	SD
15 - 29	1,692	133.4	107.0	78.7
30 - 44	1,622	192.6	147.0	122.6
45 - 59	2,072	187.4	148.0	123.9
60 - 69	2,479	158.6	136.0	133.7
70 - 79	1,158	142.7	124.0	108.9
80+	430	125.9	113.0	83.9
เขตการปกครอง				
ในเขตเทศบาล	4,872	166.6	132.0	156.7
นอกเขตเทศบาล	4,581	170.3	136.0	111.7
ภาค				
เหนือ	2,163	166.1	137.0	122.6
กลาง	2,019	160.1	127.0	111.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,436	187.9	145.0	125.4
ใต้	1,999	141.4	120.0	117.0
กรุงเทพฯ	836	171.8	133.0	168.5
รวม	9,453	169.0	134.0	129.3
หญิง				
กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	Mean TG mg/dL	Median	SD
15 - 29	2,084	110.6	94.0	65.8
30 - 44	2,373	126.8	111.0	66.0
45 - 59	3,567	142.8	124.0	76.0
60 - 69	3,224	151.0	131.0	113.4
70 - 79	1,410	149.3	136.0	99.6
80+	496	148.1	128.0	99.0
เขตการปกครอง				
ในเขตเทศบาล	7,720	131.4	113.0	106.1
นอกเขตเทศบาล	5,434	135.4	118.0	64.6
ภาค				
เหนือ	2,511	134.6	121.0	76.5
กลาง	3,017	126.7	109.0	70.4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,942	145.2	127.0	73.0
ใต้	2,771	120.0	105.0	89.1
กรุงเทพฯ	1,913	134.3	114.0	116.1
รวม	13,154	134.0	116.0	81.4

TG: Triglyceride

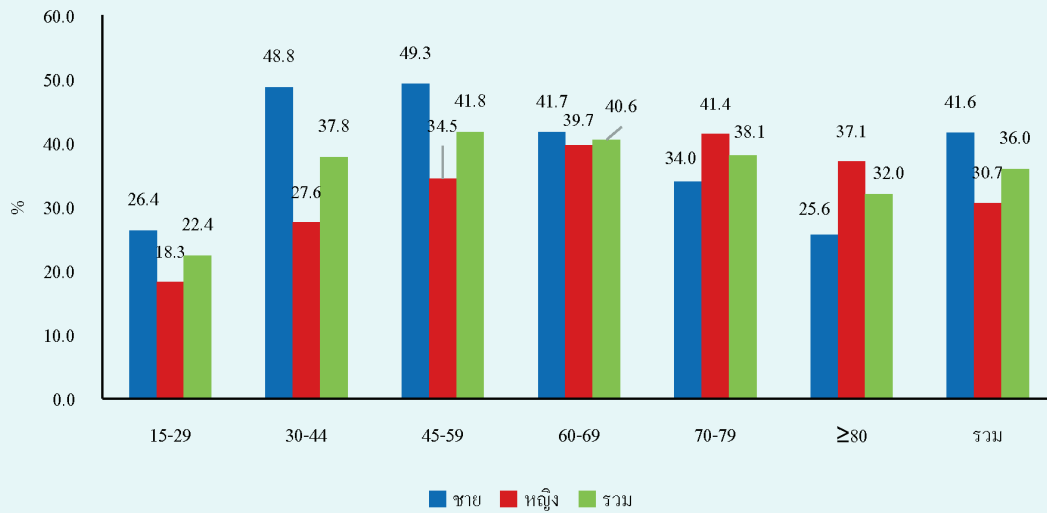
ตารางที่ 5.4.5

ค่าเฉลี่ยไขมันไตรกลีเซอไรด์ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค (ต่อ)

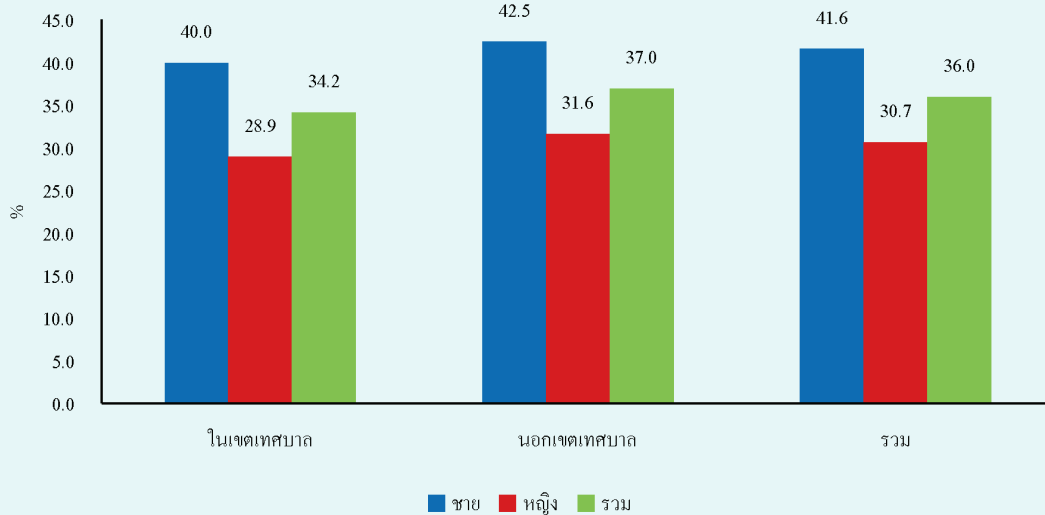
S-UJ				
กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	Mean TG mg/dL	Median	SD
15 - 29	3,776	122.3	100.0	74.8
30 - 44	3,995	158.6	128.0	106.9
45 - 59	5,639	164.8	135.0	113.3
60 - 69	5,703	154.3	133.0	122.9
70 - 79	2,568	146.4	130.0	104.0
80+	926	138.2	122.0	94.1
เขตการปกครอง				
ในเขตเทศบาล	12,592	148.1	120.0	140.7
นอกเขตเทศบาล	10,015	152.5	125.0	93.6
ภาค				
เหนือ	4,674	149.9	128.0	104.0
กลาง	5,036	142.7	117.0	98.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5,378	166.2	134.0	106.2
ใต้	4,770	130.4	111.0	107.3
กรุงเทพฯ	2,749	151.5	121.0	160.8
รวม	22,607	150.9	124.0	112.7

ความชุกของภาวะไตรกลีเซอไรด์สูง

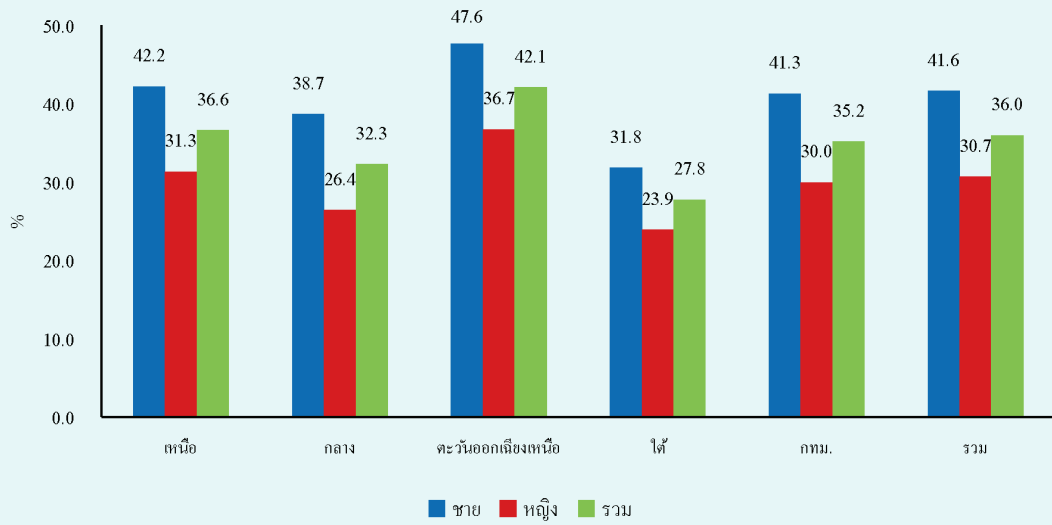
ภาวะไตรกลีเซอไรด์สูง หมายถึงระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือด ≥ 150 มก./ดล. พบว่าความชุกของภาวะไตรกลีเซอไรด์สูงในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับร้อยละ 36.0 ความชุกในชายสูงกว่าในหญิง (ร้อยละ 41.6 และ 30.7) ความชุกของภาวะไตรกลีเซอไรด์สูงของคนนอกเขตเทศบาลสูงกว่าคนในเขตฯเล็กน้อย เมื่อพิจารณาตามภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกสูงที่สุด (รูปที่ 5.4.13 - 5.4.15)

รูปที่ 5.4.13 ความชุกภาวะไขมันไตรกลีเซอไรด์สูง (TG>150 mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และอายุ

รูปที่ 5.4.14 ความชุกภาวะไขมันไตรกลีเซอไรด์สูง (TG>150 mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

รูปที่ 5.4.15 ความชุกภาวะไขมันไตรกลีเซอไรด์สูง (TG≥150 mg/dL) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

5.5 โรคและปัจจัยเสี่ยงของโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด

5.5.1 ปัจจัยเสี่ยงต่อโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดหลายปัจจัย (Multiple risk factors)

บุคคลที่มีปัจจัยเสี่ยงของโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดอาจมีเพียงปัจจัยเดียวหรือหลายปัจจัย (ได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน คอเลสเตอรอลรวมสูง อ้วน และการสูบบุหรี่ประจำ) การสำรวจภาวะสุขภาพฯ ครั้งที่ 6 นี้ พบว่า ในประชาชนชายและหญิงไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 38.3 และ 39.0 ตามลำดับ มี 1 ปัจจัยเสี่ยง และร้อยละ 36.2 และ 29.6 ตามลำดับ มีตั้งแต่ 2 ปัจจัยเสี่ยงขึ้นไป งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าคนที่มีหลายปัจจัยเสี่ยงหลายปัจจัยในคนเดียวกันมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดมากขึ้น ในบทต่อไปนี้จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความชุกของการมีหลายปัจจัยเสี่ยงร่วมกัน

คำจำกัดความ

ปัจจัยเสี่ยงของโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ หมายถึง ความดันโลหิตสูง (SBP \geq 140 mmHg หรือ DBP \geq 80 mm Hg หรือกำลังรักษาความดันโลหิตสูงด้วยยา) เบาหวาน คอเลสเตอรอลรวมในเลือดสูง (total cholesterol \geq 240 mg/dL) สูบบุหรี่เป็นประจำและภาวะอ้วน (BMI \geq 25 kg/m²)

ผลการวิเคราะห์

ประชาชนชายและหญิงไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 38.3 และ 39.0 ตามลำดับ มีปัจจัยเสี่ยง 1 ปัจจัย, ผู้ชายและหญิงที่มีปัจจัยเสี่ยง 2 ปัจจัย มีร้อยละ 24.9 และ 22.0 ตามลำดับ, และกลุ่มที่มีตั้งแต่ 3 ปัจจัยขึ้นไป มีร้อยละ 11.3 และ 7.6 ตามลำดับ พิจารณาตามอายุ ความชุกของการมี 2 ปัจจัยเสี่ยงขึ้นไป เพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น และสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 60 - 69 ปี (ชายร้อยละ 49.8 และหญิงร้อยละ 54.0) และในกลุ่มอายุ 70 - 79 ปี (ชายร้อยละ 46.9 และหญิงร้อยละ 51.9) (ตารางที่ 5.5.1.1)

ตารางที่ 5.5.1.1 ร้อยละของตัวอย่างประชาชนที่มีปัจจัยเสี่ยงหลายปัจจัย จำแนกตามอายุ และเพศ

จำนวนปัจจัยเสี่ยง	อายุ (ปี)						
	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 69	70 - 79	\geq 80	ทุกอายุ
เพศชาย							
จำนวนตัวอย่าง	1,599	1,504	1,844	2,225	1,022	386	8,580
1 ปัจจัยเสี่ยง	39.9	40.4	36.7	33.9	39.7	42.1	38.3
2 ปัจจัยเสี่ยง	15.1	24.0	27.8	33.0	35.9	35.9	24.9
3 ปัจจัยเสี่ยง	3.2	11.9	12.1	14.0	9.2	8.6	9.8
4 ปัจจัยเสี่ยงและมากกว่า	0.6	1.6	1.7	2.7	1.8	0.2	1.5
เพศหญิง							
จำนวนตัวอย่าง	1,955	2,238	3,248	2,908	1,250	437	12,036
1 ปัจจัยเสี่ยง	36.0	39.9	42.5	33.7	37.1	43.4	39.0
2 ปัจจัยเสี่ยง	5.6	18.2	25.8	36.5	35.1	36.7	22.0
3 ปัจจัยเสี่ยง	0.8	2.9	8.2	15.9	14.6	7.3	6.8
4 ปัจจัยเสี่ยงและมากกว่า	0.0	0.2	1.2	1.6	2.2	0.8	0.8

เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง พบว่า ความชุกของกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงตั้งแต่ 2 ปัจจัยขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ในเขตเทศบาล (ร้อยละ 38.1 และ 35.4) มีความชุกสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 31.7 และ 28.5) ตามลำดับ

พิจารณาตามภาคพบว่า ภาคกลาง (ร้อยละ 38.4) มีความชุกของกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงตั้งแต่ 2 ปัจจัยขึ้นไปสูงสุด รองลงมาคือ กรุงเทพฯ (ร้อยละ 37.5) ภาคใต้ (ร้อยละ 32.8) ภาคเหนือ (ร้อยละ 30.9) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 28.8) ตามลำดับ

ตารางที่ 5.5.1.2 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีปัจจัยเสี่ยงหลายปัจจัย จำแนกตามภาค

จำนวนปัจจัยเสี่ยง	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กรุงเทพฯ	ทั่วประเทศ
จำนวนตัวอย่าง	4,298	4,481	5,202	4,641	1,994	20,616
1 ปัจจัยเสี่ยง	40.5	35.0	39.5	40.6	38.6	38.6
2 ปัจจัยเสี่ยง	23.5	26.3	20.5	24.1	26.3	23.4
3 ปัจจัยเสี่ยง	6.2	10.6	7.5	7.8	9.6	8.2
4 ปัจจัยเสี่ยงและมากกว่า	1.2	1.5	0.8	0.9	1.6	1.1

เมื่อเปรียบเทียบความชุกของกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงตั้งแต่ 2 ปัจจัยขึ้นไป ของการสำรวจครั้งที่ 6 ในปี 2562 - 2563 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 ความชุกทั้งในผู้ชายและผู้หญิงเพิ่มขึ้น ในผู้ชายจากร้อยละ 31.5 ในปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 36.2 ในปี 2563 สำหรับในผู้หญิงจากร้อยละ 26.4 ในปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.6 ในปี 2563

ตารางที่ 5.5.1.3 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีปัจจัยเสี่ยงหลายปัจจัย จำแนกตามเขตการปกครอง

จำนวนปัจจัยเสี่ยง	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล	ทั่วประเทศ
จำนวนตัวอย่าง	11,127	9,489	20,616
1 ปัจจัยเสี่ยง	38.7	38.6	38.6
2 ปัจจัยเสี่ยง	24.7	22.8	23.4
3 ปัจจัยเสี่ยง	8.7	8.0	8.2
4 ปัจจัยเสี่ยงและมากกว่า	1.3	1.1	1.1

5.5.2 ภาวะเมแทบอลิกซินโดรม (Metabolic syndrome)

ภาวะเมแทบอลิกซินโดรม

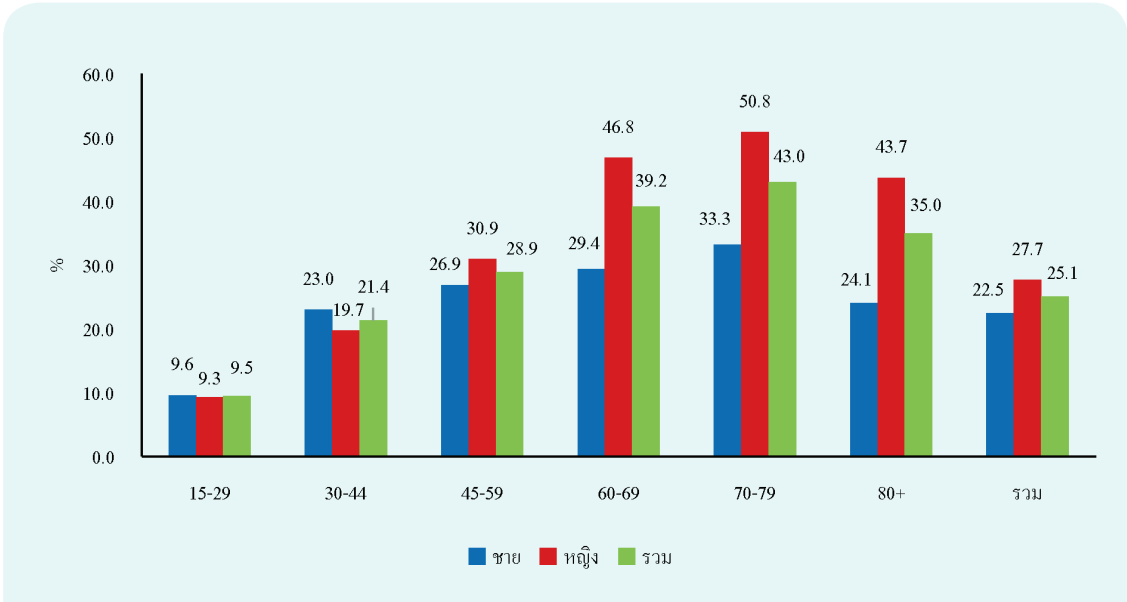
เกณฑ์การวินิจฉัย Metabolic syndrome คือ ภาวะที่มี 3 ใน 5 ขององค์ประกอบต่อไปนี้⁴:

1. อ้วนลงพุง (รอบเอว ≥ 90 ซม. ในผู้ชาย, และ ≥ 80 ซม. ในผู้หญิง) หรือ BMI > 30 kg/m²
2. ความดันโลหิต $\geq 130/85$ mm Hg หรือเป็นโรคความดันโลหิตสูง
3. Impaired Fasting Glucose (FPG ≥ 100 mg/dL) หรือเป็นเบาหวาน
4. Triglyceride ≥ 150 mg/dL หรือกินยาลดไขมัน
5. HDL-C < 40 mg/dL ในชาย, และ < 50 mg/dL ในหญิง

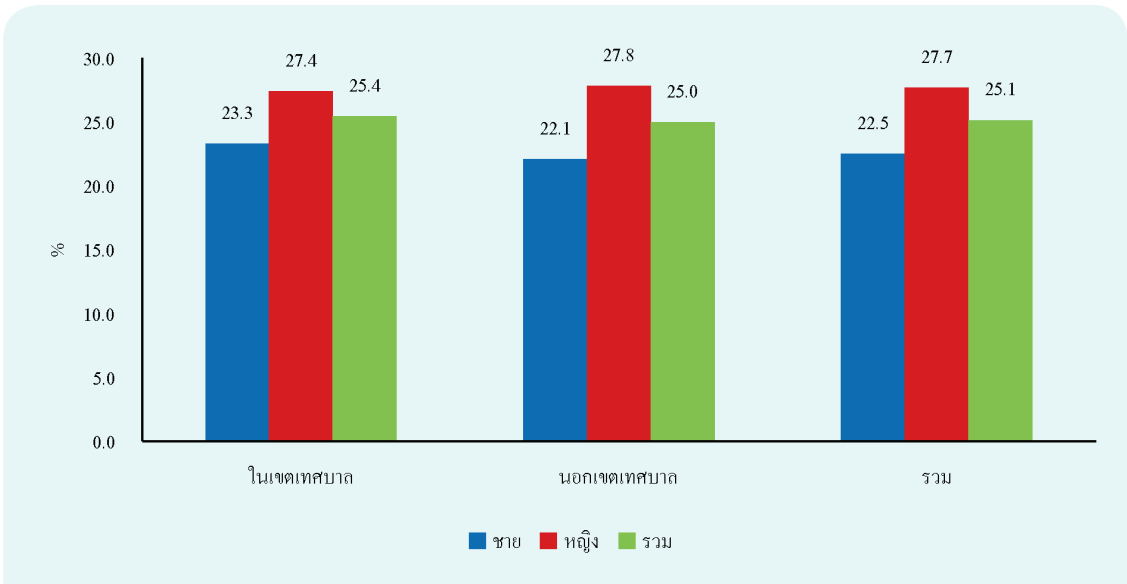
⁴ K.G.M.M. Alberti et al. Harmonizing the Metabolic Syndrome A Joint Interim Statement of the International Diabetes Federation Task Force on Epidemiology and Prevention; National Heart, Lung, and Blood Institute; American Heart Association; World Heart Federation; International Atherosclerosis Society; and International Association for the Study of Obesity. Circulation. 2009; 120: 1640 - 1645.

ความชุกของเมแทบอลิกซินโดรม

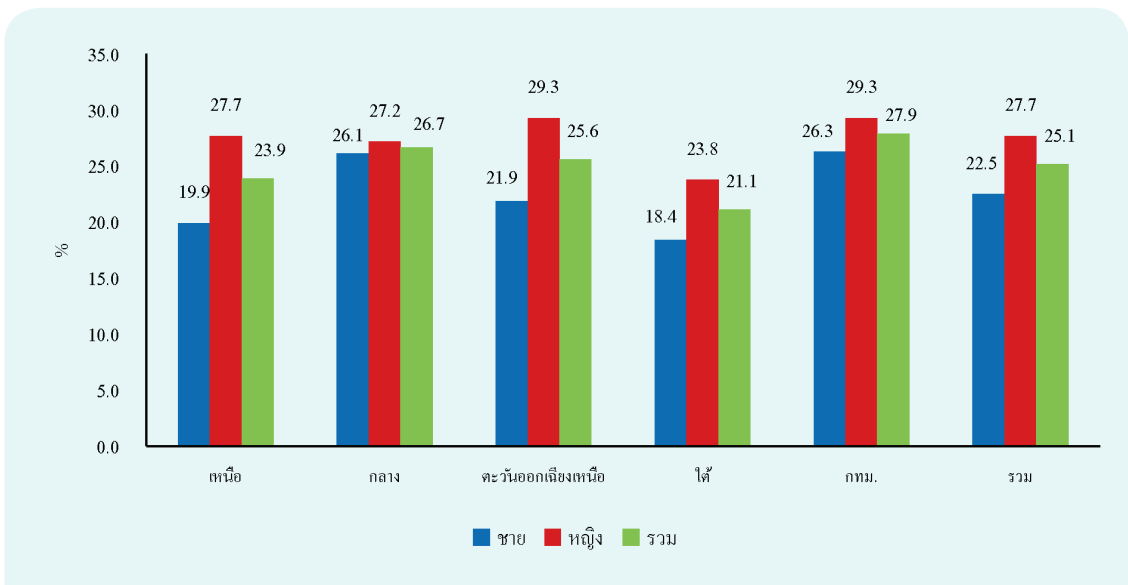
ความชุกของเมแทบอลิกซินโดรมในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 25.1 ความชุกในหญิงมากกว่าในชาย (27.7 และ 22.5) ความชุกเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้นและสูงสุดในช่วงอายุ 70 - 79 ปี ความชุกของภาวะนั้นนอกเขตเทศบาลและในเขตฯใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า กรุงเทพฯมีความชุกสูงสุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (รูปที่ 5.5.2.1 - 5.5.2.3)

รูปที่ 5.5.2.1 ความชุกภาวะเมแทบอลิกซินโดรมในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

รูปที่ 5.5.2.2 ความชุกภาวะเมแทบอลิกซินโดรมในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

รูปที่ 5.5.2.3 ความชุกภาวะแพ้แบบอภิกซินโดรมในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

5.6 โรคหลอดเลือดหัวใจ จากประวัติการวินิจฉัยโดยแพทย์ และโรคหลอดเลือดสมองจากประวัติอาการ

สรุป

- บทนี้กล่าวถึงความชุกของโรคหลอดเลือดหัวใจ จากประวัติการวินิจฉัยโดยแพทย์และโรคหลอดเลือดสมองจากประวัติอาการ
- ร้อยละ 1.5 ของประชาชนไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และร้อยละ 1.8 ของคนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป บอกว่าเคยได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ว่าเป็นโรคหลอดเลือดหัวใจ หรือกล้ามเนื้อหัวใจตาย ผู้ชายและหญิงมีความชุกใกล้เคียงกัน ความชุกนี้เพิ่มขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 70 - 79 ปี ซึ่งมีร้อยละ 5.0
- ร้อยละ 1.3 ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป บอกว่าเคยเป็นอัมพฤกษ์หรืออัมพาต ความชุกในชายสูงกว่าของหญิง (ร้อยละ 1.7 และ 0.9 ตามลำดับ) ความชุกสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น และสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป
- ความชุกของผู้ที่ยังมีอาการอัมพฤกษ์หรืออัมพาตอยู่ในขณะที่สัมภาษณ์ มีร้อยละ 0.7 ความชุกของในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตฯ และภาคกลางมีความชุกสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งมีความชุกใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 0.5 - 0.7)

ประวัติโรคระบบหัวใจและหลอดเลือด

โรคหลอดเลือดหัวใจ หมายถึงการที่หลอดเลือดที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจมีภาวะตีบตัน ทำให้กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด มีอาการเจ็บหน้าอก (Angina) และกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน (acute myocardial infarction) โดยปกติภาวะนี้วินิจฉัยโดยประวัติและการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การตรวจเอ็นไซม์ เช่น creatine phosphokinase หรือ troponin T หรือ I หรือการฉีดสี และตรวจพิเศษอื่น สำหรับการสำรวจครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์ เป็นประวัติที่เคยได้รับวินิจฉัยโรคโดยแพทย์ เท่านั้นโดยไม่ได้ยืนยันโดยประวัติทางการแพทย์อย่างใด

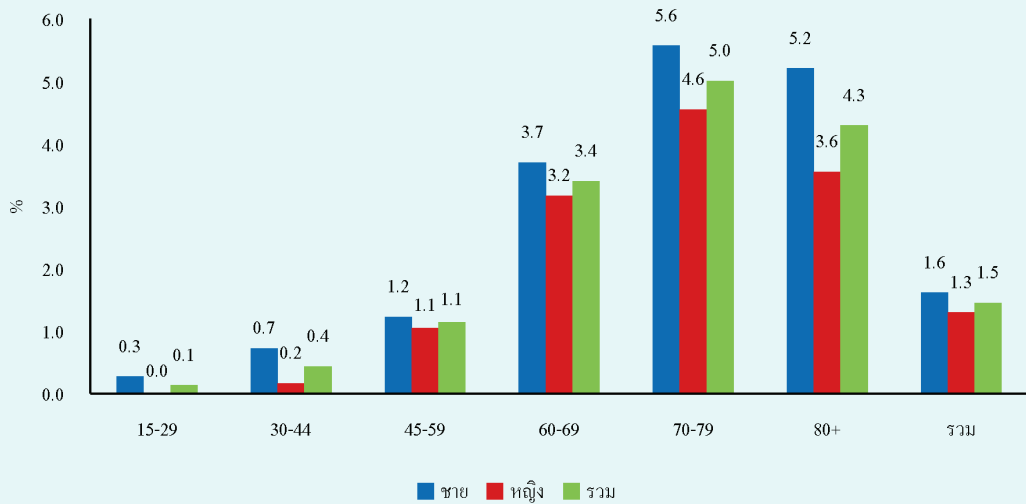

ผลการวิเคราะห์

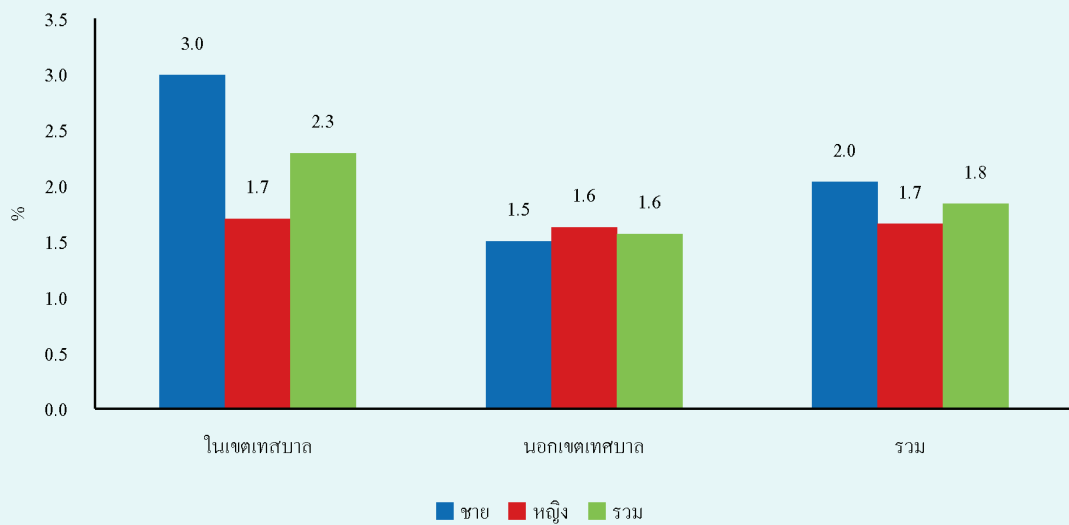
การสำรวจครั้งนี้ได้สอบถามว่าเคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคหลอดเลือดหัวใจ กล้ามเนื้อหัวใจตายหรือไม่ พบว่า ร้อยละ 1.5 ของประชาชนไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และร้อยละ 1.8 ของคนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป บอกว่าเคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหลอดเลือดหัวใจ หรือกล้ามเนื้อหัวใจตาย ผู้ชายมีความชุกมากกว่าผู้หญิง ความชุกนี้เพิ่มขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 70 - 79 ปี ซึ่งมีร้อยละ 5.0

เมื่อพิจารณาความชุกตามเขตการปกครอง พบว่าคนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีความชุกสูงกว่านอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 2.3 และ 1.6 ตามลำดับ) ความชุกตามภาค พบว่า กรุงเทพฯ มีความชุกสูงสุดคือ ร้อยละ 3.1 รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 2.6) ภาคใต้ (ร้อยละ 2.4) ภาคเหนือ (ร้อยละ 1.8) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 0.6) ตามลำดับ

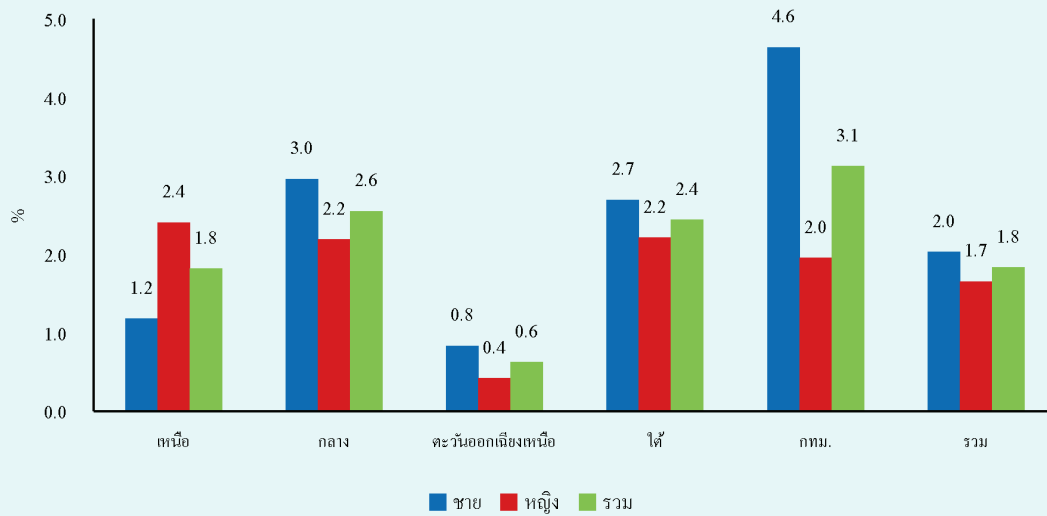
สำหรับการรักษาที่เคยได้รับ ในคนที่เคยได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ พบว่าเคยได้รับการฉีดสี (ร้อยละ 31.3) ใส่ balloon, stent, และผ่าตัด (ร้อยละ 37.1) และขณะนี้ยังรักษาอยู่ (ร้อยละ 67.6)

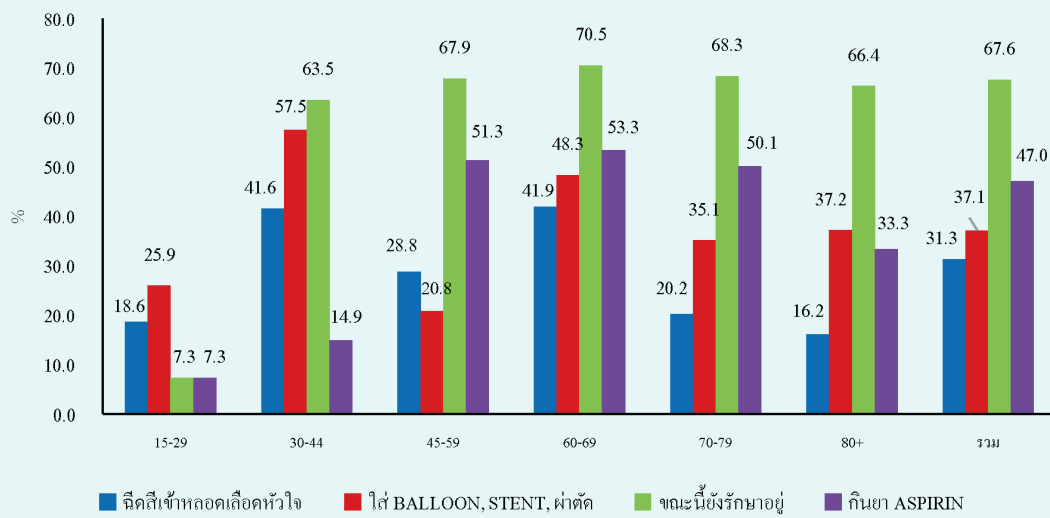
รูปที่ 5.6.1 ความชุกของโรคหลอดเลือดหัวใจหรือกล้ามเนื้อหัวใจตายที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

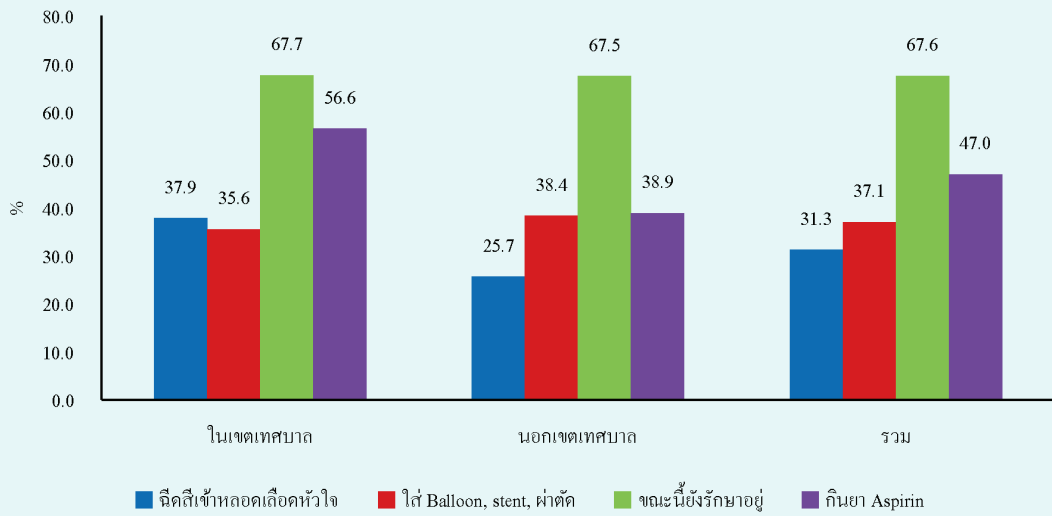
รูปที่ 5.6.2 ความชุกของโรคหลอดเลือดหัวใจหรือกล้ามเนื้อหัวใจตายที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ในประชาชนไทยอายุ 35 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

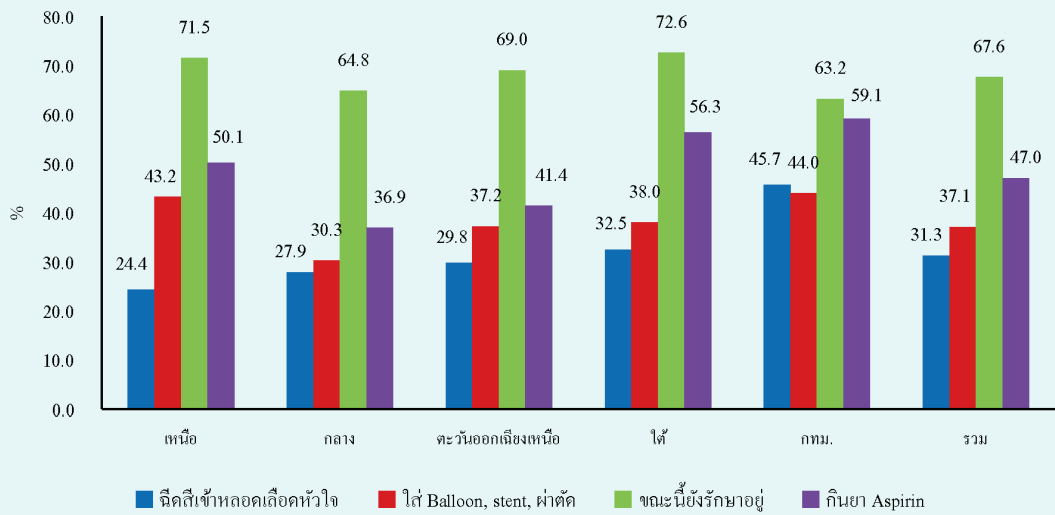
รูปที่ 5.6.3 ความชุกของโรคหลอดเลือดหัวใจหรือกล้ามเนื้อหัวใจตายที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ในประชาชนไทยอายุ 35 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

รูปที่ 5.6.4 ร้อยละของวิธีการดูแลรักษา ในคนที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีโรคหลอดเลือดหัวใจหรือกล้ามเนื้อหัวใจตาย จำแนกตามกลุ่มอายุ

รูปที่ 5.6.5 ร้อยละของวิธีการดูแลรักษา ในคนที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีโรคหลอดเลือดหัวใจหรือกล้ามเนื้อหัวใจตาย จำแนกตามเขตการปกครอง

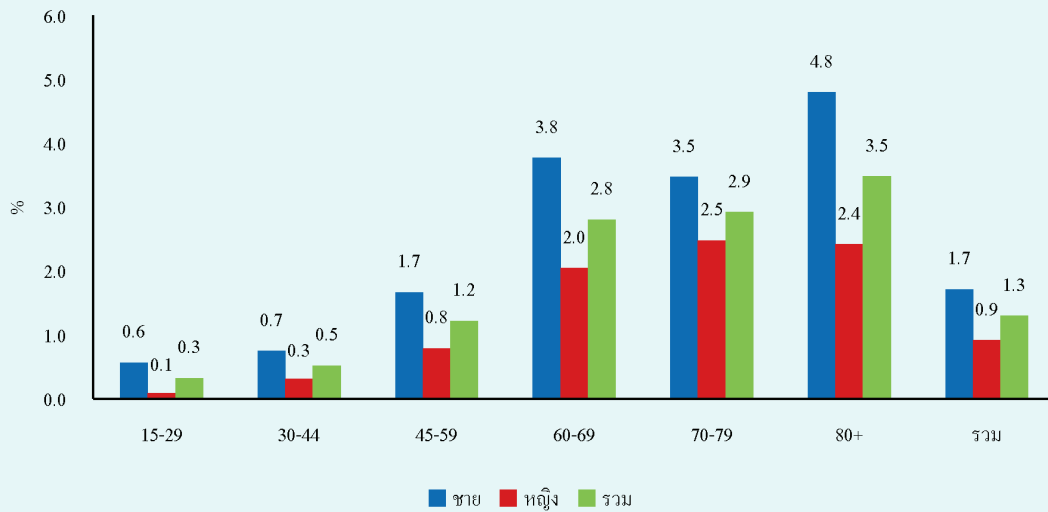

รูปที่ 5.6.6 ร้อยละของวิธีการดูแลรักษา ในคนที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีโรคหลอดเลือดหัวใจหรือกล้ามเนื้อหัวใจตาย จำแนกตามภาค

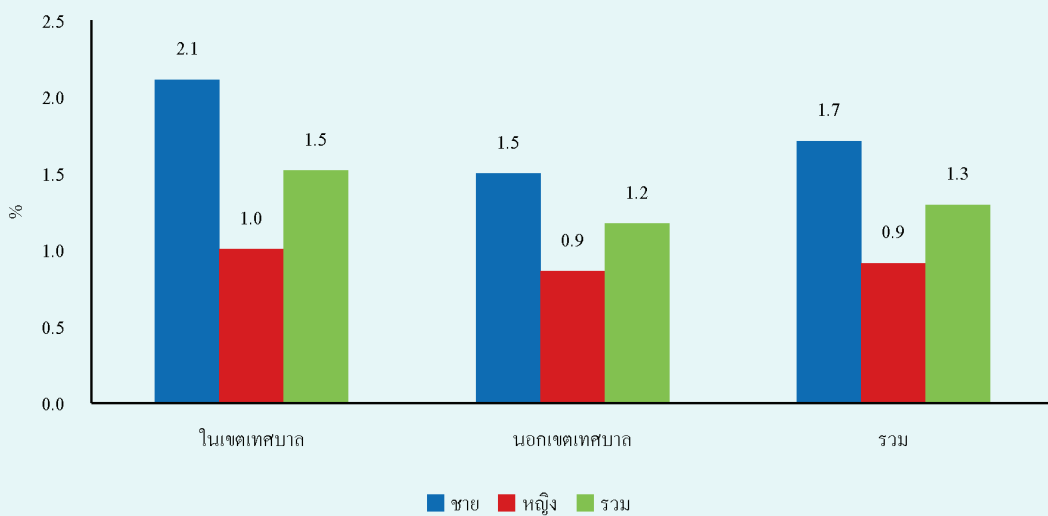
5.7 ประวัติโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต จากโรคหลอดเลือดสมอง

จากการสัมภาษณ์ประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ตอบว่าเคยเป็นอัมพฤกษ์หรืออัมพาต ร้อยละ 1.3 ความชุกในประชาชนชายสูงกว่าในประชาชนหญิง (ร้อยละ 1.7 และ 0.9 ตามลำดับ) ความชุกสูงขึ้นไปตามอายุที่มากขึ้น และสูงที่สุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป (รูปที่ 5.7.1)

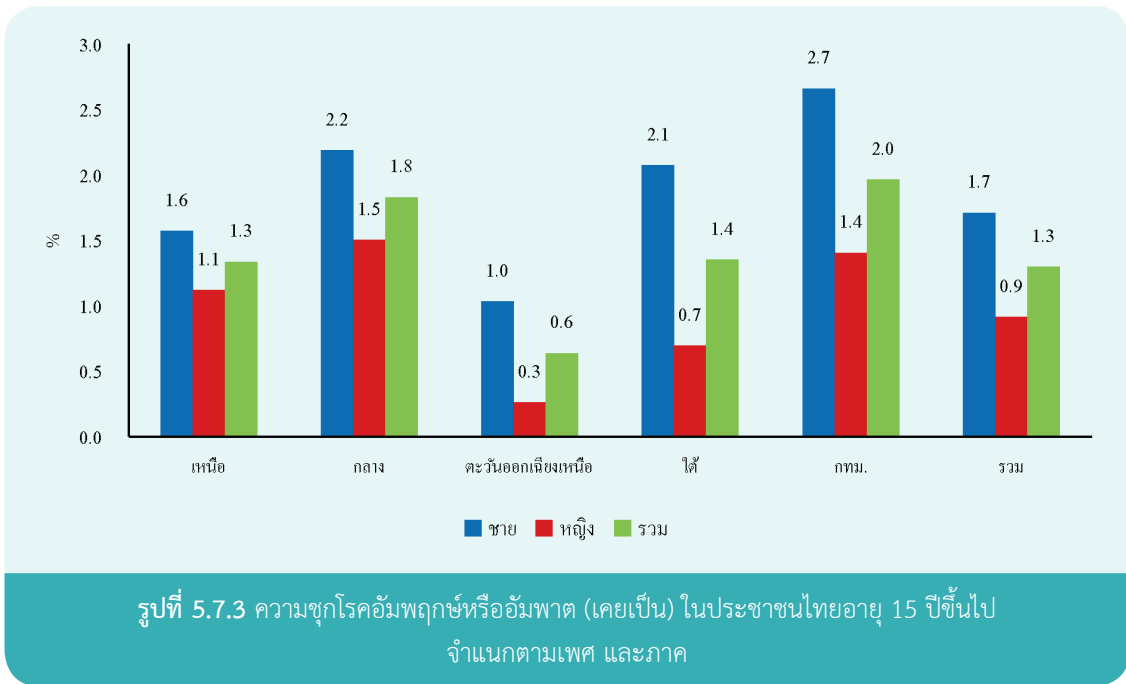

รูปที่ 5.7.1 ความชุกโรคอัมพฤกษ์หรืออัมพาต (เคยเป็น) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

พิจารณาความชุกตามเขตการปกครอง พบว่าในเขตเทศบาลมีความชุกสูงกว่านอกเขตฯ (ร้อยละ 1.5 และ 1.2) เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า กรุงเทพฯ (ร้อยละ 2.0) มีความชุกสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 1.8) ภาคใต้ (ร้อยละ 1.4) ภาคเหนือ (ร้อยละ 1.3) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 0.6) (รูปที่ 5.7.2 - 5.7.3)

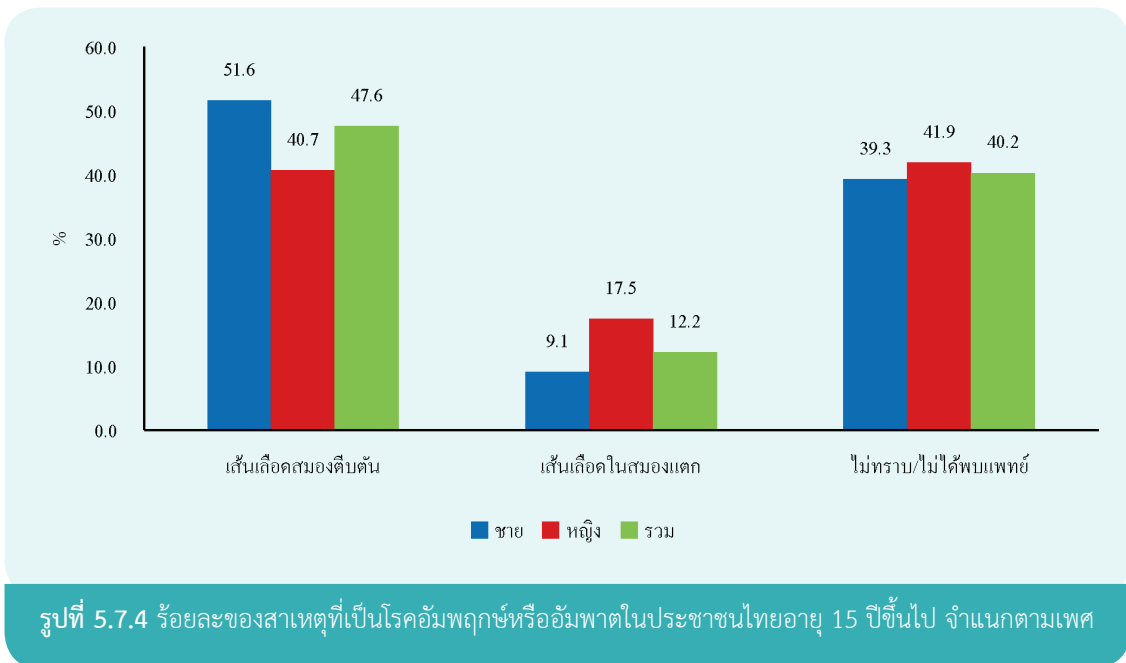

รูปที่ 5.7.2 ความชุกโรคอัมพฤกษ์หรืออัมพาต (เคยเป็น) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

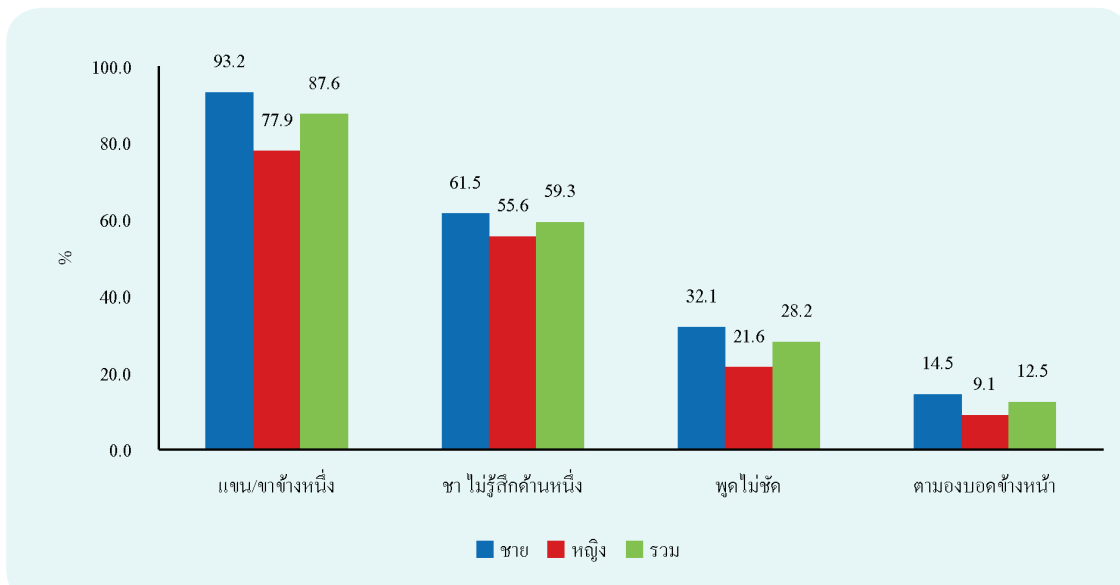
ประเภทของโรคหลอดเลือดสมอง

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการวินิจฉัยโดยแพทย์ ร้อยละ 47.6 ระบุว่าแพทย์เคยวินิจฉัยเป็นเส้นเลือดสมองตีบตัน และร้อยละ 12.2 เกิดจากเส้นเลือดในสมองแตก และร้อยละ 40.2 ไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้พบแพทย์ (รูปที่ 5.7.4)

อาการของอัมพฤกษ์และอัมพาต

สำหรับวัยวะที่มีอาการมากที่สุดคือ อาการอ่อนแรงของแขนหรือขาข้างหนึ่ง พบร้อยละ 87.6 ของผู้มีอาการทั้งหมด รองลงมาคือ ชาไม่รู้สีกด้านหนึ่งของร่างกาย (ร้อยละ 59.3) พูดไม่ชัด (ร้อยละ 28.2) และตามองไม่เห็น (ร้อยละ 12.5) (รูปที่ 5.7.5)

รูปที่ 5.7.5 ร้อยละของอาการของอัมพฤกษ์ หรืออัมพาต (ที่เคยเป็น) ของกลุ่มที่เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต จำแนกตามเพศ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

ระยะเวลาที่มีอาการ

เมื่อพิจารณาระยะเวลาที่มีอาการในผู้ที่เคยเป็นอัมพฤกษ์หรืออัมพาต โดยแบ่งเป็นมีอาการ >1 วันและ ≤1 วัน เมื่อแยกตามอาการ มีลักษณะดังนี้

- ผู้ที่มีอาการแสบ/ชาข้างหนึ่งอ่อนแรง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.5) เป็นนานกว่าหนึ่งวัน และร้อยละ 44.3 ขณะนี้ยังมีอาการอยู่
- ผู้ที่มีอาการชาด้านหนึ่ง ร้อยละ 85.9 เป็นนานกว่าหนึ่งวัน และร้อยละ 45.4 ขณะนี้ยังมีอาการอยู่
- สำหรับผู้ที่มีอาการพูดไม่ชัด ร้อยละ 77.5 เป็นมากกว่า 1 วัน และร้อยละ 47.1 ขณะนี้ยังคงมีอาการอยู่
- ผู้มีอาการตาบอดหนึ่งข้าง ร้อยละ 90.6 เป็นมากกว่า 1 วัน และร้อยละ 50.2 ขณะนี้ยังคงมีอาการอยู่ (ตารางที่ 5.7.1)

ตารางที่ 5.7.1 ร้อยละของอาการของอัมพฤกษ์ หรืออัมพาตของกลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป

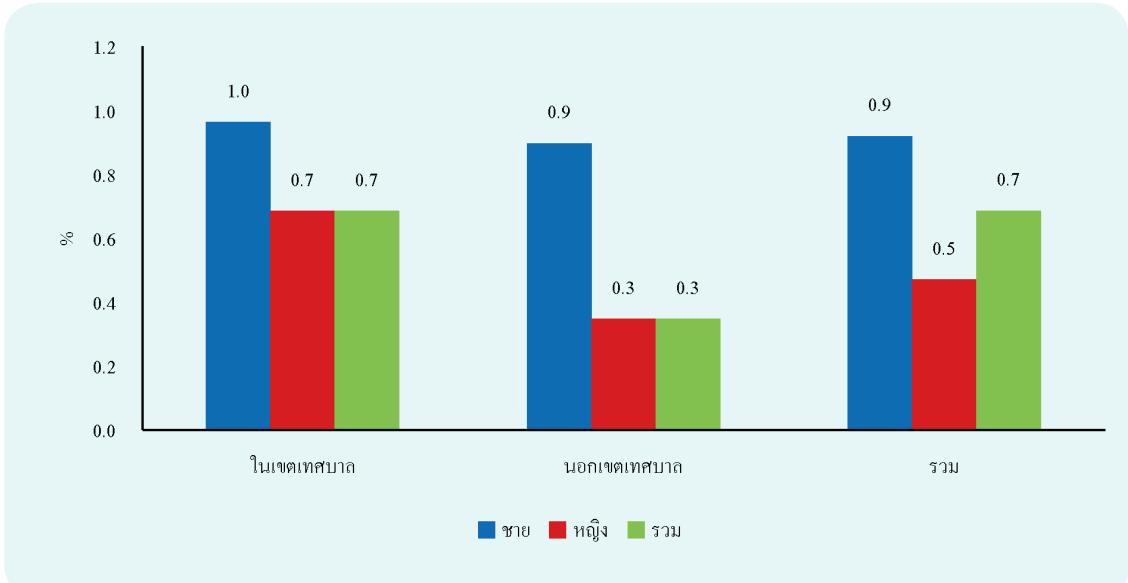
ร้อยละ					
ชาย					
อวัยวะ	จำนวนตัวอย่าง	เคยเป็น ≤ 1 วัน	เคยเป็น > 1 วัน	จำนวนตัวอย่าง	ปัจจุบันยังเป็นผู้
แขน/ขาข้างหนึ่งอ่อนแรง	138	16.6	83.4	76	45.7
ขา ไม่รู้สึกด้านหนึ่ง	91	12.4	87.6	40	45.2
พูดไม่ชัด หรือพูดไม่ได้	56	26.1	73.9	35	42.8
ตาบอดข้างหนึ่ง	23	5.9	94.1	12	53.7

ร้อยละ					
หญิง					
อวัยวะ	จำนวนตัวอย่าง	เคยเป็น ≤ 1 วัน	เคยเป็น > 1 วัน	จำนวนตัวอย่าง	ปัจจุบันยังเป็นผู้
แขน/ขาข้างหนึ่งอ่อนแรง	109	10.1	89.9	64	41.3
ขา ไม่รู้สึกด้านหนึ่ง	77	17.4	82.6	49	45.8
พูดไม่ชัด หรือพูดไม่ได้	36	13.6	86.4	29	58.0
ตาบอดข้างหนึ่ง	11	19.3	80.7	10	41.6

ร้อยละ					
รวม					
อวัยวะ	จำนวนตัวอย่าง	เคยเป็น ≤ 1 วัน	เคยเป็น > 1 วัน	จำนวนตัวอย่าง	ปัจจุบันยังเป็นผู้
แขน/ขาข้างหนึ่งอ่อนแรง	247	14.5	85.5	140	44.3
ขา ไม่รู้สึกด้านหนึ่ง	168	14.1	85.9	89	45.4
พูดไม่ชัด หรือพูดไม่ได้	92	22.6	77.5	64	47.1
ตาบอดข้างหนึ่ง	34	9.4	90.6	22	50.2

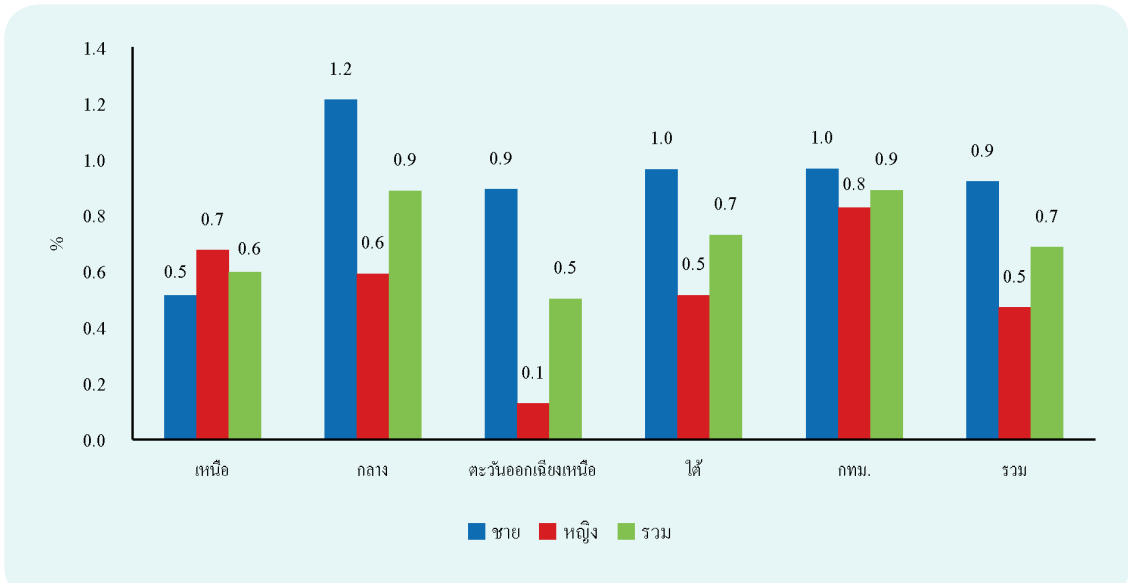
ความชุกอัมพฤกษ์อัมพาตในปัจจุบัน

ความชุกของผู้ที่ยังมีอาการอัมพฤกษ์หรืออัมพาตอยู่ในขณะที่สัมภาษณ์มีร้อยละ 0.7 ความชุกของในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตฯ และพิจารณาตามภาค พบว่า ภาคกลางและกรุงเทพฯ (ร้อยละ 0.9) มีความชุกสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งมีความชุกใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 0.5 - 0.7) ตามรูปที่ 5.7.6 - 5.7.7

รูปที่ 5.7.6 ความชุกโรคอัมพฤกษ์ หรืออัมพาต (ปัจจุบันยังเป็นอยู่)* ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขต และเขตการปกครอง

* ยังมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ ได้แก่ มีอาการอ่อนแรงของแขนและขาหรือข้างหนึ่ง, ไม่รู้สึกด้านหนึ่ง, พูดไม่ชัด และหรือตาบอดข้างหนึ่ง

รูปที่ 5.7.7 ความชุกโรคอัมพฤกษ์หรืออัมพาต (ปัจจุบันยังเป็นอยู่)* ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเขต และภาค

* ยังมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ ได้แก่ มีอาการอ่อนแรงของแขนและขาหรือข้างหนึ่ง, ไม่รู้สึกด้านหนึ่ง, พูดไม่ชัด และหรือตาบอดข้างหนึ่ง

5.8 ภาวะโลหิตจาง

สรุป

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจสุขภาพฯ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 พบว่า ระดับเฮโมโกลบินของการสำรวจ ครั้งที่ 6 นี้ มีระดับที่สูงขึ้น กล่าวคือ

- ค่าเฉลี่ยเฮโมโกลบินของการสำรวจครั้งที่ 6 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการสำรวจครั้งที่ 5 โดยในผู้ชายเท่ากับ 14.0 g/dL และ 14.7 g/dL ตามลำดับ ส่วนในผู้หญิงเท่ากับ 12.8 g/dL เท่าเดิม
- ความชุกของภาวะโลหิตจางในประชาชนไทย มีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงคือ การสำรวจครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 ความชุกของภาวะโลหิตจางในชายและหญิงเท่ากับ ร้อยละ 24.3 และ 25.2 ตามลำดับ ส่วนในการสำรวจ ครั้งที่ 6 นี้ มีความชุกในชายและหญิงเท่ากับ ร้อยละ 11.0 และ 21.0 ตามลำดับ
- การกระจายของภาวะโลหิตจางกระจายตามกลุ่มอายุ มีความชุกเพิ่มขึ้นตามอายุจากร้อยละ 9.8 ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี เพิ่มขึ้นตามอายุ จนความชุกสูงสุดในกลุ่มผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 54.2) ซึ่งในผู้สูงอายุหญิงมีความชุกสูงกว่าชาย
- ความชุกของภาวะโลหิตจางของคนอาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลใกล้เคียงกัน
- การกระจายของภาวะโลหิตจางจำแนกตามภาคต่างๆ พบว่า ทุกภาคความชุกใกล้เคียงกัน โดยภาคใต้มีความชุกต่ำที่สุด
- ร้อยละ 90 ของผู้ที่มีภาวะโลหิตจางไม่ได้รับการวินิจฉัย มีเพียงร้อยละ 6.4 ของผู้ที่มีภาวะโลหิตจาง ได้รับการรักษา และมีเพียงร้อยละ 2.9 ที่ได้รับการรักษาและระดับเฮโมโกลบินอยู่ในเกณฑ์ปกติ

ภาวะโลหิตจาง

ภาวะโลหิตจาง เป็นปัญหาทางสุขภาพที่พบบ่อยของประชาชนโลกทั้งในประเทศพัฒนาและกำลังพัฒนา รวมทั้งประชาชนไทย การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 5 พบร้อยละ 25.2 ผู้หญิง และร้อยละ 24.3 ของผู้ชายไทย อายุ 15 ปี มีภาวะโลหิตจาง องค์การอนามัยโลกประมาณว่าทั่วโลกประชากรกว่า 2 พันล้านมีภาวะโลหิตจาง สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับภาวะโลหิตจาง เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการ ที่พบบ่อยคือการขาดธาตุเหล็ก ภาวะติดเชื้อ เช่น มาเลเรีย หรือมีพยาธิลำไส้เช่น พยาธิปากขอ ภาวะเสียเลือดเรื้อรัง เช่น โรคระเพาะอาหารเป็นแผล หรือการขาดสารอาหาร บางตัว เช่น folate, วิตามิน บี 12 หรืออาจเป็นโรคเลือด เช่น ธาลัสซีเมีย เป็นต้น

การสำรวจครั้งนี้ได้มีการวัดค่าเฮโมโกลบิน (Hb) ในเลือด สำหรับค่าที่เป็นไปได้ของค่าเฮโมโกลบิน คือ 5 - 30 g/dL ค่าที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าช่วงนี้ ไม่รวมอยู่ในการวิเคราะห์

เกณฑ์การวินิจฉัย

การสำรวจครั้งนี้ได้นิยามภาวะโลหิตจางตามเกณฑ์องค์การอนามัยโลก⁵ หมายถึง เฮโมโกลบิน < 13 g/dL สำหรับผู้ชาย และ เฮโมโกลบิน < 12 g/dL ในผู้หญิง หรือกำลังได้รับการรักษาด้วยการกินยา

ผลการวิเคราะห์

ค่าเฉลี่ย Hb ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับ 13.7 gm/dL ระดับ Hb ของผู้ชายสูงกว่าหญิง (14.7 gm/dL และ 12.8 gm/dL ตามลำดับ) ระดับของ Hb มีแนวโน้มลดลงเมื่ออายุมากขึ้น ในผู้ชายกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี มีระดับ Hb เฉลี่ย 15.1 g/dL จากนั้นลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น และมีค่าเฉลี่ย 12.8 g/dL ในกลุ่มอายุ ≥ 80 ปี ส่วนในผู้หญิงลดลงจาก 13.1 เป็น 11.7 g/dL ในกลุ่มอายุ ≥ 80 ปี

⁵ Iron deficiency anaemia: assessment, prevention, and control. A guide for programme managers. Geneva, World Health Organization, 2001 (WHO/NHD/01.3).

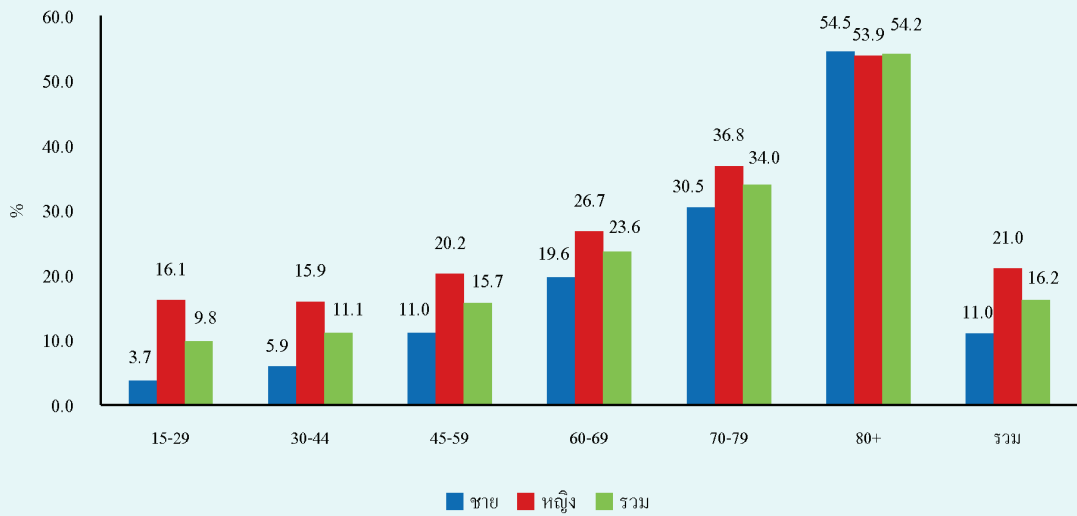
ค่าเฉลี่ย Hb ของคนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลไม่แตกต่างกัน (13.7 เท่ากัน) ค่าเฉลี่ย Hb ของผู้ชายและผู้หญิงตามภาคต่างๆมีระดับใกล้เคียงกัน โดย Hb ของคนภาคใต้ และภาคเหนือมีระดับ Hb สูงที่สุด (13.8) รองลงมาคือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพฯ ตามลำดับ

ตารางที่ 5.8.1 ค่าเฉลี่ยเฮโมโกลบินของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ อายุ เขตการปกครอง และภาค

	ชาย			หญิง			รวม		
	จำนวนตัวอย่าง	Hb (g/dL)		จำนวนตัวอย่าง	Hb (g/dL)		จำนวนตัวอย่าง	Hb (g/dL)	
		Mean	(Sd)		Mean	(Sd)		Mean	(Sd)
อายุ									
15 - 29	1,685	15.1	1.0	2,077	13.1	1.1	3,762	14.1	1.4
30 - 44	1,618	15.0	1.0	2,366	13.0	1.2	3,984	13.9	1.4
45 - 59	2,066	14.6	1.0	3,556	12.8	1.2	5,622	13.7	1.4
60 - 69	2,469	14.0	2.1	3,202	12.7	1.8	5,671	13.3	2.1
70 - 79	1,146	13.5	2.2	1,400	12.3	2.0	2,546	12.8	2.3
≥80	424	12.8	2.3	491	11.7	2.0	915	12.2	2.3
เขตการปกครอง									
ในเขตเทศบาล	4,846	14.6	1.7	7,684	12.8	1.7	12,530	13.7	2.1
นอกเขตเทศบาล	4,562	14.7	1.2	5,408	12.9	1.1	9,970	13.7	1.4
ภาค									
เหนือ	2,154	14.7	1.6	2,498	12.9	1.5	4,652	13.8	1.8
กลาง	2,003	14.7	1.3	3,005	12.8	1.3	5,008	13.7	1.5
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,428	14.5	1.2	2,932	12.8	1.1	5,360	13.7	1.4
ใต้	1,996	14.8	1.5	2,759	12.8	1.6	4,755	13.8	2.0
กรุงเทพฯ	827	14.5	1.4	1,898	12.8	1.7	2,725	13.6	1.9
รวม	9,408	14.7	1.3	13,092	12.8	1.4	22,500	13.7	1.6

ความชุกของภาวะโลหิตจาง

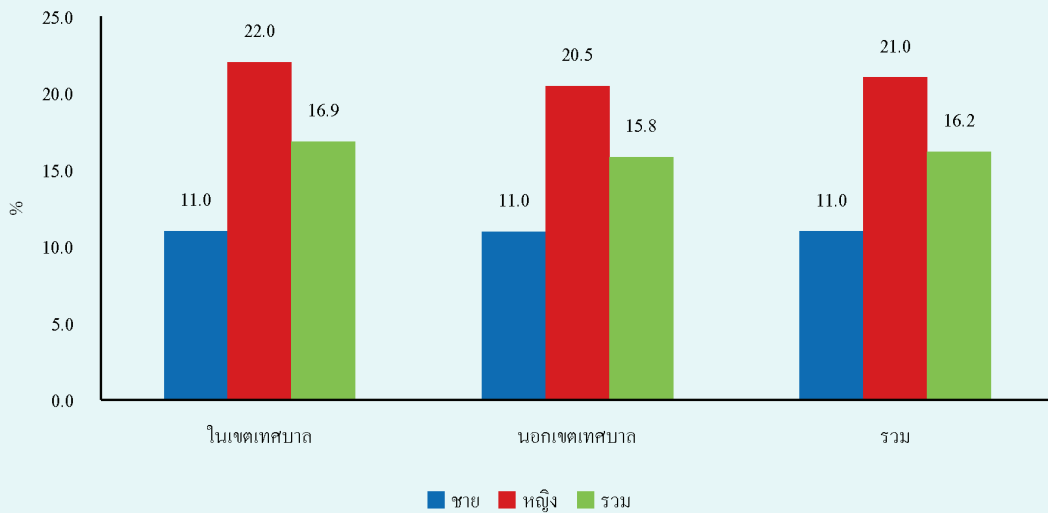
ความชุกของภาวะโลหิตจางในประชาชนไทยอายุ 15 ปี มีร้อยละ 16.2 ความชุกในหญิงสูงกว่าในชาย (ร้อยละ 21.0 และ 11.0) ความชุกของภาวะโลหิตจางเพิ่มขึ้นตามอายุ จากร้อยละ 9.8 ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี ความชุกเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้นจนสูงสุด เท่ากับร้อยละ 54.2 ในกลุ่มอายุ ≥80 ปี ความชุกภาวะโลหิตจางในหญิงสูงกว่าชายในทุกกลุ่มอายุ

รูปที่ 5.8.1 ความชุกภาวะโลหิตจางในประเทศไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

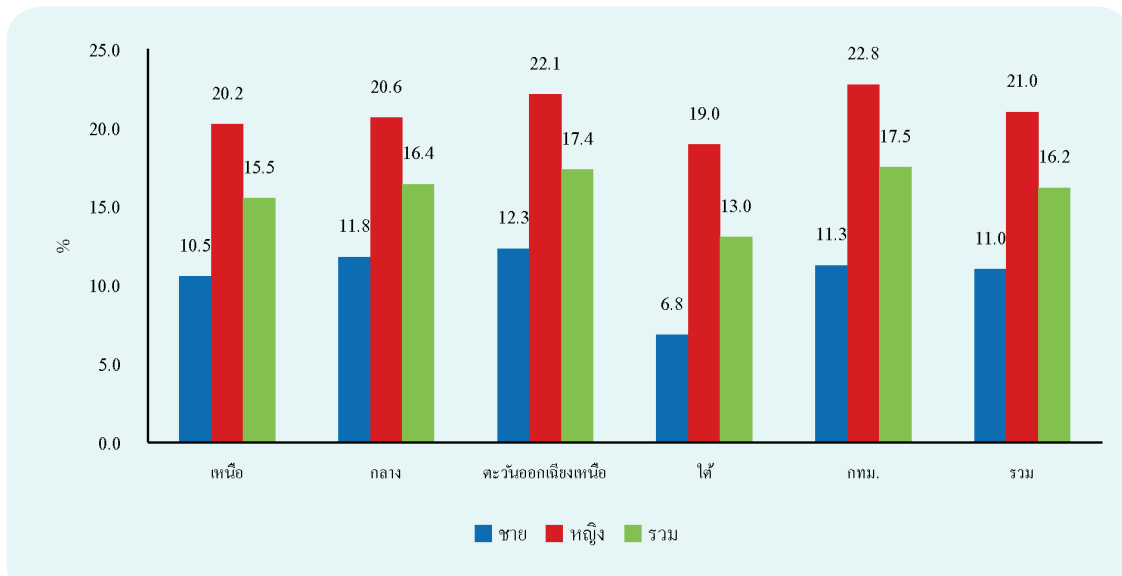
ความชุกของภาวะโลหิตจาง จำแนกตามเขตการปกครอง

ความชุกของภาวะโลหิตจางของประชาชนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 16.9 และ 15.8 ตามลำดับ) ทั้งชายและหญิง (รูปที่ 5.8.2)

รูปที่ 5.8.2 ความชุกภาวะโลหิตจางในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

เมื่อพิจารณาความชุกภาวะโลหิตจางตามภาคที่อยู่อาศัย พบว่าความชุกภาวะโลหิตจางในกรุงเทพฯ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงที่สุด (ร้อยละ 17.4 - 17.5) รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (รูปที่ 5.8.3)

รูปที่ 5.8.3 ความชุกภาวะโลหิตจางในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

👤 ความครอบคลุมของการวินิจฉัย รักษา และควบคุม

การศึกษานี้ได้แบ่งผู้ที่มีภาวะโลหิตจางเป็น 4 กลุ่มคือ

- กลุ่มไม่ได้รับการวินิจฉัย คือ กลุ่มที่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะโลหิตจางจากแพทย์
- กลุ่มที่ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่เคยได้รับการรักษา หมายถึง กลุ่มที่มีภาวะโลหิตจางที่เคยได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษาด้วยยา
- กลุ่มที่ได้รับการวินิจฉัยและรักษาแต่ควบคุมไม่ได้ หมายถึง กลุ่มที่มีภาวะโลหิตจางที่ได้รับการรักษาด้วยยา แต่ยังคงตรวจพบภาวะ Hb <13 g/dL ในเพศชาย, <12 g/dL ในเพศหญิง
- กลุ่มที่ได้รับการวินิจฉัย, รักษาและควบคุมได้ หมายถึง กลุ่มที่มีภาวะโลหิตจางที่ได้รับการรักษาด้วยยา และตรวจพบ Hb ≥13 g/dL ในเพศชาย และ ≥12 g/dL ในเพศหญิง

ผู้ที่มีภาวะโลหิตจางส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.8) ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยและพบสัดส่วนนี้เพิ่มขึ้นตามอายุ โดยในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 96.7 ในผู้ชาย และร้อยละ 91.1 ในผู้หญิงที่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัย และมีเพียงร้อยละ 6.4 ของผู้ที่มีภาวะโลหิตจางทั้งหมดที่ได้รับการรักษา และนอกจากนี้ยังมีเพียงร้อยละ 2.9 ที่ได้รับการรักษา และสามารถควบคุมระดับ Hb อยู่ในเกณฑ์ดีได้

ตารางที่ 5.8.2 การวินิจฉัย การรักษา และผลการรักษาในผู้ที่มีภาวะโลหิตจางในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	อายุ (ปี)						รวม
	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 69	70 - 79	80+	
ชาย	(n = 65)	(n = 104)	(n = 207)	(n = 508)	(n = 354)	(n = 226)	(n = 1,464)
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	99.5	87.5	94.7	93.1	92.1	96.7	93.6
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	0.0	0.4	2.2	1.9	1.3	0.8	1.5
รักษาและควบคุมไม่ได้	0.5	2.9	1.9	4.0	4.2	2.3	2.7
รักษาและควบคุมได้	0.0	9.2	1.3	1.1	2.4	0.2	2.2
หญิง	(n = 347)	(n = 428)	(n = 737)	(n = 786)	(n = 501)	(n = 252)	(n = 3,051)
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	88.1	83.1	87.3	91.6	91.1	91.1	88.1
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	4.7	8.5	5.9	1.4	1.7	5.4	4.9
รักษาและควบคุมไม่ได้	2.2	3.6	4.3	4.0	4.9	2.8	3.8
รักษาและควบคุมได้	5.0	4.8	2.4	2.9	2.3	0.7	3.3

พิจารณาตามภาคที่อยู่อาศัย ทุกภาคมีสัดส่วนของผู้ที่มีภาวะโลหิตจางแต่ไม่ได้รับการวินิจฉัยสูงมากกว่า ร้อยละ 80 (ร้อยละ 84.2 - 92.2) และมีสัดส่วนของผู้ที่ได้รับการรักษาทั้งที่ควบคุมไม่ได้และควบคุมได้ต่ำใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5.8.3 การวินิจฉัย การรักษา และผลการรักษาในผู้ที่มีภาวะโลหิตจาง ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามรายภาค

	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กรุงเทพฯ	ทั่วประเทศ
จำนวนตัวอย่าง	927	1,043	1,184	779	582	4,515
ไม่ได้รับการวินิจฉัย	90.9	87.2	92.2	92.2	84.2	89.8
ได้รับการวินิจฉัย แต่ไม่ได้รับการรักษา	3.7	4.4	2.7	3.3	6.7	3.8
รักษาและควบคุมไม่ได้	3.6	4.5	2.4	2.0	5.5	3.4
รักษาและควบคุมได้	1.9	3.9	2.7	2.5	3.7	2.9

5.9 ภาวะซึมเศร้า

สรุป

- ประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.7 มีภาวะซึมเศร้า ความชุกในประชาชนหญิง (ร้อยละ 2.2) สูงกว่าชาย (ร้อยละ 1.2)
- ความชุกสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น โดยผู้สูงอายุ 70 - 79 ปี มีความชุกสูงสุด (ร้อยละ 2.6)
- ในเขตฯ และนอกเขตเทศบาลมีความชุกใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 1.8 และ 1.7 ตามลำดับ)
- พิจารณาตามภาค ความชุกสูงที่สุดคือ หญิงในกรุงเทพฯ (ร้อยละ 3.2) รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ

ภาวะซึมเศร้า

การสำรวจสุขภาพฯ ครั้งที่ 6 นี้มีชุดคำถาม PHQ 9 ข้อเกี่ยวกับอาการซึมเศร้า ในการวิเคราะห์ที่ได้ใช้เกณฑ์การวินิจฉัยที่เข้าได้กับภาวะซึมเศร้า ตามหลักเกณฑ์ใน *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition (DSM IV)*⁶ และผู้ที่บอกว่าเคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้าโดยแพทย์ และได้กินยารักษาภาวะซึมเศร้าอยู่ใน 12 เดือนที่ผ่านมา

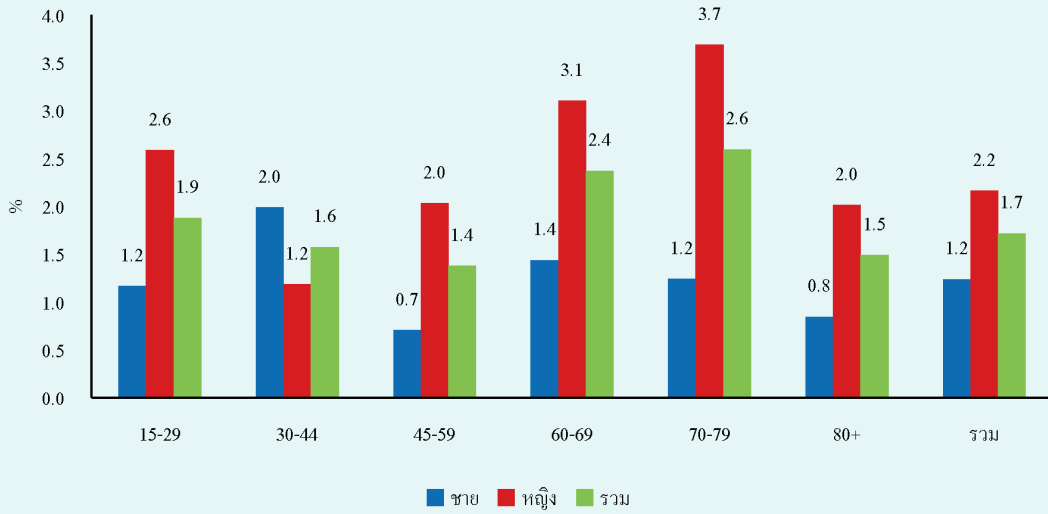
เกณฑ์การวินิจฉัย ภาวะซึมเศร้า 12 เดือนที่ผ่านมา หมายถึง

1. มีอาการเป็นเวลาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ร่วมกับอาการต่อไปนี้คือ
 - มีอาการ Depress mood และ/หรือ Loss of interest และอาการอื่นอีก 3 - 4 ข้อ รวม 5 ข้อ
 - อาการอื่นๆ ได้แก่ Loss or increase appetite, Insomnia, Psychomotor agitation or retardation, Fatigue loss of energy, Feeling worthlessness, inappropriate guilt, Diminish ability to concentrate, Recurrent thought of death or suicide attempt
2. หรือเคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และกินยาหรือได้รับการรักษาอื่นเพื่อรักษาภาวะซึมเศร้าใน 12 เดือนที่ผ่านมา

ความชุกภาวะซึมเศร้า

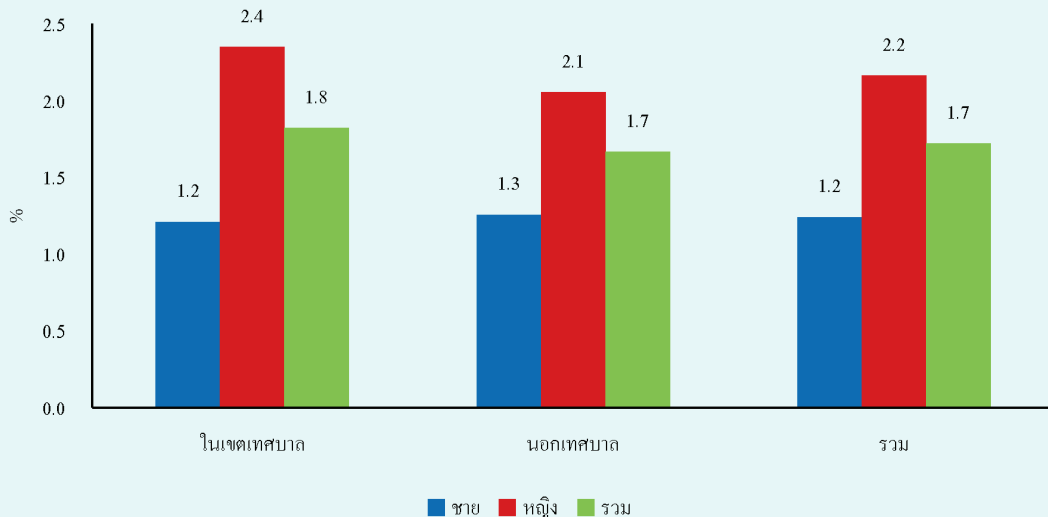
จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีความชุกร้อยละ 1.7 ความชุกในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 2.2 และ 1.2 ตามลำดับ) ความชุกในเพศชายสูงสุดในกลุ่ม 30 - 44 ปี ร้อยละ 2.0 ส่วนในเพศหญิงสูงสุดในกลุ่ม 70 - 79 ปี ร้อยละ 3.7

⁶ American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition, Text Revision*. Washington, DC: American Psychiatric Association, 2000.

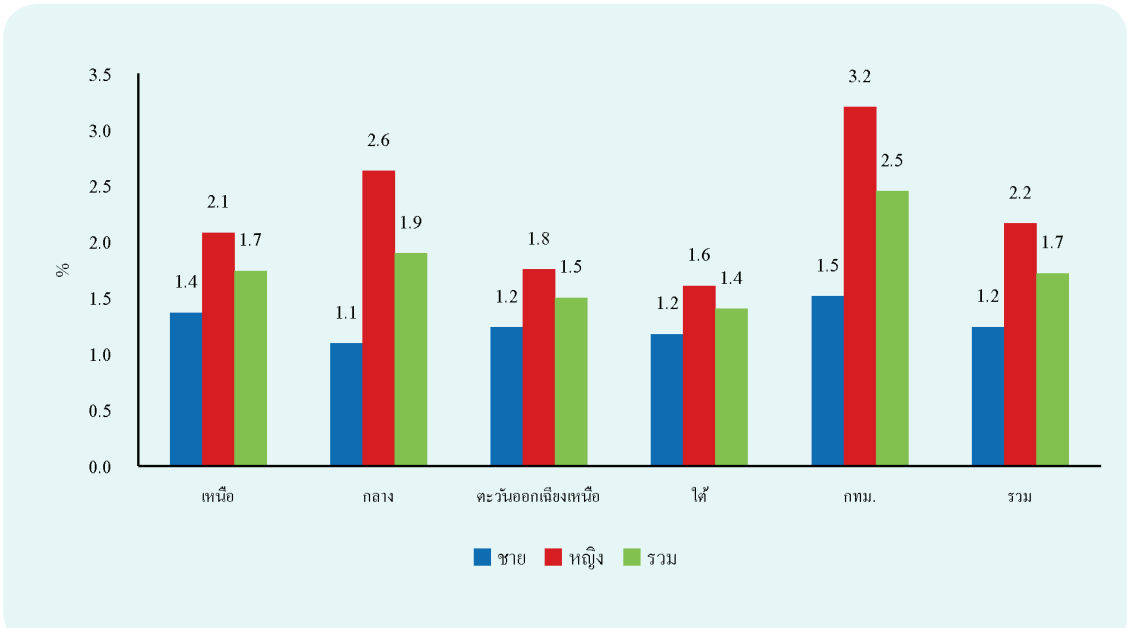

รูปที่ 5.9.1 ความชุกภาวะซีมีเสร์้าในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

เมื่อจำแนกตามที่อยู่ พบว่าความชุกของภาวะซีมีเสร์้าของคนอาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตฯ ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 1.8 และ 1.7 ตามลำดับ) เมื่อจำแนกตามภาค พบว่าผู้ชายทุกภาคมีความชุกใกล้เคียงกัน ส่วนในผู้หญิงกรุงเทพฯ (ร้อยละ 3.2) มีความชุกสูงสุด รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ (รูปที่ 5.9.2 - 5.9.3)

รูปที่ 5.9.2 ความชุกภาวะซีมีเสร์้าในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

รูปที่ 5.9.3 ความชุกภาวะซึมเศร้าในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามเพศ และภาค

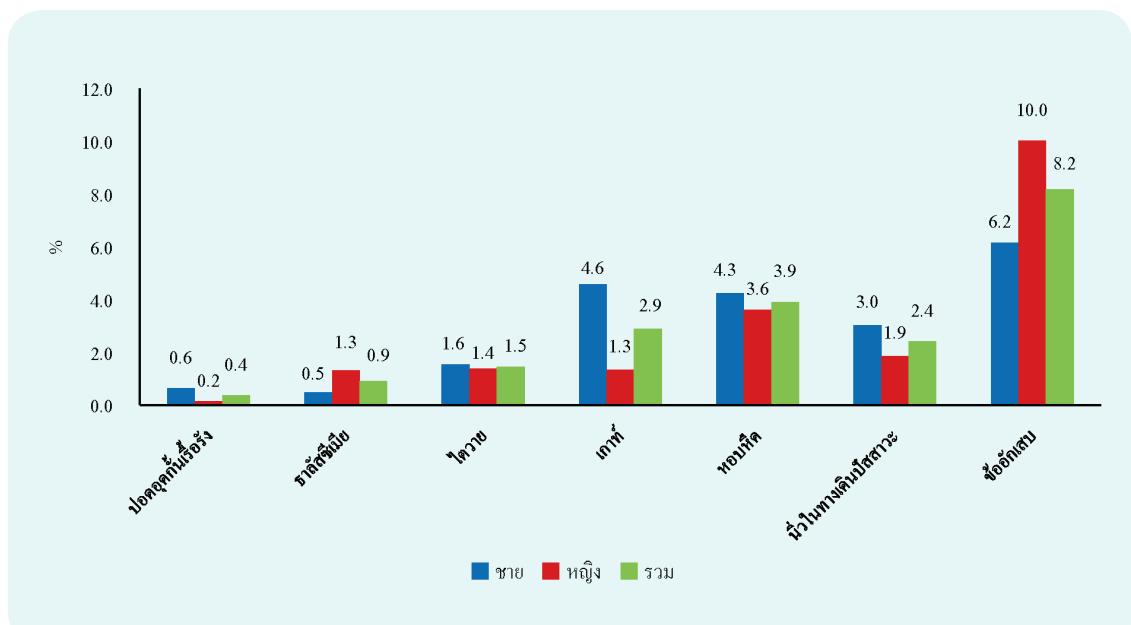
5.10 โรคเรื้อรังที่เคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์

คำจำกัดความ

โรคเรื้อรังในการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคข้อเสื่อม โรคเกาต์ โรคนิวทางเดินปัสสาวะ โรคไตเรื้อรัง โรคธาลัสซีเมีย หอบหืด โรคเรื้อนกวางหรือสะกดเงิน และโรคลมชัก ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นโรคดังกล่าว ได้จากการสัมภาษณ์ว่าเคยได้รับการบอกกล่าวจากบุคลากรสาธารณสุข/แพทย์ ว่าตนเองเป็นโรคดังกล่าวหรือไม่

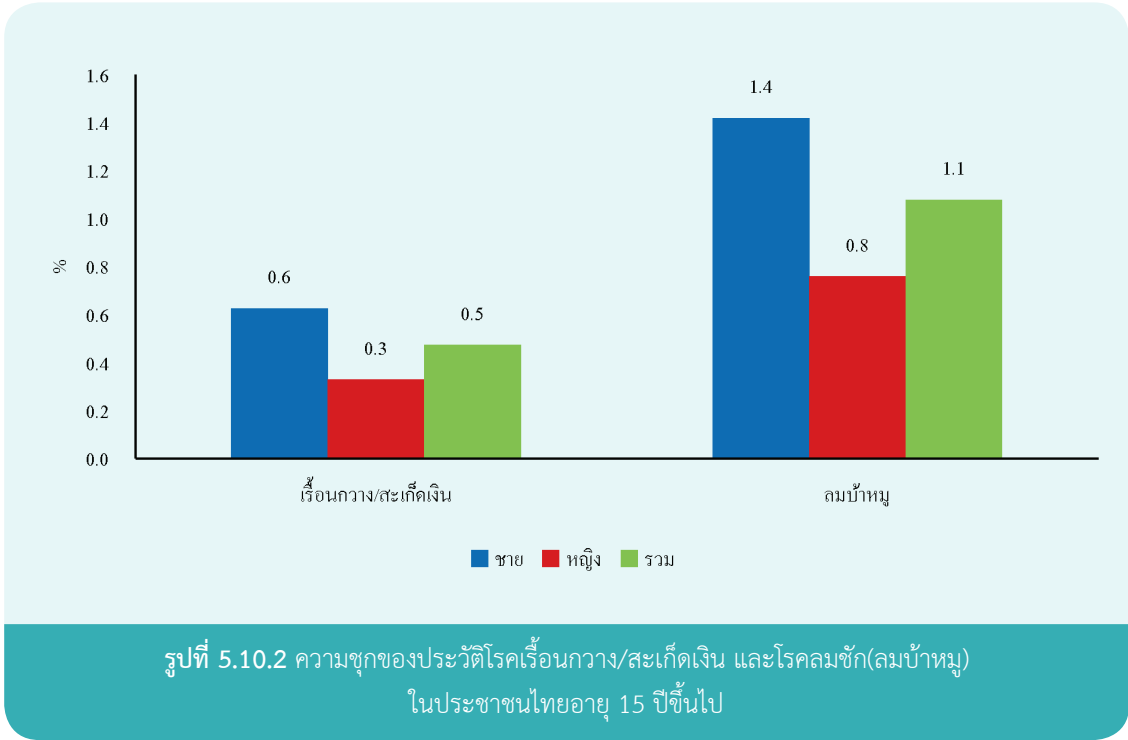
ผลการสำรวจ ดังรูปที่ 5.10.1 แสดงความชุกของโรคเรื้อรังที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข ในประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่าเป็นหลอดลมอุดกั้นเรื้อรัง ร้อยละ 0.4, ธาลัสซีเมีย ร้อยละ 0.9, ไตวาย ร้อยละ 1.5, เกาต์ ร้อยละ 2.9, หอบหืด ร้อยละ 3.9, นิวในทางเดินปัสสาวะ ร้อยละ 2.4, และข้ออักเสบ ร้อยละ 8.2

รูปที่ 5.10.1 ความชุกของโรคเรื้อรังต่างๆ ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป

โรคเรื้อนกวาง หรือ สะเก็ดเงิน

ความชุกของโรคเรื้อนกวางหรือสะเก็ดเงินในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป รายงานว่าตนเองเคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเรื้อนกวางหรือสะเก็ดเงินร้อยละ 0.5 (ชายร้อยละ 0.6 หญิงร้อยละ 0.3) โรคลมชัก ร้อยละ 1.1 (ชายร้อยละ 1.4 หญิงร้อยละ 0.8) รายงานว่าเคยได้รับการวินิจฉัยว่าเคยเป็นโรคลมชัก (รูปที่ 5.10.2)

5.11 การบาดเจ็บ

สรุป

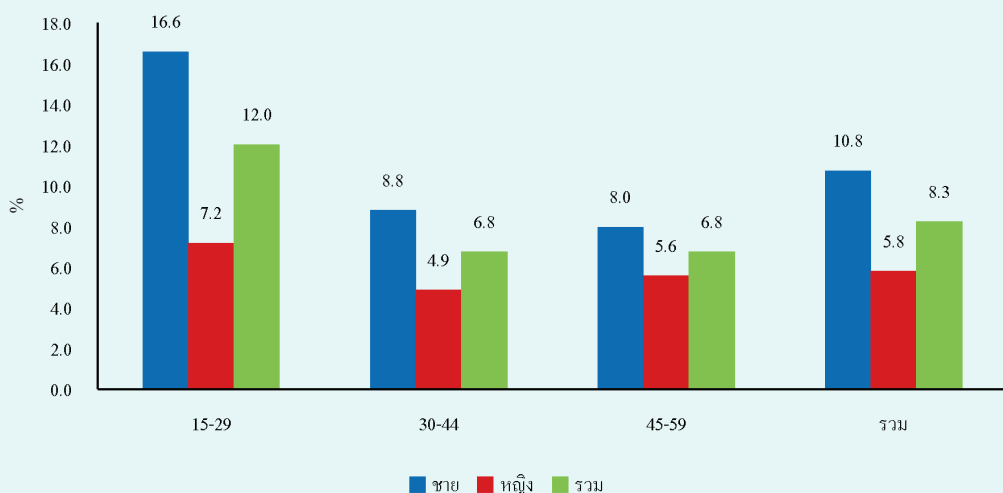
การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 6 ด้านการบาดเจ็บพบว่า

- ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 8.3 ของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป รายงานว่าเคยได้รับบาดเจ็บจนต้องเข้ารับ การรักษาในโรงพยาบาล ความชุกในผู้ชายสูงกว่าผู้หญิงเกือบ 2 เท่า (ร้อยละ 10.8 และ 5.8 ตามลำดับ)
- กลุ่มที่มีการบาดเจ็บมากที่สุดคือ อายุ 15-29 ปี (ร้อยละ 12.0) โดยเฉพาะผู้ชาย (ร้อยละ 16.6) ผู้ชายและผู้หญิงในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีความชุกของการบาดเจ็บใกล้เคียงกัน
- สาเหตุส่วนใหญ่ของการบาดเจ็บเกิดจากอุบัติเหตุจราจร
- จำนวนครั้งเฉลี่ยของการบาดเจ็บใน 12 เดือนที่ผ่านมา เท่ากับ 1.1 ครั้ง โดยผู้ชายบาดเจ็บเฉลี่ย 1.4 ครั้ง ส่วนผู้หญิงบาดเจ็บเฉลี่ย 1.0 ครั้ง
- เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 พบว่าร้อยละของผู้ที่บาดเจ็บจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลร้อยละ 3.2 (ผู้ชายร้อยละ 4.7 และผู้หญิงร้อยละ 1.8) ในการสำรวจครั้งที่ 6 นี้ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.2 (ผู้ชายร้อยละ 9.9 และผู้หญิงร้อยละ 2.5 ตามลำดับ)

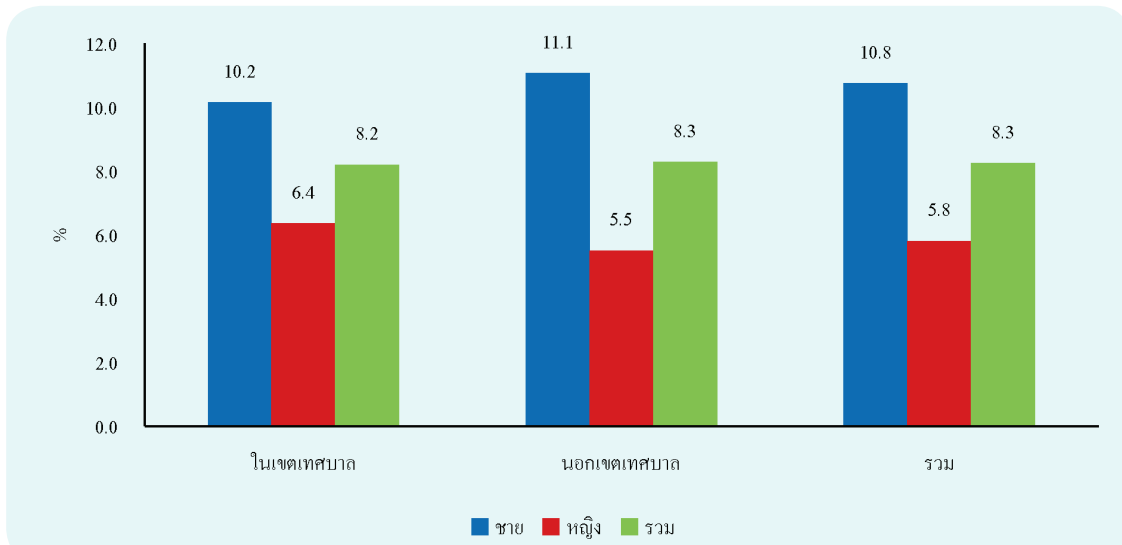
การบาดเจ็บ

จากการสำรวจประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 - 59 ปี ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 8.3 รายงานว่าเคยได้บาดเจ็บจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหรือคลินิก ผู้ชายมีความชุกของการบาดเจ็บสูงกว่าผู้หญิง กลุ่มอายุที่บาดเจ็บมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15 - 29 ปี และลดตามอายุที่เพิ่มขึ้น ผู้ที่อาศัยในเขตเทศบาลและผู้ที่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีความชุกการบาดเจ็บใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 8.2 และ 8.3 ตามลำดับ) ความชุกของการบาดเจ็บของภาคกลางสูงสุด รองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพฯ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

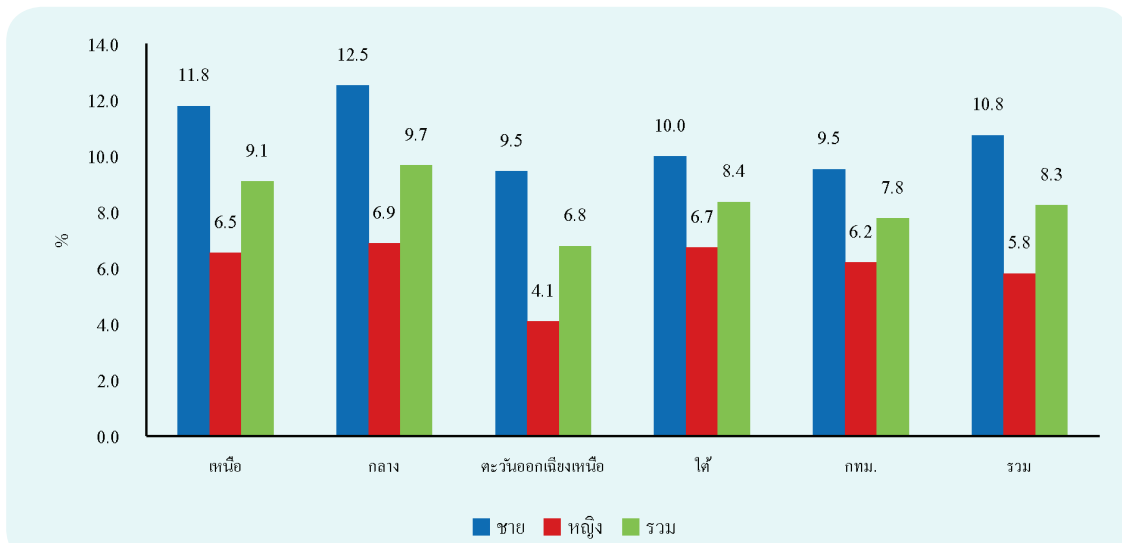
โดยจำนวนครั้งของการบาดเจ็บใน 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่ามีการบาดเจ็บเฉลี่ย 1.1 ครั้ง (SD 0.35) ชายเฉลี่ย 1.1 ครั้ง หญิงเฉลี่ย 1.0 ครั้ง และจำนวนครั้งที่ต้องเข้านอนรักษาในโรงพยาบาล คือ 0.06 ครั้ง SD 0.4 ครั้ง (ชาย 0.08 หญิง 0.03 ครั้ง)

รูปที่ 5.11.1 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 - 59 ปี ที่ได้รับบาดเจ็บหรือประสบอุบัติเหตุ จนต้องไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลหรือคลินิกใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามเพศ และอายุ

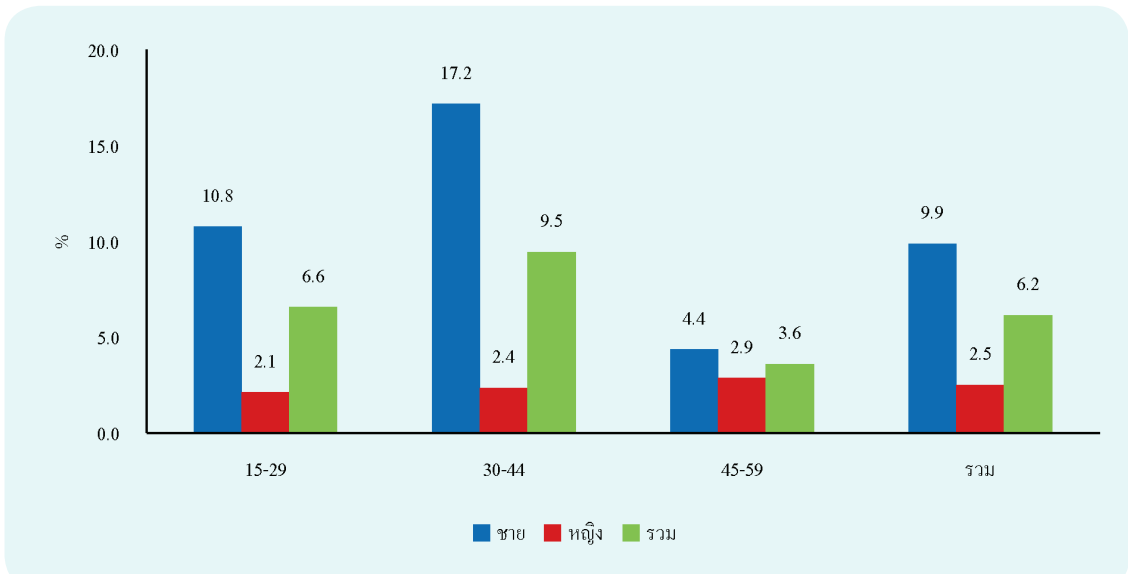
รูปที่ 5.11.2 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 - 59 ปี ที่ได้รับบาดเจ็บหรือประสบอุบัติเหตุจนต้องไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล หรือคลินิกใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

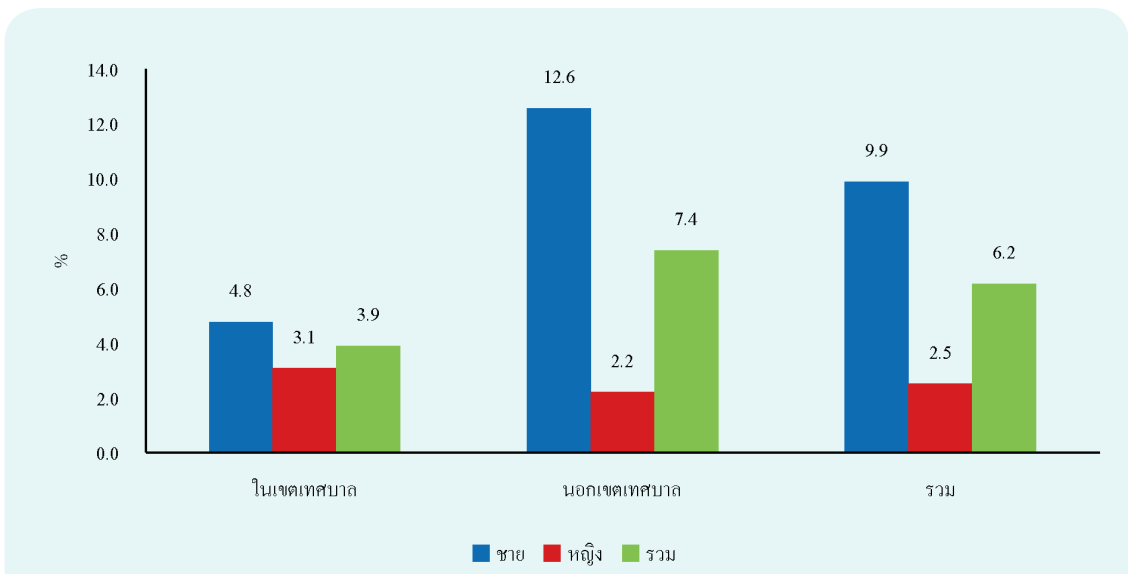
รูปที่ 5.11.3 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 - 59 ปีที่ได้รับบาดเจ็บหรือประสบอุบัติเหตุ จนต้องไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลหรือคลินิกใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามเพศ และภาค

การบาดเจ็บจนต้องนอนในโรงพยาบาล

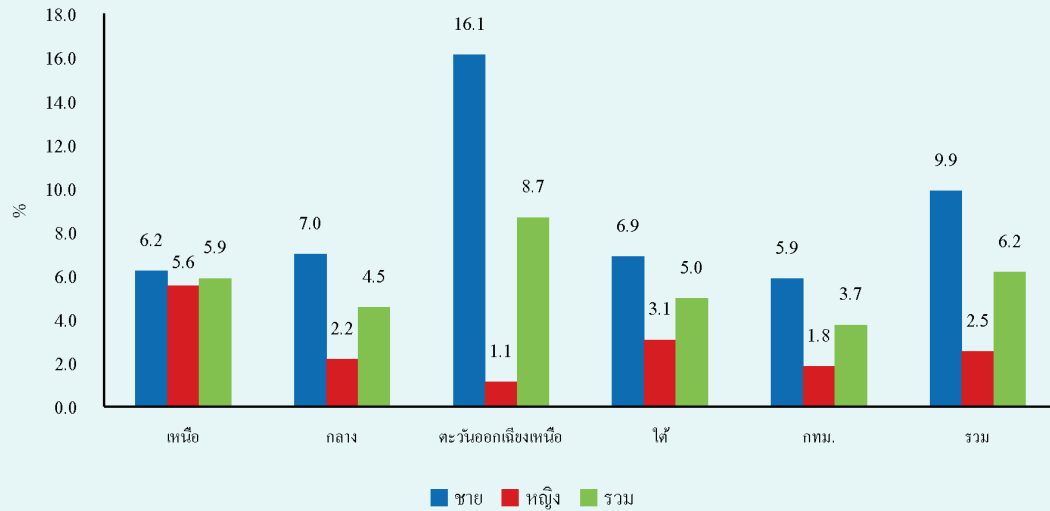
เมื่อพิจารณาเฉพาะการบาดเจ็บรุนแรงจนต้องนอนรักษาในโรงพยาบาลของประชาชนอายุ 15 - 59 ปี ใน 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่ามีร้อยละ 6.2 ความชุกในผู้ชายสูงกว่าในผู้หญิง (ร้อยละ 9.9 และ 2.5 ตามลำดับ) ความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 30 - 44 ปี โดยเฉพาะผู้ชายมีร้อยละ 17.2 ความชุกลดลงเมื่ออายุมากขึ้น (รูปที่ 5.11.4) เมื่อพิจารณาความชุกตามเขตการปกครอง พบว่านอกเขตเทศบาลมีความชุกมากกว่าในเขตฯ (รูปที่ 5.11.5) และการกระจายตามภาค พบว่าสัดส่วนใกล้เคียงกันทุกภาค ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ความชุกสูงกว่าภาคอื่นๆ (รูปที่ 5.11.6)

รูปที่ 5.11.4 ร้อยละของการบาดเจ็บที่ต้องเข้าอนรักษาในโรงพยาบาลใน 12 เดือนที่ผ่านมา ในประชาชนอายุ 15 - 59 ปี จำแนกตามเพศ และอายุ

รูปที่ 5.11.5 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 - 59 ปี ที่ได้รับบาดเจ็บที่ต้องเข้าอนรักษา ในโรงพยาบาลใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

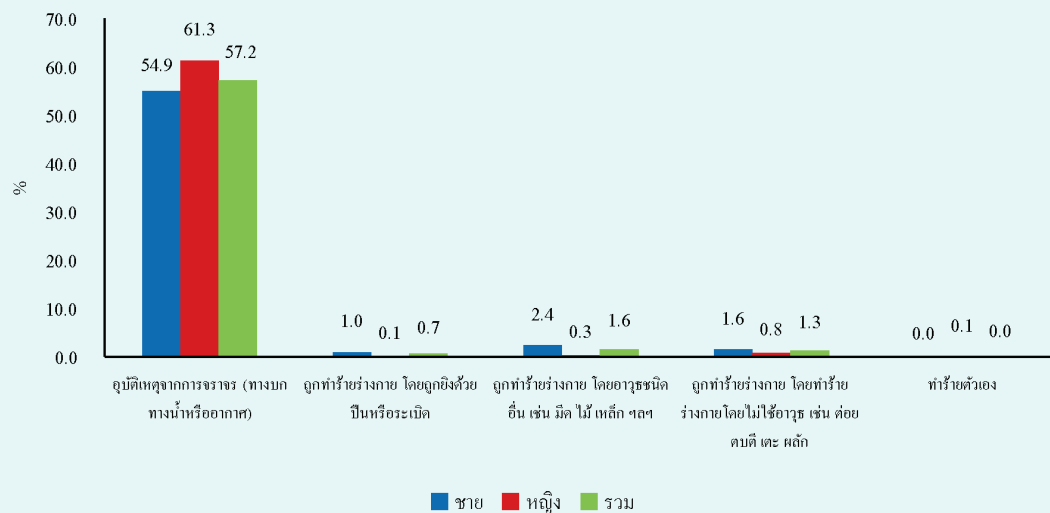

รูปที่ 5.11.6 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 - 59 ปีที่ได้รับบาดเจ็บที่ต้องเข้าอนรักษ
ในโรงพยาบาลใน 12 เดือนที่ผ่านมาจำแนกตามเพศ และภาค

สาเหตุของการบาดเจ็บ

สาเหตุส่วนใหญ่ของการบาดเจ็บเกิดจากอุบัติเหตุการจราจร มีร้อยละ 57.2 สาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ การถูกทำร้ายร่างกาย โดยถูกยิงด้วยปืนหรือระเบิด มีร้อยละ 0.7, การถูกทำร้ายร่างกาย โดยอาวุธ เช่น มีด ไม้ เหล็ก มีร้อยละ 1.6, การถูกทำร้ายร่างกาย โดยไม่ใช้อาวุธ เช่น ต่อย ตบ ตี มีร้อยละ 1.3 และทำร้ายตัวเอง มีน้อยที่สุด ตามตารางที่ 5.11.7

รูปที่ 5.11.7 ร้อยละสาเหตุการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุครั้งล่าสุดทำจนต้องนอนโรงพยาบาล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

5.12 การวัดแรงบีบมือ (Grip Strength)

การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 6 นี้ มีการตรวจวัดความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ประเมินความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ ผู้ทดสอบใช้มือบีบเครื่องมือ Hand grip dynamometer ยี่ห้อ Grip-D รุ่น T.K.K.5401 วัดเป็น กิโลกรัม การวิเคราะห์ข้อมูล คิดเป็นแรงบีบเป็นกิโลกรัม ต่อ น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม ในที่นี้จะนำเสนอผลการคำนวณจากมือข้างที่บีบได้แรงมากกว่า

การแปลผล

ค่ามาตรฐานแรงบีบมือต่อน้ำหนักตัว (กก./นน.ตัว) ของคนไทย

แรงบีบมือต่อน้ำหนักตัว	อายุ (ปี)					
	ชาย					
(กก./นน.ตัว)	17 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 72
ดีมาก	≥ 0.86	≥ 0.84	≥ 0.81	≥ 0.77	≥ 0.72	≥ 0.65
ดี	0.80 - 0.85	0.79 - 0.83	0.76 - 0.80	0.72 - 0.76	0.67 - 0.71	0.60 - 0.64
ปานกลาง	0.67 - 0.79	0.68 - 0.78	0.65 - 0.75	0.61 - 0.71	0.56 - 0.66	0.49 - 0.59
ต่ำ	0.61 - 0.66	0.63 - 0.67	0.60 - 0.64	0.56 - 0.60	0.51 - 0.55	0.44 - 0.48
ต่ำมาก	≤ 0.60	≤ 0.62	≤ 0.59	≤ 0.55	≤ 0.50	≤ 0.43
หญิง						
(กก./นน.ตัว)	17 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 72
ดีมาก	≥ 0.65	≥ 0.66	≥ 0.61	≥ 0.57	≥ 0.52	≥ 0.49
ดี	0.60 - 0.64	0.61 - 0.65	0.57 - 0.60	0.53 - 0.56	0.48 - 0.51	0.45 - 0.48
ปานกลาง	0.49 - 0.59	0.50 - 0.60	0.48 - 0.56	0.44 - 0.52	0.39 - 0.47	0.36 - 0.44
ต่ำ	0.44 - 0.48	0.45 - 0.49	0.44 - 0.47	0.40 - 0.43	0.35 - 0.38	0.32 - 0.35
ต่ำมาก	≤ 0.43	≤ 0.44	≤ 0.43	≤ 0.39	≤ 0.34	≤ 0.31

ที่มา : ฝ่ายวิทยาศาสตร์การกีฬา. เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของประชาชนไทย. การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2543.

ผลการสำรวจ

แรงบีบมือเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยแรงบีบมือในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป เฉลี่ยเท่ากับ 28.9 กก. ในผู้ชายมีแรงบีบเฉลี่ยเท่ากับ 35.3 กก. และในผู้หญิงมีแรงบีบเฉลี่ยเท่ากับ 22.9 กก. กลุ่มอายุ 30 - 44 ปี มีแรงบีบเฉลี่ยสูงสุด และแรงบีบลดลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้นจนมีแรงบีบต่ำสุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป แรงบีบมือของชายสูงกว่าของหญิงในทุกกลุ่มอายุ

แรงบีบมือของคนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาลเล็กน้อย เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่าทุกภาคมีแรงบีบใกล้เคียงกัน โดยประชาชนในภาคกลางมีแรงบีบมือเฉลี่ยสูงกว่าภาคอื่นๆเล็กน้อยทั้งในชายและหญิง (ตารางที่ 5.12.1)

ตารางที่ 5.12.1 ค่าเฉลี่ยของแรงบีบมือ (กิโลกรัม) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตาม เพศ อายุ เขตการปกครอง และภาค

ชาย					
อายุ	จำนวนตัวอย่าง	Median (kg)	Mean (kg)	SD (kg)	(min,max)
15 - 29	1,669	38.7	38.5	6.9	(7.3,65.9)
30 - 44	1,605	39.4	39.1	6.0	(11.0,66.3)
45 - 59	2,041	34.9	34.9	5.4	(6.5,62.2)
60 - 69	2,446	29.7	29.8	9.5	(5.7,58.4)
70 - 79	1,141	25.7	25.4	9.3	(8.5,46.0)
80+	423	20.1	20.3	8.4	(7.0,50.3)
เขตการปกครอง					
ในเขต	4,791	35.5	35.2	9.6	(6.5,65.9)
นอกเขต	4,534	35.7	35.4	7.1	(5.7,66.3)
ภาค					
เหนือ	2,145	35.4	34.8	9.1	(7.1,64.8)
กลาง	1,988	37.0	37.0	7.2	(5.7,66.3)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,407	34.7	34.7	7.0	(6.5,63.5)
ใต้	1,987	35.9	35.5	10.4	(7.4,65.9)
กรุงเทพฯ	798	34.4	34.0	8.0	(7.3,57.8)
รวม	9,325	35.6	35.3	8.1	(5.7,66.3)

ตารางที่ 5.12.1 ค่าเฉลี่ยของแรงบีบมือ (กิโลกรัม) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตาม เพศ อายุ เขตการปกครอง และภาค (ต่อ)

หญิง					
อายุ	จำนวนตัวอย่าง	Median (kg)	Mean (kg)	SD (kg)	(min,max)
15 - 29	2,069	24.4	24.5	5.0	(5.0,53.3)
30 - 44	2,361	25.6	25.6	4.7	(9.4,46.9)
45 - 59	3,528	22.5	22.7	4.9	(5.7,89.5)
60 - 69	3,186	20.1	20.1	6.2	(5.8,35.3)
70 - 79	1,395	17.4	17.5	5.9	(5.8,32.9)
80+	481	14.6	15.0	5.8	(5.4,29.3)
เขตการปกครอง					
ในเขต	7,629	22.4	22.4	7.2	(5.7,45.5)
นอกเขต	5,391	23.1	23.2	4.9	(5.0,89.5)
ภาค					
เหนือ	2,496	22.5	22.5	5.7	(6.4,38.7)
กลาง	2,986	23.9	24.0	5.2	(6.5,45.5)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,929	23.1	23.2	5.4	(5.4,89.5)
ใต้	2,761	21.7	21.6	7.1	(5.0,46.9)
กรุงเทพฯ	1,848	21.1	21.3	6.8	(5.7,40.9)
รวม	13,020	22.9	22.9	6.0	(5.0,89.5)

ตารางที่ 5.12.1 ค่าเฉลี่ยของแรงบีบมือ (กิโลกรัม) ในประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตาม เพศ อายุ เขตการปกครอง และภาค (ต่อ)

SCU					
อายุ	จำนวนตัวอย่าง	Median (kg)	Mean (kg)	SD (kg)	(min,max)
15 - 29	3,738	30.3	31.7	8.7	(5.0,65.9)
30 - 44	3,966	30.6	32.1	8.1	(9.4,66.3)
45 - 59	5,569	27.2	28.7	7.5	(5.7,89.5)
60 - 69	5,632	23.2	24.3	10.3	(5.7,58.4)
70 - 79	2,536	20.0	21.0	9.4	(5.8,46.0)
80+	904	16.9	17.3	7.9	(5.4,50.3)
เขตการปกครอง					
ในเขต	12,420	26.9	28.4	11.9	(5.7,65.9)
นอกเขต	9,925	27.7	29.2	8.0	(5.0,89.5)
ภาค					
เหนือ	4,641	26.6	28.4	10.0	(6.4,64.8)
กลาง	4,974	28.5	30.2	8.8	(5.7,66.3)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5,336	27.8	28.8	8.0	(5.4,89.5)
ใต้	4,748	26.5	28.4	12.6	(5.0,65.9)
กรุงเทพฯ	2,646	25.4	27.1	11.0	(5.7,57.8)
รวม	22,345	27.4	28.9	9.6	(5.0,89.5)

สัดส่วนของการมีแรงบีบมือตามเกณฑ์

สัดส่วนของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีแรงบีบมือจัดอยู่ในเกณฑ์ 5 ระดับ พบดังนี้คือ ระดับดีมาก ร้อยละ 4.3 ดีร้อยละ 5.3 ปานกลางร้อยละ 24.9 ต่ำร้อยละ 17.1 และต่ำมากร้อยละ 48.4 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น ร้อยละ 9.8 และ 9.4 ของประชาชนไทยชายและหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป ตามลำดับ มีแรงบีบมืออยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก ในชายร้อยละ 24.6 และหญิงร้อยละ 25.3 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และชายร้อยละ 65.6 และหญิงร้อยละ 65.4 อยู่ในเกณฑ์ต่ำและต่ำมาก สัดส่วนของการมีแรงบีบมืออยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก ลดลงเมื่ออายุมากขึ้น (ตารางที่ 5.12.2)

ตารางที่ 5.12.2

ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ตามระดับผลทดสอบแรงบีบมือ (Grip strength) จำแนกตาม เพศ และอายุ

อายุ	ร้อยละของระดับผลทดสอบ (%)					
	จำนวนตัวอย่าง	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
ชาย						
15 - 29	1,677	4.4	5.1	18.2	16.2	56.1
30 - 44	1,611	4.5	5.3	22.8	17.0	50.4
45 - 59	2,049	4.4	4.6	26.5	18.6	46.0
60 - 69	2,458	5.1	8.3	34.6	17.1	34.9
70 - 79	437	3.4	4.0	31.1	15.7	45.8
รวม	8,232	4.5	5.3	24.6	17.4	48.2
หญิง						
15 - 29	2,069	2.0	3.7	22.1	15.6	56.6
30 - 44	2,362	3.4	4.6	23.2	14.2	54.6
45 - 59	3,537	5.0	5.7	25.8	18.6	44.9
60 - 69	3,195	6.5	7.3	31.6	17.9	36.7
70 - 79	600	6.3	5.2	28.2	18.0	42.3
รวม	11,763	4.2	5.2	25.3	16.7	48.6

เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง คนที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้งเพศชายและเพศหญิง มีสัดส่วนของผู้ที่มีแรงบีบมือในเกณฑ์ปานกลางจนถึงดีมากน้อยกว่าคนที่อยู่นอกเขตเทศบาล พิจารณตามภาค ภาคกลางมีสัดส่วนของคนที่มีความแข็งแรงบีบมือปานกลางจนถึงดีมาก ในเพศชายสูงที่สุดคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 36.4) รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 35.2) ส่วนในเพศหญิงสูงที่สุดคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 38.0) รองลงมา คือ ภาคเหนือ (ร้อยละ 37.3) (ตารางที่ 5.12.3 - 5.12.4)

ตารางที่ 5.12.3

ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ตามระดับผลทดสอบแรงบีบมือ (Grip Strength) จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง

เขตการปกครอง	ร้อยละของระดับผลทดสอบ (%)					
	จำนวนตัวอย่าง	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
ชาย						
ในเขตเทศบาล	4,180	3.2	4.2	24.2	16.8	51.5
นอกเขตเทศบาล	4,052	5.1	5.9	24.8	17.6	46.5
รวม	8,232	4.5	5.3	24.6	17.4	48.2

ตารางที่ 5.12.3 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ตามระดับผลทดสอบแรงบีบมือ (Grip Strength) จำแนกตามเพศ และเขตการปกครอง (ต่อ)

เขตการปกครอง	ร้อยละของระดับผลทดสอบ (%)					
	จำนวนตัวอย่าง	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
หญิง						
ในเขตเทศบาล	6,877	3.5	4.6	24.0	17.3	50.6
นอกเขตเทศบาล	4,886	4.6	5.5	26.0	16.4	47.5
รวม	11,763	4.2	5.2	25.3	16.7	48.6
รวมทั้งหมด						
ในเขตเทศบาล	11,057	3.4	4.4	24.1	17.1	51.1
นอกเขตเทศบาล	8,938	4.9	5.7	25.4	17.0	47.0
รวม	19,995	4.3	5.3	24.9	17.0	48.4

ตารางที่ 5.12.4 ร้อยละของประชาชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ตามระดับผลทดสอบแรงบีบมือ (Grip Strength) จำแนกตามเพศ และภาค

ภาค	ร้อยละของระดับผลทดสอบ (%)					
	จำนวนตัวอย่าง	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
ชาย						
เหนือ	1,912	3.5	5.0	24.7	18.3	48.5
กลาง	1,750	5.5	5.4	25.4	16.3	47.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,135	4.6	5.9	24.7	18.9	45.9
ใต้	1,762	4.9	5.0	25.3	15.9	48.9
กทม.	673	2.3	4.1	20.1	14.4	59.1
รวม	8,232	4.5	5.3	24.6	17.4	48.2
หญิง						
เหนือ	2,270	5.4	5.0	27.0	15.4	47.3
กลาง	2,731	5.1	5.2	27.7	17.4	44.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,634	4.3	6.5	26.1	17.5	45.6
ใต้	2,496	1.9	3.4	17.9	15.8	61.1
กทม.	1,632	2.4	3.4	22.8	16.4	55.1
รวม	11,763	4.2	5.2	25.3	16.7	48.6